

АНВОРИ ДОНИШ

E-mail: anvor.donish@kgu.tj Нашрияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ
www.anvor.tj №5 (350) 7-уми июни соли 2024, ҷумба (оғози нашр: соли 1994)

СУХАНРОНИ ДАР МУЛОҚОТ БО АҲЛИ ИЛМ ВА МАОРИФИ КИШВАР

**Муҳтарам олимону донишмандон!
Ҳозирини гиромӣ!**

Аз воҳӯрии мо бо аҳли зиёи кишвар чор сол сипарӣ гардид.

Имрӯз тасмим гирифтем, ки натиҷаҳои мулоқоти қаблӣ, ҳолати кунунии рушди илм ва дурнамои он, масъалаҳои баланд бардоштани сатҳи омӯзиши илмҳои табиӣ ва риёзӣ, ташаққули тафаккури техникӣ, дастгирии ташаббусҳо дар самти ихтироъкорӣ, инчунин, сифат ва самаранокии тарбияи кадрҳои илмиро дар кишвар баррасӣ намоем.

Мо бояд донем, ки тайи солҳои соҳибистиклолӣ илми ватанӣ дар масири пешрафти давлат ва иқтисодиёту иҷтимоиёти мамлакат чӣ хизмате анҷом дод.

Ва мо чӣ тадбирҳои бояд андешем, ки илм дар кишвари мо ба талаботи замони тараққиёту таҳаввулоти зехнӣ технология ҷавобгӯ бошад, роҳро барои рушди пешрафии давлат ва ҷомеа ҳамвор созад, яъне ба давлат ва халқи Тоҷикистон хизмат намояд.

Ҳукумати Тоҷикистон илмро яке аз омилҳои асосии рушди кишвар ва олиморо захираи

бузурги зехнии ҷомеа дониста, ба мақсади пешрафти ҳамаҷонибаи он ва беҳтар гардонидани шароити иҷтимоии кормандони соҳаи илм ҳамаи имкониятҳоро муҳайё намудааст.

Тавре дар паёми наватӣ таъкид карда будам, рушди иқтисодиёт ва тақвияти рақобатнокии он бе саҳми сармояи инсонӣ ғайриимкон мебошад.

Бо дарназардошти аҳамияти ин масъала, мо мақому манзалати илм, олимону донишмандон, аҳли маориф ва зиёиёни эҷодкорро дар ҷомеа аз нигоҳи иҷтимоӣ, маънавӣ ва молиявӣ давра ба давра баланд бардоштем.

Зеро дар ҷаҳони муосир танҳо кишварҳои метавонанд ҳастии худро ҳифз карда, рушд ёбанд, ки шаҳрвандонашон дорои сатҳи баланди саводнокӣ ва маърифату фарҳанг, илмдӯсту донишманд ва соҳибхонар бошанд.

Мову шумо дида истодаем, ки имрӯз кишварҳои муҳталифи дунё бар пояи илму дониш, ихтироъкориву истеҳсол ва истифодаи техникаву технологияҳои муосир чӣ гуна тараққӣ карда истодаанд.

Идома дар саҳифаи 2

**ҲЕЧ ГАНЧЕ НЕСТ
АЗ ФАРҲАНГ БЕХ**

С. 7

**ОН ИЛМ ТАЛАБ,
КИ СУДМАНД АСТ**

С. 10

**МУЪЦИЗАҲОИ
ЗИНДАГӢ**

С. 14

**КОСТАШАВИИ ПАЙ-
ВАНДҲОИ ОИПАВӢ...**

С. 15

ҲАБАРҲО

С. 12-13

СУХАНРОНИЙ ДАР МУЛОҚОТ БО

Ҳоло истифодаи «зеҳни сунъӣ» дар ҷаб-хаҳои гуногуни ҳаёти ҷомеаи ҷаҳонӣ торафт густариш пайдо карда истодааст.

Ба ин маънӣ, дастоварди олимони на танҳо пешрафти як давлати миллиро тақдир мебахшад, балки метавонад мавриди истифодаи башариат қарор гирад.

Мисол мегирем телефони мобилӣ, интернет, мошинҳои барқӣ ё вакцинаҳои, ки ҷони миллионҳо нафарро аз марг наҷот доданд.

Шумо хуб медонед, ки Ҳукумати мамлакат дар шароити бисёр мураккаби иқтисодиву молиявии солҳои 90-ум на фақат ҳамаи муассисаҳои Академияи илмҳо ва академияҳои соҳавиро устувор нигоҳ дошт, балки дар сохтори онҳо дахҳо пажӯишгоҳ ва марказҳои нави илмиву таҳқиқотиро таъсис дод.

Дар бораи корҳои тайи беш аз сӣ сол амалинамудаи Ҳукумати мамлакат меҳодам баъзе рақамхоро, тақдир шавад ҳам, хотиррасон намоям.

Аввалин ва муҳимтарин коре, ки мо анҷом додем, қатъи ҷангу ҳуҷум, барқарор кардани сулҳу оромӣ, аз кишварҳои дуру наздики хориҷӣ ба Ватан ва маҳалли зисташон баргардонидани беш аз як миллион нафар гурезаҳои иҷборӣ, ташкил кардани шароити зарурии зиндагӣ барои онҳо ва ба роҳ мондани раванди барқарорсозии баъдичангӣ буд.

Анҷом додани ин корҳо аз Ҳукумати мамлакат саъю талоши пайгирона, заҳмати бисёр сангини шабонарӯзӣ ва хароҷоти бузургро талаб мекард.

Яъне қариб даҳ соли аввали соҳибистиклолӣ бо муҳолифату кашмакашҳои дохилӣ гузашт.

Танҳо аз соли 2000-ум мо имкон пайдо кардем, ки пастравии иқтисоди миллиро боздошта, ба оғози марҳалаи рушд ворид гардем.

Дар ин давраи вазнини таърихи халқамон мо фаъолияти фалачшудаи ҳамаи шоҳҳои ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқро барқарор кардем, Артиши миллӣ, Қушунҳои сарҳадӣ ва дигар сохторҳои ҳарбӣ, яъне Қувваҳои Мусаллаҳи худро амалан дар ҷои ҳалӣ таъсис додем.

Дар солҳои минбаъда бунёду азнавсозии роҳҳои мамлакатро оғоз карда, беш аз 2000 километр роҳҳои замонавӣ, зиёда аз 30 километр нақбҳои мошингузар ва садҳо пули нав бунёд намудем ва Тоҷикистони сепорчаро ба як қаламрави воҳид табдил додем.

Мо дар ин марҳала барои тақвияти заминаҳои моддиву техникаи илми ватанӣ маблағгузориро зиёд карда, ба ин мақсад 1 миллиарду 607 миллион сомонӣ ҷудо намудем, сохтори Академияи илмҳо мукамил гардонидем ва соли 2020 онро ба Академияи миллии илмҳо табдил додем.

Дар давраи соҳибистиклолӣ дар соҳаҳои мухталифи иқтисодиву иҷтимоии кишвар,

аз ҷумла дар соҳаи илму маориф аз ҳисоби бучети давлатӣ ва сармояи хориҷӣ беш аз 1400 лоиҳаи сармоягузори давлатӣ ба маблағи 36 миллиард сомонӣ амалӣ карда шуд.

Ҳоло дар мамлакат боз 724 лоиҳаи сармоягузори давлатӣ ба маблағи умумии 152 миллиард сомонӣ амалӣ шуда истодааст, ки аз ин шумора дахҳо лоиҳа ба соҳаи илм равона гардидааст.

Дар ин давра сатҳи зиндагии мардуми кишвар тадриҷан беҳтар гардида, нишондиҳандаи сатҳи камбизоатӣ аз 83 фоизи соли 1999 то 21,2 фоиз дар соли 2023 коҳиш дода шуд.

Дар давраи соҳибистиклолӣ дарозумрии миёнаи аҳоли аз 70 сол ба 76,3 сол расид.

Шумораи аҳолии мамлакат аз 5,5 миллион нафари соли 1991 ба ҳолати 1-уми январӣ соли 2024 ба 10,3 миллион нафар расид, яъне қариб ду баробар афзоиш ёфт.

Дар дахсолаҳои охир афзоиши шумораи аҳоли ҳар сол ба ҳисоби миёна 2,3 фоизро ташкил карда истодааст, ки яке аз нишондиҳандаҳои баландтарин ба ҳисоб меравад.

Нишондиҳандаҳои мазкур далели равшану возеҳи беҳтар гардидани сатҳи сифати зиндагии мардуми кишвар мебошанд.

Агар шумораи муштариёни алоқаи телефонӣ соли 1991 ҳамагӣ 277 ҳазор нафарро ташкил карда бошад, пас дар соли 2024 шумораи танҳо муштариёни алоқаи мобилӣ ба беш аз 6,7 миллион нафар расид.

Танҳо дар соли 2023 барои истифодаи алоқаи мобилӣ аз ҷониби аҳолии мамлакат 3,8 миллиард сомонӣ хароҷот шудааст.

Ҳоло шумораи истифодабарандагони шабакаи интернет дар кишвар зиёда аз 4,2 миллион нафарро ташкил медиҳад.

Соли 1991 дар кишвар 53 меҳмонхона фаъолият дошт ва ҳоло ин рақам ба 227 расидааст ё 4,2 баробар зиёд гардидааст.

Дар оғози соҳибистиклолӣ дар Тоҷикистон ҳамагӣ як ташкилотӣ қарзӣ мавҷуд буд.

Ҳоло ин рақам ба 63 расидааст.

Агар аз ҷониби низомии бонкии кишвар соли 1991 ба муштариён ҳамагӣ 2,2 миллион сомонӣ қарз дода шуда бошад, соли 2023 ин нишондиҳанда қариб 19 миллиард сомонӣ ва танҳо дар чор моҳи аввали соли ҷорӣ 6,6 миллиард сомониро ташкил додааст.

Дар замони соҳибистиклолӣ 140 ҳазор гектар замин, аз ҷумла 52 ҳазор гектар аз ҳисоби заминҳои обӣ ба зиёда аз 1 миллиону 420 ҳазор оилаи кишвар барои сохтмони манзили истиқоматӣ тақсим карда дода шуд.

Яъне, дар маҷмӯъ, беш аз 8 миллиону 800 ҳазор нафар сокинони мамлакат шаронти истиқоматии худро беҳтар кардаанд.

Дар 70 соли то замони истиклол барои бунёди манзили истиқоматӣ ҳамагӣ ба 530 ҳазор оила 77 ҳазор гектар замин ҷудо гардида буд.

Дар давраи истиклол дар кишвар 54 ҳазор гектар заминҳои нав обёрӣ гардида, ҳам-

замон бо ин, ҳар сол дар майдони қариб 200 ҳазор гектар заминҳои обӣ кишти тақрибии зироатҳо гузаронида шуда истодааст.

Ҳамватанони азизи мо хуб дар ёд доранд, ки солҳои вазнини 90-уми асри гузашта мо бо мақсади пешгирӣ кардани хатари гуруснагӣ 75 ҳазор гектар заминро ба мардум тақсим карда додем.

Ин китъаҳои замин, ки номи «замини президентӣ»-ро гирифтанд, дар пешгирӣ намудани хатари гуруснагӣ воқеан нақши қалбдорро иҷро карданд.

Дар замони шӯравӣ дар Тоҷикистон ҳамагӣ 358 корхонаи саноатӣ бо 33 ҳазор ҷойи корӣ фаъолият дошт.

Тайи солҳои соҳибистиклолӣ амалисозии нақшаву барномаҳои рушди соҳаи саноат имкон дод, ки дар кишвар беш аз 3 ҳазору 500 корхонаи саноатӣ бо 88 ҳазор ҷойи корӣ сохта, ба истифода дода шаванд.

Бо мақсади расидан ба истиклоли энергетикӣ ва истифодаи самарабахши неруи барқ дар давраи соҳибистиклолӣ 287 неругоҳи барқи обии хурду бузург, 1,5 ҳазор километр хатҳои интиқоли барқи баландшиддат, 50 зеристгоҳи баландшиддати барқӣ ба маблағи умумии 86 миллиард сомонӣ бунёду таҷдид гардид, ки дар натиҷа 75 фоизи зерсохтори энергетикӣ кишвар азнавсозӣ карда шуд.

Аз ҷумла неругоҳҳои барқи обии «Сангтӯда-1», «Сангтӯда-2», «Помир – 1», «Тоҷикистон» ва Маркази барқи гармидиҳӣ дар шаҳри Душанбе сохта ба истифода дода шуда, неругоҳи «Сарбанд» пурра таҷдид гардид.

Илова бар ин, корҳои таҷдиду барқарорсозии пурраи неругоҳҳои «Норак» ва «Қайроққум», инчунин, бунёди неругоҳи «Себзор» бомаром идома дорад.

Дар ин давра беш аз 2000 мегаватт иқтидорҳои энергетикӣ иловагӣ ба истифода дода шуданд.

Истеҳсоли неруи барқ аз 17,6 миллиард киловатт – соат дар соли 1991 ба 21 миллиарду 860 миллион киловатт – соат дар соли 2023 ё 24,2 фоиз афзоиш ёфт.

Соли 1991 дар ҳудуди Тоҷикистон ҳамагӣ 216 ҳазор мошини сабукрав ба қайд гирифта шуда буд.

Дар зарфи солҳои соҳибистиклолӣ ба кишвар беш аз 1 миллион мошини сабукрав ворид шудааст.

Агар соли 2000-ум ҳаҷми пасандозҳои аҳоли дар низомии бонкӣ ҳамагӣ 93 миллион сомониро ташкил карда бошад, ҳоло ин нишондиҳанда ба 20,4 миллиард сомонӣ расидааст, яъне 219 баробар афзоиш ёфтааст.

Агар соли 1992 ба соҳаи илм ҳамагӣ 58 ҳазор сомонӣ маблағ равона гардида бошад, дар соли 2023 ба ин соҳа 180 миллион сомонӣ ҷудо гардида, дар бучети соли 2024 зиёда аз 225 миллион сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Мо ба масъалаи маориф ва илм тавач-

ҷуҳи аввалиндараҷа дода, дар давоми беш аз 30 соли соҳибистиклолӣ зиёда аз 3900 муассисаи таҳсилоти умумӣ, аз ҷумла муассисаҳои типӣ нав, яъне гимназия, литсею коллеҷ, инчунин, донишгоҳу донишқада бунёд кардем.

То замони истиклол дар кишвар 13 муассисаи таҳсилоти олии бо 65 ҳазор донишҷӯ фаъолият дошт.

Ҳоло ин рақам ба 47 ва шумораи донишҷӯёни онҳо ба зиёда аз 220 ҳазор нафар расидааст.

Яъне ҳам шумораи мактабҳои олии ва ҳам шумораи донишҷӯёни онҳо қариб чор баробар афзудааст.

Бо дастгирии Ҳукумати мамлакат аз соли 2001 то соли 2019 дар сохтори Академияи миллии илмҳо бо роҳи азнавшкилдихӣ муассисаҳои нави илмиву таҳқиқотӣ – пажӯишгоҳҳои масъалаҳои об, гидроэнергетика ва экология, иқтисод ва демография, фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқ, Агенсии амнияти ядрӣ ва радиатсионӣ, Маркази илмӣ Хатлон, Маркази сиёсатшиносӣ дар назди Пажӯишгоҳи фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқ таъсис дода шуданд.

Ҳамчунин, таъсиси пажӯишгоҳи омӯзиши масъалаҳои давлатҳои Осиё ва Аврупо, Маркази мероси хатӣ, Маркази инноватсионии рушди илм ва технологияҳои нав, Маркази таҳқиқоти технологияҳои инноватсионӣ ва Маркази омӯзиши пирияҳои Тоҷикистон аз ҷумлаи дастовардҳои ҳамаи давра мебошанд.

Ҳоло Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон узви баробарҳуқуқи дахҳо муассисаи бонуфузи илмӣ ҷаҳонӣ мебошад.

Дар ин марҳала сохтори Академияи илмҳои кишварзори Тоҷикистон низ тақмил дода, шумораи бахшҳои қарзӣ зиёд карда шуд.

Соли 2003 дар назди ин академия Маркази илмӣ кишварзори Помир ва соли 2020 Маркази ҷумҳуриявии илмиву таҳқиқотии пиллапарвариро таъсис додем.

Корҳои то имрӯз амалигардида гувоҳанд, ки аз рӯзҳои аввали ташкили давлати соҳибистиклол илму маориф дар сиёсати Ҳукумати мамлакат мавқеи меҳварӣ дошта, олимону муҳаққиқон ва омӯзгорону зиёён неруи созанда ва пешбарандаи ҳамаи соҳаҳои ҳаёти кишвар мебошанд.

Аз ҷумла, олимони кишвар дар таҳияи ҳуҷҷати муҳими давлатӣ – Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 саҳми арзишманд гузоштанд.

Олимони мо минбаъд низ бояд барои расидан ба ҳадафҳои стратегияи давлат, таъмини рушди босуботи мамлакат, пешрафти соҳаҳои мухталифи он, хусусан, ташкили корхонаҳои истеҳсоли, таъсиси ҷойҳои қарзӣ, баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардум ва паст кардани шиддати муҳоҷирати меҳнатӣ саҳмгузоро бошанд.

Иҷрои ин қарзҳои вазифаи танҳо Ҳукумат нест, балки дар ин раванд олимону зиёёнҳои кишвар низ бояд пешсаф бошанд.

Истиклоли давлатӣ шароити фароҳам овард, ки таҳқиқи илмӣ дастовардҳои моддиву маънавий, мероси фарҳангӣ ва таърихи қуҳанбунёди тоҷикон вусъати босуботи пайдо карда, миллати тоҷик дар арсаи байналмилалӣ ҳамчун миллати тамаддунсозу фарҳангсолор, эҷодкору илмпарвар ва шаҳрсозу шахрнишини муаррифӣ гардад.

Қобили зикри ҳос аст, ки дар ин давра як силсила ташаббусҳои Тоҷикистон марбут ба ҳалли масъалаҳои глобалии обу иқлим аз ҷониби ҷомеаи ҷаҳонӣ дастгирӣ ёфта, доир ба амалӣ намудани онҳо қатъномаҳои дахлдори Маҷмаи умумии Созмони Милалӣ Муттаҳид қабул гардидаанд.

Барои нақши арзишманд дар рушди илм, маориф ва фарҳанг, таҳкими робитаҳои илмӣ байналмилалӣ ва анҷом додани корҳои муштараки илмиву таҳқиқотӣ беш аз 40 нафар олимони Академияи миллии илмҳо ва Академияи илмҳои кишварзори Тоҷикистон аз тарафи ташкилоту созмонҳои бонуфузи ҷаҳонӣ бо ҷоираву унвонҳо ва мукофотҳои байналмилалӣ сарфароз гардонида шудаанд.

Аз тарафи Ҳукумати мамлакат барои саҳми арзанда дар иқтисодиёт, илм, фарҳанг, адабиёт, фаъолияти босамари давлатӣ, ҷамъиятӣ ва эҷодӣ то имрӯз садҳо нафар олимони кишвар бо ҷоираву унвонҳо ва мукофотҳои давлатӣ қадридонӣ гардидаанд.

Дар баробари ин, бояд гуфт, ки бо вуҷуди дастгириву тавачҷуҳи доимии давлату Ҳуку-

АҲЛИ ИЛМ ВА МАОРИФИ КИШВАР

мат натиҷаи кори олимони сохторҳои соҳаи илмӣ посухгӯи талаботи замон нест.

Имрӯз саҳми илми ватанӣ дар маҷмӯи маҳсулоти дохилии кишвар ҳамагӣ 0,1 фоизро ташкил медиҳад, ки ин нишондиҳанда умуман қонеъкунанда нест.

Аз ин рӯ, Ҳукумати мамлакат вазифадор аст фаъолияти самарабахши соҳаи илмро талаб намояд ва иҷрои чорабиниҳои ба ин мақсад равонашударо таҳти назорати қатъӣ қарор диҳад.

Аз ин лиҳоз, таъкид менамоем, ки зарурати ислоҳоти ҷиддӣ, аз ҷумла таҷдиди сохтори Академияи миллии илмҳо ва муассисаҳои илмиву таҳқиқотии он ба миён омадааст.

Ҳукумати мамлакатро зарур аст, ки бо таъсиси комиссияи босалоҳият таҳлили ҳамаҷонибаи фаъолияти ҳамаи зерсохторҳои Академияи миллии илмҳо ва Академияи илмҳои кишоварзӣ, аз ҷумла иншоот ва заминҳои аз даврони гузашта дар тавозуни ин сохторҳо боқимондари анҷом диҳад.

Ҷиҳати таъмин намудани фаъолияти самарабахши онҳо, ҳусусан, тавассути кам кардани хароҷот барои нигоҳдорӣ таҷҳизоти нодаркор ва аз ин ҳисоб бо технологияҳои замонавӣ таъмин намудани озмоишгоҳҳои мавҷуда ва таҷдиди пояи иттилоотии таҳқиқоти илмӣ бояд пешниҳодҳои мушаххас манзур карда шаванд.

Таъкид месозам, ки сатҳи нисбатан пастии самаранокии фаъолияти кормандони Академияи миллии илмҳо яке аз масъалаҳои ташвишовари соҳаи илми кишвар мебошад.

Таҳлили ҳисоботи академия тайи солҳои 2021 – 2023 нишон медиҳад, ки аз ҷониби қисме аз аъзои вобаставу пайваста ва дигар кормандони илмӣ дар ин муддат ягон таҳқиқоти мушаххаси илмӣ анҷом дода нашудааст.

Таҳия нашудани санади дахлдор онд ба меъёрҳои арзёбӣ қардани самаранокии фаъолияти муассисаҳои илмӣ ва кормандони онҳо яке аз сабабҳои ин падидаи нигаронкунанда маҳсуб мешавад.

Бинобар ин, Вазорати маориф ва илм, Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илм, Академияи миллии илмҳо, Академияи илмҳои кишоварзӣ, Комиссияи олии аттестатсионӣ ва дигар сохторҳои марбута вазифадор карда мешаванд, ки бо таъсиси гуруҳи корӣ дар муҳлати се моҳ доир ба ин масъала пешниҳоди мушаххас манзур намоянд.

Ҳозирини гиромӣ!

Маблағгузорӣ ва ҳавасмандсозии дигари давлатӣ барои соҳаи илм яке аз масъалаҳои асосӣ мебошад, ки Ҳукумати мамлакат ба он таваҷҷуҳи ҳамаҷонибаи ҷаҳонро намоянд ва онро бо дарназардошти имкониятҳои бучет сол ба сол зиёд карда истодааст.

Чунонки болотар зикр гардид, маблағгузори соҳаи илм танҳо дар соли 2024-ум ба 225 миллион сомонӣ расонида шуд, ки назар ба соли 2023-юм 45 миллион сомонӣ зиёд мебошад.

Маоши миёнаи кормандони Академияи миллии илмҳо соли 2003-ум ҳамагӣ 45 сомонӣ буд ва соли 2023 ба 2438 сомонӣ расонида шуд, яъне қариб 54 баробар афзоиш дода шуд.

Аз моҳи июл дар баробари дигар соҳаҳо маоши кормандони илм боз 40 фоизи дигар зиёд карда мешавад.

Бо вучуди ин, ба сохтору мақомоти дахлдор супориш дода мешавад, ки ҷиҳати таъбиқи нишондиҳандаҳои Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 қорро ба мақсади то охири муҳлати стратегия ба 1,5 фоизи маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ расонидани ҳиссаи қаророти умумӣ ба соҳаи илм тақвият бахшанд.

Мо ба хотири ҳавасмандгардонии олимони ва пешрафти илму маориф дар кишвар унвонҳои фаҳрии Арбоби илм ва техникаи Тоҷикистон ва Корманди шоистаи Тоҷикистонро таъсис додаем.

Ба зами ин, Ҷоиҳои Президенти Тоҷикистон дар соҳаи маориф, ҷоиҳои давлатӣ ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, ба номи Абӯалӣ ибни Сино дар соҳаҳои илм ва техника, Ҷоиҳои давлатӣ барои олимону омӯзгорони фанҳои табиӣ ва риёзӣ, ҷоиҳои давлатӣ ба номи академик Бобоҷон Ғафуров, ба номи Исмоили Сомонӣ барои олимони ҷавон таъсис дода шудаанд.

Ҳоло дахҳо ҳазор хонандагону донишҷӯёни кишвар намудҳои гуногуни стипендия, аз стипендияи президентӣ то

стипендияҳои райони вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳоро мегиранд.

Ҳамаи тадбирҳои зикргардида далели ғамхориву дастгирии давлатӣ нисбат ба аҳли илму маориф буда, ҳоло ба дарёфти истеъдодҳо ва дастовардҳои нави илмӣ мусоидат карда истодаанд.

Мо соли 2022 Қонун «Дар бораи тичоратикунони натиҷаҳои фаъолияти илмӣ ва илмиву техникаи»-ро қабул намудем.

Татбиқи қонуни зикршуда метавонад вазъи маблағгузори соҳаи илмро бамаротиб бехтар гардонид, ба ҳарчи бештар амалӣ шудани дастовардҳои илм дар истеҳсолот мусоидат намояд.

Аммо таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки ҳанӯз роҳи воситаҳои таъбиқи самараноки қонун таҳия нагардидаанд ва қисми зиёди олимону ихтироъкорони мо доир ба моҳияти он маълумоти кофӣ надоранд.

Дар муассисаҳои илмиву таҳқиқотӣ ва таҳсилоти касбӣ раванди робитаи илм бо истеҳсолот ва дар амал таъбиқи намудани дастовардҳои олимону ихтироъкорон ба талаботи имрӯза ҷавобгӯӣ нест.

Сатҳи пасти ҳамкории муассисаҳои илмиву таҳқиқотӣ бо соҳибкорон, шарикҳои давлат ва бахши хусусӣ дар қорҳои илмиву таҳқиқотӣ ва таҷрибавию конструкторӣ, қорӣ нагардидани механизми тичоратикунони натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ ва навоҳариҳо, алоқаи сусти байнисоҳавӣ дар пешбурди таҳқиқот дар асоси қонунҳои бозорӣ аз ҷумлаи камбудии дар ин самт ба ҳисоб мераванд.

То ҳол воридоти молҳои ниёзи аввал ба кишвар зиёд буда, солоне беш аз 17 миллиард сомонӣ 25 фоизи ҳаҷми умумии воридотро ташкил медиҳад ва илми ватанӣ ба тағйир додани ҷуни вазъият таъсиргузор нест.

Дар робита ба ин, хотирнишон менамоем, ки таъсиси сохтори алоҳида – Агентии инноватсия ва технологияҳои рақамии назди Президенти мамлакат бояд ба раванди пайванди илм бо истеҳсолот ва рушди фаъолияти инноватсионӣ тақони ҷиддӣ бахшад.

Фаъолияти ин сохтор бояд ба рушд, танзим ва дастгирии давлатии фаъолияти инноватсионӣ ва таҳияи механизми таъбиқи он равона карда шавад.

Вазоратҳои адлия, молия, саноат ва технологияҳои нав, рушди иқтисод ва савдо, маориф ва илм, Агентии инноватсия ва технологияҳои рақамӣ, Академияи миллии илмҳо, Академияи илмҳои кишоварзӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва сохторҳои марбута зарур аст, ки ҷиҳати таҳияи санадҳои зерқонунӣ, бунёди зерсохторҳои зарурӣ ва таъбиқи самарабахши қонуни зикршуда қорҳои дахлдор андешанд.

Ҳозирини муҳтарам!

Ҳоло дар кишвар қариб 5900 нафар кадрҳои қорӣ дараҷа ва унвони илмӣ фаъолият менамоянд, ки 886 нафар 15,5 фоизи онҳо доктори илм (аз ин 146 нафар 16 фоиз замон), 4800 нафар номзоди илм ва 158 нафар доктор аз рӯи ихтисос мебошанд.

То замони соҳибистиклолӣ дар кишвар 3300 нафар кадрҳои қорӣ дараҷа ва унвони илмӣ, аз ҷумла 229 нафар докторҳои илм ва 3074 нафар номзодҳои илм фаъолият мекарданд.

Яъне дар давраи соҳибистиклолӣ шумораи кадрҳои қорӣ дараҷа ва унвони илмӣ 1,8 баробар, аз ҷумла докторҳои илм қариб қор баробар ва номзодҳои илм 1,6 баробар зиёд гардидааст.

Таъкид месозам, ки ин нишондиҳандаҳо ҳанӯз қонеъкунанда нестанд.

Дар кишвар вазъи тайёр қардани олимони ҷавон аз рӯи ихтисосҳои зилзилашиносӣ, энергетика, геология, меъморӣ, технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ, металлургия, биологияи молекулярӣ, генетика, селекция, биотехнология, биохимия ва экология ба тақозои замона ҷавобгӯӣ нест.

Мо, инчунин, ба олимону мутахассисони илмҳои вирусология, иммунология, генетикаи табиӣ, мантиқ ва методологияи илм, сотсиология, яъне иҷтимоӣшиносӣ, ҳуқуқи байналмилалӣ, таърих ва назарияи забонишиносӣ, демография, ҷуғрофия ва як қатор илмҳои дигар ниёз дорем.

Бо дарназардошти ҷуни вазъ, ҷалби ҷавонон ба илм ва ихтироъкорӣ дар пешбурди сиёсати соҳаи илм дар мамлакат яке аз вазифаҳои асосӣ ва зарурӣ ба шумор меравад.

Маҳз ба ҳамаи хотир, мо ба рушди бомароми соҳаи маориф ва дарёфти шахсоне, ки таҳқиқоти арзишманди илмӣ анҷом дода метавонанд, эътибори аввалиндараҷа ва доимӣ дода истодаем.

Аммо дар ин самт якҷанд омили нигаронкунанда вучуд дорад.

Масалан, имрӯз дар баъзе соҳаҳои илм, бахусус, дар соҳаи илмҳои ҷомеашиносӣ кормандони қалонсол аксариятро ташкил медиҳанд, ки аслан ин падидаи манфӣ нест, зеро расидан ба қалонсолӣ зехниву илмӣ қорҳои ҷуни омӯзишу таҳқиқро талаб мекунад.

Аммо дар баробари ин, мо шохиди дастгирии наёфтани ҷавонон аз ҷониби олимону донишмандони қалонсол ва қамтаваҷҷуҳӣ нисбат ба талашҳои онҳо барои ноил шудан ба натиҷаҳои қаланди илмӣ ҳастем.

Дар ин ҷо саволе ба миён меояд, ки қорӣ қӣ баъзе устодону олимони номдори мо дар муддати беш аз панҷоҳ соли фаъолияти илмӣ худ ақаллан қор – панҷ шогирди қазовор тарбия накардаанд?

Ба ақидаи ман, идома додани мактаби устоду шогирд дар ҳамаи қасбу қорҳо ва маҳ-

сусан дар соҳаи илм қарзе мебошад, ки онро қар як олимони собиқадору соҳибтаҷриба дар назди шогирдони худ бояд адо намояд.

Фаромӯш набояд қард, ки ин анъана дар таърихи қалқи мо собиқаи ҷулонӣ дорад.

Мо ҳамаи меғуем, ки пайванди қалқорро бояд ҳифз қунем ва идома диҳем.

Расми дунё қамин аст, ки ҳеч қас дар зиндагӣ ва қансаб абадӣ нест ва қасе қатман қойгузину қаси дигар мешавад, аз ҷумла шогирд ба қойи устод.

Аз ин лиҳоз, ба қойи дастгирии қардани қавонон нисбат ба онҳо қўтоҳбиниву тангназарӣ зохир намудан қори қамоман нодуруст мебошад.

Дар робита ба ин, хотирнишон менамоем, ки дар арзёбии фаъолияти илмӣ қар як олим ва маҳсусан, доктори илм ду меёр бояд асосӣ ва асли бошад: аввал, натиҷаҳои таҳқиқоти ӯ, ки посухгӯи ниёзҳои рушди иқтисодиву иҷтимоӣ ва фарҳангии кишварамон бошанд ва дуом, тарбияи қарҳои қавон, ки ба қар гузоштан дар рушди илми кишвар қодир бошанд.

Ҳамаи аҳли нишаст ҳуб меқонанд, ки тарбияи қарҳои соҳибмаърифат ва донишманду илмдуст яке аз масъалаҳои муҳим дар сиёсати пешгирифтан қавлати мо мебошад.

Мо қамасола ба қисоби миёна беш аз 10000 нафар қавонқор барои азҳудқуни илму донишқори муосир ва омӯзиши забонҳои қорӣ қӣ ба донишқору донишқардаҳои қонфузи қамолиқи дигар меқиристем ва қоло шумораи умумии онҳо беш аз 40000 нафарро ташкил медиҳад.

Аммо қанҷиши вазъи тайёр қардани қарҳои илмӣ дар Қажӯқишқорӣ қаматикаи Академияи миллии илмҳо муайян қамуд, ки аз соли 2018 то соли 2023 дар ин муассиса 18 нафар ба докторантура аз рӯи ихтисос аз қисоби қучет ва 1 нафар ба қаври шартно-

қавӣ қабул қарда шудааст.

Қале аз шумораи умумии қатмқардагон танҳо 2 нафар докторант қисолаи илмӣ худро қимоя қардааст.

Қабоби дар муҳлати муайяншуда қимоя нагардидани қисолаҳои илмӣ, ағар аз як қараф, ба қаври қамаранок фаъолият нақардани худӣ докторантҳо бошад, аз қониби дигар, беқасъулиятӣ роҳқарони илмӣ онҳо мебошад.

Дар ин самт қолатҳои суиқтифода аз вазифа низ қой доранд.

Аз 19 нафар докторанти қабулқардида роҳқарии 8 нақари онқоро собиқ директори Қажӯқишқорӣ қаматика ба қимма қирифтааст, қале ягон нақари онҳо қисолаи илмӣ худро қимоя нақардааст.

Қуни муносибат нисбат ба тайёр қардани қарҳои илмӣ дар дигар қажӯқишқорҳо ва қарқазҳои Академияи миллии илмҳо ва Академияи илмҳои кишоварзӣ низ дида ме-

шавад.

Масалан, дар Пажӯҳишгоҳи чорводорӣ ва чарогоҳи Академияи илмҳои кишоварзӣ аз соли 2019 то имрӯз 16 нафар докторант аз рӯйи ихтисос аз ҳисоби бучет қабул карда шудааст.

Аммо то имрӯз ягон нафар рисолаи илмӣ худро ҷимоя накардааст.

Дар даҳ соли охир ба Пажӯҳишгоҳи маҷсили амниятӣ биологӣ ва биотехнологияи Академияи илмҳои кишоварзӣ 28 нафар аспирант ва 10 нафар унвонҷӯ қабул гардидааст.

Лекин дар ин муддат аз 38 нафар ҳамагӣ 3 нафар рисолаи илмӣ худро ҷимоя накардааст, ки ташвишвар мебошад.

Дар Пажӯҳишгоҳи хокшиносӣ дар даҳ соли охир 13 нафар докторант аз рӯйи ихтисос қабул шудааст, вале то ҳол ягон нафар рисолаи илмӣ худро ҷимоя накардааст.

Мухтарам намоёндогон ва кормандони муассисаҳои илмӣ, хусусан, роҳбарони илмӣ унвонҷӯёну аспирантҳову докторантҳо!

Бо дарназардошти вазъе, ки гуфта шуд, ман аз шумо мепурсам, ки чунин муносибат илмӣ тоҷикро ба кучо мебарад?

Ин гуна хунукназарӣ нисбат ба тайёр кардани кадрҳои илмӣ метавонад дар оянда оқибатҳои бисёр ноғувор, аз ҷумла паст гардидани сатҳи маърифатро дар байни ҷомеа ба миён оварад.

Илова бар ин, таъкид месозам, ки маблағҳои бучет беҳисобу беохир ва беназорат нестанд.

Бинобар ин, аз роҳбарони муассисаҳо ва роҳбарони илмӣ катъиян талаб менамоем, ки ба ғориғболиву бемаъсулиятӣ, хусумати шахсӣ, рӯйхотирбинӣ, нотаъвобинӣ нисбат ба якдигар ва рақобати носолим миёни муассисаҳои илмӣ кишвар ҳарчи зудтар хотима бахшанд.

Пас аз пошхӯрии шӯравӣ аксар кишварҳои ба мо наздик академияҳои худро ғ барҳам доданд ғ ба ниҳодҳои ҷамъиятӣ табдил доданд.

Мо баръакс, бо вучуди шаронти вазнини он солҳо муассисаҳои илмӣ ва Академияи илмҳоро нигоҳ доштем, дастгирӣ кардем ва дастгирӣ карда истодаем.

Аммо дар ҷавоби ин ҳама ғамхориҳо баъзан муносибат ва рафтори бисёр ташвишварро мушоҳида мекунем.

Бахусус, мавқеи шаҳрвандии баъзе олимону донишмандони мо бисёр нигаронкунанда мебошад.

Бетарафӣ, гоҳо танкиди беасос, норозигии доимӣ, эҷоди иғво дар ҷомеа ва монанди инҳо ба одати баъзеҳо табдил ёфтааст.

Фаромӯш набояд кард, ки яке аз сабабҳои ҷанги шаҳрвандии солҳои 90-уми асри гузашта маҳз ҳамин гуна бетарафию хусумат, бепарвой ва ҳатто дастгирӣ қувваҳои ғайриқонуни аз ҷониби баъзе олимону донишмандон ва зиёни асолатбохта буд.

Ҷобачогузори мутахассисон боз як масъалаи дигари муҳим дар фаъолияти муассисаҳои илмӣ маҳсуб мешавад.

Масалан, дар Маркази омӯзиши пиряхҳо аз замони таъсисёбиш ягон мутахассиси самти пиряхшиносӣ ба қор ҷалб нашудааст.

Аксари кормандони ин муассиса ҳатто ихтисоси наздик ба ин самтро надоранд.

Аз камбудҳои зикргардида чунин ҳуло-са бармеояд, ки ҷобачогузори кадрҳо дар муассисаҳои Академияи миллии илмҳо ва Академияи илмҳои кишоварзӣ қонеъкунанда нест ва ҳангоми пешниҳоди таъсиси ин ғ он сохтори илмӣ масъалаи таъмин будани онҳо бо мутахассисони соҳа ба назар гирифта намешавад.

Аз ин лиҳоз, дастур дода мешавад, ки Академияи миллии илмҳо ва Академияи илмҳои кишоварзӣ барои ишғоли вазифаҳои илмӣ озмуни ғайринавбатӣ эълон намоёнд ва қабули довталабонро бо ҷалби мутахассисони соҳавӣ ба роҳ монанд.

Муовини Сарвазирӣ мамлакат – сарпарастӣ соҳа ва ёрдамчии Президент оид ба масъалаҳои рушди иҷтимоӣ ва робита бо ҷомеа вазифадор карда мешаванд, ки ин масъаларо зерӣ назорати қатъӣ қарор диҳанд.

Соли 1960 бо мақсади ҳалли масъалаҳои муҳими бемориҳои узвҳои ҳозима дар ҳайати Академияи илмҳои Тоҷикистон Пажӯҳишгоҳи гастроэнтерология таъсис дода шуда буд.

Соли 2009 дар назди Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли Академияи илмҳои тиб таъсис дода шуда, пажӯҳишгоҳ аз тобеияти Академияи илмҳо ба сохтори вазорати маъмур гузаронида шуд.

Вале Академияи илмҳои тиб бо сабаби ноил нагардидан ба дастовардҳои назаррас соли 2020 барҳам дода, соли 2021 ба сохтори Академияи миллии илмҳо ворид карда шуд.

Имкониятҳои васеи кишвари мо дар самти рушди саноати дорусозӣ, сайёҳии табобатӣ, бахусус, пандемияи КОВИД – 19 моро бори дигар водор месозад, ки аз ҳарвақта дида, ба масъалаҳои инсон ва салома-

ва риёзӣ ташкил медиҳанд, василаи асосии пешгирӣ кардани хурофот, ифротчишавӣ, зоҳирпарастии динӣ ва ғароидан ба ғояҳои ирриҷой мебошад.

Бо ин мақсад мо солҳои 2020 – 2040-ро «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» эълон карда, дар ин замина қор санади дахлдор қабул намудем.

Дар заминаи ин иқдом аз ҷониби вазорату идораҳои маъсӯл як қатор тадбирҳои роҳандозӣ гардидаанд, ки ба болоравии тафаккури техникаи ҷавонон, ҷалби ҷомеа ба омӯзиши илмҳои табииву риёзӣ ва таҳкими заминаи моддиву техникаи муассисаҳои таълимӣ мусоидат менамоёнд.

Бо вучуди ин, таъкид месозам, ки қор доир ба татбиқи самарабахши санадҳои зикршуда бояд ба таври қиддӣ вусъат бахшида шавад.

Ҷиҳати расидан ба ҳадафҳои Стратегияи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ ва риёзӣ дар соҳаи маориф ва илм навсозии муҳити таълимӣ, илмиву таҳқиқотӣ дар соҳаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиӣ ва риёзӣ идома дорад.

Вале дар баробари ин, иҷрои стратегияи маъмур ба талабот ҷавобгӯ набуда, як қатор тадбирҳои муҳим, аз ҷумла қорқарди заминаҳои меъёрии ҳуқуқӣ қиҳати таъсис ва рушди зерсохтори инноватсионӣ дар соҳаи маориф ва илм, ташкили сохторҳои идорақунии соҳа ва омода кардани насли нави кадрҳо бо тахассуси олий аз фанҳои табиӣ ва риёзӣ қонсӯкунанда нест.

Инчунин, нақшаи қорабинҳои стратегияи маъмур барои солҳои минбаъда, ки бояд соли 2023 таҳия мегардид, ҳанӯз омода на-шудааст.

Вазорати маориф ва илм ва Академияи миллии илмҳоро зарур аст, ки сабабҳои иҷро нагардидани қорҳои банақшагирифташударо муайян намуда, қиҳати ислоҳи камбудҳои

СУХАНРОНИ ДАР МУЛОҚОТ БО

тии ӯ аҳамияти қиддӣ зоҳир намоем.

Тақрор ҳам шавад, хотирнишон менамоем, ки барои давлат миллати солим дарқор аст ва барои миллати солим табиибони баландихтисос заруранд.

Аз ин рӯ, ба Дастгоҳи иҷроияи Президент дастур дода мешавад, ки гурӯҳи қории босалоҳият таъсис дода, дар муддати се моҳ масъалаҳои вобаста ба дигарбора таъсис додани Академияи илмҳои тиббиро баррасӣ намоёнд ва санадҳои дахлдорро дар ин хусус ба Ҳукумати мамлакат пешниҳод созад.

Ҳозирини арҷманд!

Рушди маърифатнокии аҳоли, тавсеаи тафаккур ва қоронбинии илмӣ ва ҷалби бештари ҷомеа, алаҳусус, наврасону ҷавонон ба илломӯзӣ, ки бунёди онро илмҳои табиӣ

қойдошта ва татбиқи босифату саривақтии қарорҳои Ҳукумати мамлакат дар ин самт қорачаҳои мушаххас андешанд.

Мо қиҳати ҳавасманд намудани наврасону ҷавонон ба омӯзиши илмҳои табиатшиносӣ ва риёзӣ озмуни қумҳуриявии «Илм – ғуруғи маърифат»-ро таъсис додем, ки ҳамасола наврасону ҷавонони зиёде дар он иштирок карда, ғолиб меоянд.

Инчунин, барои ҳавасмандгардонии омӯзгорон қойзаи маҳсус таъсис дода шуд.

Натиҷаҳои озмун нишон медиҳанд, ки дар кишвар наврасону ҷавонони соҳибистеъдод ҳеле зиёдаанд, аммо аз ҷониби муассисаҳои илмӣ интиҳоб қардан ва минбаъд аз ҳисоби онҳо тарбия намудану омода қардани кадрҳои илмӣ қонсӯкунанда нест.

Яъне тақдирӣ минбаъдаи ғолибони ин озмунҳо, ки аз қумлаи соҳибистеъдодҳои мо мебошанд, қасеро аз масъулин ва олимону донишмандон ба ташвиш намеоварад.

Мағар тарбия қардан ва тақмил додани қобилияти қунин ҷавонон, дар навбати аввал, вазифаи олимон ва муассисаҳои илмӣ нест?

Мақсади асосии мо аз таъсиси озмун дарёфти истеъдодҳои ҷавоне мебошад, ки дар оянда роҳи илмро интиҳоб қарда, мушқилоти қадрии ин ғ он соҳаву бахшро барта-раф намоёнд ва дар пешрафти илму истеҳсолоти ватанӣ саҳми худро гузоранд.

Ман дар суҳанронии худ борҳо таъкид қарда будам, ки тарбияи насли нави бомаърифат, илмдӯст ва шоистваи қорон танҳо ва-зифаи мактабу маориф нест, балки дар ин қода падару модарон, тамоми қишрҳои қомеа ва ниҳодҳои давлативу ҷамъиятӣ бояд фаъолона саҳм гузоранд.

Имрӯз мо ба мутахассисони баландпоя нисбат ба қар вақти дигар ниёзи бештар қорем, вале на ҳамаи донишмандон дар интиҳоб қардану ба қамол расонидани истеъдодҳои ҷавон ҳиссагӯзори мекунанд.

Бинобар ин, Ҳукумати мамлакат вази-фадор қарда мешавад, ки механизми тарбия намудани наврасону ҷавонони боистеъдодро на қафат тавассути озмуни «Илм – ғуруғи маърифат», балки бо роҳи ташкили дигар озмунҳо низ таҳия ва тақдид намоёнд.

Дар ин раванд, барои баланд бардоштани сифати таҳсилот ва таълими фанҳои табиӣ ва риёзӣ дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот бояд тадбирҳои иловагӣ андешида шаванд.

Ҳамчунин, зарур аст, ки дар муҳлатҳои муқарраргардида ва қураву босифат иҷро намудани барномаҳои давлатӣ, истифодаи дурусту самараноки маблағҳои бучетӣ ва қрантҳои байналмилалӣ, бо ҷалби роҳбарони вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо, инчунин, соҳибқорону шахсони саҳоватпеша, падару

модарон ва собиқ хатмқардаҳои муассисаҳои таълимӣ таъсис додани синфхонаҳои амаливу таҷрибавӣ дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот таъмин қарда шавад.

Масъалаи таъсиси синфхонаҳои иловагӣ, муассисаҳои томақтабӣ ва муҳайё қардани шаронти мусоиди таълиму тарбия, сифати машғулиятҳои озмоишгоҳиву амалии фанҳои табиӣ, риёзӣ ва техникаи низ бояд дар мадди назари роҳбарону маъсӯлон қарор дошта бошад.

Муовини Сарвазир, вазири маориф ва илм, ёрдамчии Президент оид ба масъалаҳои рушди иҷтимоӣ ва робита бо ҷомеа ва Президенти Академияи миллии илмҳо дар ин самт масъулияти шахсӣ қоранд.

Таъкид месозам, ки бинобар афзоиши аҳоли мо бояд дар даҳ соли минбаъда боз сохтмону таъсиси 2400 муассисаи томақтабӣ, 3500 маркази инкишофи қудак ва 2200 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумиро амалӣ намоем, ки ин қор аз қар қадомӣ мо масъулияти қиддиро тақозо менамоёнд.

Ҳозирини ғиромӣ!

Қиҳати вусъат бахшидан ба қорҳои амалӣ ва ихтироъқориву навоарӣ мо Қонуни Қумҳурии Тоҷикистон «Дар қоран паркҳои технология»-ро қабул қардем, ки беш аз даҳ сол инқониб амал қарда истодааст.

Соли 2021 паркҳои технологияи муассисаҳои таҳсилоти олии қасбии қишварро аз андоз озод намуда, ба онҳо иловатан як қатор имтиёзҳо додем.

Тибқи маълумот ҳоло дар назди муассисаҳои таҳсилоти олии қасбӣ ҳамагӣ 24 паркҳои технологӣ амал мекунанд.

Илова ба ҳеле қам будани қунин паркҳо, фаъолияти онҳо ба талабот ҷавобгӯӣ набуда, ақсарашон ба ном вучуд қоранд.

Бо дарназардошти ин, вазоратҳои маориф ва илм, саноат ва технологияҳои нав ва муассисаҳои таҳсилоти олии қасбиро зарур аст, ки қиҳати ба талаботи қорон мувофиқ намудани фаъолияти паркҳои технология то охири соли қорӣ тадбирҳои дахлдор анде-шанд.

Ҳамаи мо меқонем, ки дар бисёр қишварҳо дар асоси тақҳизоту моқҳои во-ридшаванда бо мутобиқ қардани онҳо ба шароит ва талаботи доқили тақҳизоту моқҳои худиро истеҳсол мекунанд ва бо ин роҳ во-ридотро иваз мекунанд.

Барои қӣ дар қамқорӣ миёни паркҳои технологияи муассисаҳои таҳсилоти олий,

Академияи миллии илмҳо ва корхонаҳои саноати кишвар истеҳсоли баъзе таҷҳизот ва молҳоеро, ки мо бо пардохти асъори хориҷи ворид мекунем, худамон дар дохил ба роҳ монда наметавонем?

Аз ин лиҳоз, вазоратҳои маориф ва илм, саноат ва технологияҳои нав, Академияи миллии илмҳо ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбиро зарур аст, ки ҷиҳати ба талаботи замон мувофиқ намудани фаъолияти парқҳои технологӣ ва вобаста кардани онҳо ба корхонаҳои истеҳсоли алоҳидаи кишвар то охири соли ҷорӣ тадбирҳои дахлдор андешанд.

Дастгоҳи иҷроияи Президенти мамлакат вазифадор карда мешавад, ки ин масъаларо таҳти назорат гирифта, бо таъсиси комиссияи махсус самаранокии ҳароҷоти маблағҳои аз ҳисоби муассисаҳои таҳсилоти олии давомӣ дах соли охир барои парқҳои технологӣ ҷудокардидаро таҳлил карда, аз қорҳои то охири сол амалишаванда натиҷагирӣ намояд.

Мухтарам аҳли зиё!

Дар фаъолияти кормандони Академияи миллии илмҳо як қатор камбудҳои дигар, аз ҷумла вобаста ба муҳрам будан ё набудани мавзӯҳои таҳқиқотӣ, сифати қорҳои илмӣ, натиҷаҳои бадастовардашуда ва аҳаммияти амалӣ, яъне татбиқи онҳо дар истеҳсолот ҷой доранд.

Таҳлил ва омӯзиш собит сохт, ки на ҳамаи кормандони академия дар бист соли охир ба натиҷаҳои хуби илмӣ ноил шудаанд.

Баъзе маводди илмӣ пешниҳодгардида ба самти фаъолияти озмоишгоҳ ё шӯъбае, ки корманд дар он фаъолият менамояд, ҳеҷ алоқамандӣ надорад.

Дар самти илмҳои табиӣ ва техникӣ, аз ҷумла дар пажӯҳишҳои физикаву техника ва химия баъзе олимони дар доираи мавзӯҳои фаъолият доранд, ки барои илм ва истеҳсолоти ватанӣ аҳаммияти назариявӣ ё амалӣ

содирати мамлакат ва ҷалби соҳибкорон ба истифодаи натиҷаи қорҳои илмӣ низ яке аз масъалаҳои муҳим ба ҳисоб меравад.

Вазоратҳои рушди иқтисод ва савдо, саноат ва технологияҳои нав, маориф ва илм, Агентии инноватсия ва технологияҳои рақамӣ, Академияи миллии илмҳо ва Ака-

дунин амалҳои номатлуб қораҳои муассир андешида намешаванд.

Баръакс, ҳолатҳои химоя намудани олимони асардузд ва рӯйпӯш кардани кирдори онҳо ҷой доранд.

Моҳи апрели соли ҷорӣ аз тарафи Комиссияи олии аттестатсионӣ ба Дастгоҳи

ни пешрафти иқтисодиву иҷтимоӣ дар замони муосир, хусусан, дар шароити тағйирёбии босуръати иқлим натиҷаҳои самарабахши илмиро дар самтҳои ташаккули «энергияи сабз», «иқтисоди сабз», «иқтисоди рақамӣ», ихтироъ ва татбиқи технологияҳои инноватсионӣ ва зехни сунъӣ талаб менамояд.

Аз ҷумла саҳми олимони ватанӣ дар татбиқи Стратегияи рушди «зехни сунъӣ» дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2040 ва тибқи он то ба 5 Ҷоизи маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ расонидани даромад дар натиҷаи ҷорӣ намудани технологияҳои «зехни сунъӣ» хеле зарур ва ҳатмӣ мебошад.

Таҳлили ҳамаҷонибаи номгӯи самтҳои авлавиётдоштаи таҳқиқоти илмӣ нишон медиҳад, ки он ҳанӯз пешрафти илми ватаниро бо дарназардошти дастовардҳои илми ҷаҳонӣ таъмин карда наметавонад ва бозбинии ҷиддиро тақозо менамояд.

Дар санадҳои қаблан қабулгардида самтҳои авлавиётдоштаи таҳқиқоти илмӣ аз 65 то 110 номгӯиро дар бар гирифта, қисми зиёди онҳо бо мазмун ва ҳадафи худ наметавонанд дар ҳалли мушкилоти мавҷудани кишвар дар марҳалаи рушд нақши қалидӣ ё муассир дошта бошанд.

Бо вучуди ин, ки таҳқиқоти илмӣ самтҳои ғайригуманитарӣ қариб 75 Ҷоизи ҳамаи таҳқиқоти амалишуда ва амалишавандаро дар давоми дах соли охир ташкил медиҳад, пешбини намудани ҷунин шумораи бузурги самтҳои авлавиётдошта иҷрои сифатноки онҳоро ғайримкон мегардонад.

Аз ин лиҳоз, вазоратҳои рушди иқтисод ва савдо, маориф ва илм, саноат ва технологияҳои нав, тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли, Академияи миллии илмҳо ва Академияи илмҳои кишоварзӣ вазифадор карда мешаванд, ки номгӯи самтҳои авлавиётдоштаи таҳқиқоти илмиро аз нав таҳия ва ба Ҷуҳумати мамлакат пешниҳод намоянд.

Бо мақсади густариши таҳқиқоти илмӣ дар самти рушди устувор, «иқтисоди сабз» ва сайёҳиву соҳибкорӣ бо қарори Ҷуҳумати мамлакат дар назди Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибкории Тоҷикистон пажӯҳишҳои илмиву таҳқиқоти «Иқтисоди сабз» ва «Сайёҳӣ ва соҳибкорӣ» таъсис дода шуданд.

Сохторҳои зикршуда вазифадоранд, ки бо ҷалби сармояи дохиливу хориҷӣ фаъолияти худро тақвият бахшида, дар доираи маркази татбиқи лоиҳа, ки дар назди донишгоҳ амал мекунанд, оид ба тичоратикунони натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ ва пайванди илм бо истеҳсолот қораҳои зарурӣ андешанд.

Ҷамҷунин, нашри мақолаҳои илмиро дар маҷаллаҳои бонуфузи ҷаҳонӣ зиёд карда, Тоҷикистонро дар арсаи байналмилалӣ ҳамчун «кишвари сабз» бештар ва ҳадафмандона муаррифӣ намоянд.

Фаъолияти илмӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ яке аз масъалаҳои дигари муҳим дар тайёр кардани кадрҳои илмӣ маҳсуб мешавад.

Дар сохтори муассисаҳои таҳсилоти

АҲЛИ ИЛМ ВА МАОРИФИ КИШВАР

надоранд ё таҳқиқоти тақрорӣ мебошанд.

Як камбудии дигари ақсари олимони кишвар ин аст, ки онҳо ғайр аз забони русӣ забонҳои дигари илми муосирӣ ҷаҳонино наметавонанд ва аз дастовардҳои наватрини олимони дунё сари вақт огоҳ намешаванд.

Ҳол он ки дар шароити кунунии ҷаҳонишавӣ доништани забонҳои асосии илми муосирӣ ҷаҳонӣ яке аз шартҳои ба сатҳи байналмилалӣ баромадани натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ ва дастрасӣ ба дастовардҳои илмӣ кишварҳои пешрафта маҳсуб мешавад.

Аз ин рӯ, аз роҳбарони муассисаҳои илмӣ талаб карда мешавад, ки дар ин самт тадбирҳои муассир андешанд.

Қобили зикр аст, ки ба шарофати кӯшишу талошҳои Ҷуҳумати мамлакат дар самти расидан ба ҳадафҳои илмӣ, хусусан, ноил гардидан ба ҳадафи ҷоруми стратегӣ – саноатикунони босуръат имрӯзҳо дар соҳаи саноати кишвар дастовардҳои назаррас дида мешаванд.

Фаъолияти «Ширкати алюминийи Тоҷик», «Нокил ТАЛКО», таъсиси дахҳо қорхонаи истеҳсоли семент, эҳд гардидани фаъолияти қорхонаи «Тоҷик Азот», бунёди Маркази барқу гармидиҳӣ, қорхонаҳои хурду бузурги қоркарди пахта ва истеҳсоли маводди ғизоӣ ин матлабро тасдиқ менамояд.

Вале бояд гуфт, ки дар таркиби саноати Тоҷикистон истеҳсолоти химиявӣ, металлургия, саноати сабук, ҳӯроқворӣ қоркарди маъдан ва металлҳои қиматбаҳо дар мадди аввал қарор дорад, ки аз олимону донишмандони мо қоркардҳои мушаххасу Ҷоидаовари илмӣ, омода кардани кадрҳои баландихтисоси илмӣ ва муҳандисиву қоргариро тақозо менамояд.

Бо мақсади таъмин намудани ин қорхонаҳо бо мутахассисони баландихтисоси соҳавӣ, инҷунин, рушди саноати сабук, ҳӯроқворӣ, маъдан ва геология ба Вазорати маориф ва илм дастур дода мешавад, ки ба масъалаи таъсиси факултети технологияи химиявӣ ва металлургия дар Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон қораҷӯӣ намояд.

Ҷамҷунин, ба ҷалби ҷавонон ба омӯзиши ихтисосҳои барои рушди минбаъдаи саноати кишвар, аз ҷумла саноати сабуку ҳӯроқворӣ муҳим ва ба таъри ҷиддӣ баланд бардоштани сатҳи таълим дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ бояд эътибори ҷиддӣ дода шавад.

Масъалаи татбиқи қорҳои илмӣ анҷомёфта, истифодаи онҳо барои рушди иқти-

демияи илмҳои кишоварзӣ вазифадор карда мешаванд, ки барои баланд бардоштани ҳавасмандии қормандони соҳаи илми мамлакат механизми татбиқи натиҷаҳои қоркардшудаи рисолаҳои илмиро дарёфт ва ба рушди иқтисодирати мамлакат равона созанд.

Мо Комиссияи олии аттестатсионии миллии худро таъсис додем, то ки мушкилоти химояи қорҳои илмӣ ва тайёр намудани кадрҳои илмиро бартараф намоем ва имконият фароҳам оварем, ки муҳаққикони мо имкони химояи диссертатсияҳои худро дар кишварамон дошта бошанд.

Аммо таҳлили нишон медиҳанд, ки сифати қорҳои илмӣ, аз ҷумла диссертатсияҳо хеле нигаронкунанда мебошад.

Яке аз сабабҳои паст гардидани сатҳу сифати қорҳои илмӣ хунукназарии шӯроҳои диссертатсионии амалкунанда, муассисаҳои пешбари тақриздиханда ва муқарризони расмӣ ба масъалаи арзёбии диссертатсияҳои химояшаванда мебошад.

Дар баробари ин, дониши таҳассусии баъзе довталабоне, ки рисолаҳои номзадӣ ва доктории худро тибқи низомии докторантура аз рӯи ихтисос химоя мекунанд, ҷавобгӯи талабот ва дараҷаи илмӣ дарёфтшаванда нест.

Ҷамҷунин, баъзан ба ҷашм мерасад, ки қори илмӣ ба талабот ҷавобгӯӣ набуда, ки барои химоя дар як шӯрои илмӣ иҷозат дода нашудааст, дар кӯтоҳтарин Ҷурсат дар шӯрои диссертатсионии дигар химоя мешавад.

Бо дарназардошти ҷунин вазъ, ба роҳбарияти Комиссияи олии аттестатсионӣ, Академияи миллии илмҳо, Академияи илмҳои кишоварзӣ, муассисаҳои таҳсилоти олии кишвар муассисаҳои илмӣ кишвар, ки дар назди онҳо шӯроҳои диссертатсионӣ таъсис дода шудаанд, дастур дода мешавад, ки фаъолияти онҳоро зери назорати қатъӣ қарор диҳанд.

Моҳи марти соли 2020 ман дар мулоқот бо зиёни мамлакат таъкид карда будам, ки вақтҳои охир довталабони дараҷаҳои илмӣ хангоми таълифи диссертатсияҳо ба камбудии ҷиддӣ ва ҳатто плагиат (асардуздӣ) роҳ медиҳанд.

Шумо хабар доред, ки шумораи зиёди рисолаҳои илмӣ олимони даст ба асардуздизадаи тоҷик аз ҷониби шабакаи «Диссернет» Ҷош карда шудааст.

Вале аз тарафи Комиссияи олии аттестатсионӣ барои ислоҳи вазъ ва пешгирии

иҷроияи Президент гузориш таҳти унвони «Оид ба таҳқиқоти диссертатсионӣ ва химояи шаҳрвандони ҷумҳурий дар хориҷи кишвар ва зарурати интиҳоби мавзӯи рисолаи илмӣ» пешниҳод гардид, ки дар он ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Низомномаи шӯрои диссертатсионӣ дархост шудааст.

Аммо аз тарафи комиссияи мазкур беасос будани ҳулосаҳои пешниҳоднамудаи шабакаи «Диссернет» оид ба асардуздии муаллифони рисолаҳои илмӣ исбот нашудааст ва дар ин ҳусус ягон далел пешниҳод нагардидааст.

То имрӯз аз ҷониби «Диссернет» 150 нафар олимони тоҷик (номзадҳо ва докторҳои илм) зимни таҳияи рисолаҳои илмӣ ба асардуздӣ гунаҳкор дониста шудаанд.

Дипломи 7 нафари онҳо бо пешниҳоди «Диссернет» аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии Федератсияи Россия безътибор эълон гардидааст.

Боиси нигаронист, ки як қисми унвонҷӯён рисолаи илмӣ номзадиро худашон наменависанд ва ҳатто моҳияти онро дарк намеkunанд.

Химояи рисолаҳо тибқи сенарияи пешакӣ сурат мегирад, ки аз фаъолияти соҳақоронаи шӯроҳои химоя гувоҳӣ медиҳад.

Оё шумо – роҳбарони муассисаҳои илмӣ ва олимону донишмандон тасаввур мекунед, ки ҷунин вазъият ба обрӯи миллати тоҷик ва илми тоҷик чӣ қадар зарба мезанад?

Вақте мо ҳамеша мегӯем, ки гузаштагонии мо ҳанӯз дар асрҳои миёна поягузори шоҳҳои гуногуни илм буданд, оё ҷунин рафтор ба шаъни мо нангу шармовар нест?

Ҳозирини арҷманд!

Яке аз масъалаҳои муҳими илми кишвар муайян намудани самтҳои авлавиётдоштаи он мебошад.

Бо ин мақсад мо бо қарорҳои дахлдорӣ Ҷуҳумати мамлакат қор маротиба – барои солҳои 2007 – 2009, 2010 – 2012, 2015 – 2020 ва 2020 – 2025 «Номгӯи самтҳои афзалиятдоштаи таҳқиқоти илмӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро қабул намудем.

Соли 2020 дар вохӯрӣ бо олимони кишвар таъкид карда будам, ки самту равияҳои авлавиётдошта бояд, пеш аз ҳама, ба навсозиву ислоҳоти иқтисоди миллий ва иҷрои ҳадафҳои стратегӣ – таъмини истиклоли энергетикӣ, ҳифзи амнияти озуқаворӣ ва саноатикунони босуръат равона карда шаванд.

Дар баробари ин, зарурати таъмин карда-

СУХАНРОНӢ ДАР МУЛОҚОТ БО АҲЛИ ИЛМ ВА МАОРИФИ КИШВАР

олии касбӣ раёсату шуъбаҳои омода кардани кадрҳои илмӣ ва илмиву педагогӣ амал менамоянд.

Бинобар ин, Вазорати маориф ва илм ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ вазифадор карда мешаванд, ки фаъолияти раёсату шуъбаҳои мазкурро бозбинӣ намуда, ҷиҳати тақвият бахшидани кор дар ин самт тадбирҳои иловагӣ андешанд.

Холо дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ беш аз 12 ҳазор нафар омӯзгор фаъолият менамояд, ки зиёда аз 5 ҳазору 500 нафар, яъне қариб 45 Ҷоиза онҳо дорои дараҷаҳои илмӣ мебошанд.

Устодону омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, бахусус, Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ҳамчун муассисаи пешсаф ғайр аз фаъолияти таълимӣ барои пешрафти илми мамлакат низ саҳми худро мегузоранд.

Яке аз авлавиятҳои илми донишгоҳӣ дар он аст, ки омӯзгор ба ҳайси муҳаққиқ барои дар амалияи таълимӣ татбиқ гардидани қоркардҳои назариявӣ ва натиҷаҳои илми бадастовардаи худ имкони бештар дорад.

Яъне ӯ метавонад дар радиои донишҳои назариявӣ таваҷҷуҳи шогирдонӣ худро ба дониши амалӣ ҷалб намояд.

Аммо тибқи таҳлилҳо талаботи имрӯзаи соҳаи маориф ва сарбории вазнини таълимии омӯзгорон имкон наметад, ки онҳо ба фаъолияти самаранокӣ илмӣ машғул шаванд.

Аз ин рӯ, Вазорати маориф ва илмро зарур аст, ки ҷиҳати роҳандозӣ намунаи таносуби дурусту босамари сарбории таълимӣ ва илмӣ омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ҷораҳои иловагӣ андешад.

Ба қорҳои илмиву таҳқиқотӣ кам ҷалб гардидани ҷавонони лаёқатманду забондон, рушд накардани мактабҳои илмӣ олимони собиқадор ва ҳавасмандии нокифояи аспирантҳоро докторантҳо, хусусан, дар самти илмҳои табиӣ ва риёзӣ аз ҷумлаи мушкilotи асосии омода кардани кадрҳои илмӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ мебошад.

Вазорати маориф ва илм бояд ба рушди илми донишгоҳӣ таваҷҷуҳи ҷиддӣ зоҳир карда, барои ҷалбу ҳавасманд гардонидани олимони ҷавон, ташаккули мактабҳои илмӣ ва дастгирии олимони соҳаҳои табиӣ ва риёзӣ тадбирҳои иловагиро роҳандозӣ намояд.

Баланд бардоштани мақоми илми донишгоҳӣ дар сатҳи байналмилалӣ яке аз масъалаҳои дигари рушди илм дар низоми таҳсилоти олии касбӣ ба шумор меравад.

Дар робита ба ин, Вазорати маориф ва илм вазифадор карда мешавад, ки фаъолияти худро ҷиҳати тақмили пойгоҳи илмиву таҳқиқотии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ба шумор меравад, ки фаъолияти худро ҷиҳати тақмили пойгоҳи илмиву таҳқиқотии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ба шумор меравад.

Ба Дастгоҳи иҷроияи Президент дастур дода мешавад, ки бори дигар масъалаи тақвият бахшидани фаъолияти Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илм ва ҷалби кадрҳои ҷавобгӯ ба талаботи ин муассисаро таҳлилу баррасӣ карда, бахусус, барои тақмили механизмҳои назоратии ин муассиса ҷораҳои судмандро роҳандозӣ намояд.

Ҳозирини мухтарам!

Истифодаи самарабахши натиҷаҳои илми бунёдӣ ва амалӣ яке аз омилҳои муҳими рушди устувори ҳар як давлат мебошад.

Бо мақсади суръат бахшидан ба рушди инноватсионӣ ва саноатикунони кишвар мо соли 2021 Стратегияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаҳои илм, технология ва инноватсия барои давраи то соли 2030-ро қабул намудем.

Вале бояд гуфт, ки татбиқи ҳадафҳои пешбиниамудаи стратегияи мазкур дар сатҳи зарурӣ ба роҳ монда нашудааст ва дар ин самт мушкilotу камбудҳои зиёд ҷой доранд.

Қисми зиёди ҳадафҳои пешбиниамудаи стратегия дар муҳлатҳои муайяншуда амалӣ нагардидааст.

Масалан, нақшаи ҷорабиниҳои стратегияи мазкур аз 122 банд иборат буда, ҳадафҳои барои солҳои 2021 – 2023 пешбинигардида аз рӯйи 50 банди он иҷро нашудаанд.

Татбиқи сифатноку самарабахши стратегия метавонад рушди инноватсионии кишвар ва пайванди илм бо истеҳсолотро густариш бахшида, қоркардҳои нави технологиро ба вучуд оварад.

Бо ин мақсад вазорату идораҳо, ташкilotу муассисаҳо, қорхонаҳо ва мақмоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ вазифадор карда мешаванд, ки дар муҳлатҳои

муқарраршуда иҷро гардидани санади мазкурро таъмин намоянд.

Масъалаи дигаре, ки меҳодам махсус хотирнишон созам, мутобик ба манфиатҳои миллӣ, риояи принципҳои дунявият, асосҳои соҳти конституционӣ, таҳкими минбаъдаи сулҳу ваҳдати миллӣ ва ифтихори ватандорӣ анҷом додани қорҳои илмиву таҳқиқотӣ ва таълифи асарҳои илмӣ мебошад.

Ҷаромӯш набояд кард, ки барои мо меъёрҳои муқарраркардаи Конституция ва арзишҳои миллии таърихиву фарҳангӣ ҳамеша афзалият доранд.

Олимону зиёиёни мо ҳамчун неруи огоҳу пешсафи ҷомеа бояд дар қорҳои илмӣ ва эҷодиёти худ ба ин меъёру арзишҳо таваҷҷуҳ ва эҳтироми ҳосса зоҳир карда, аз бегонапарастиву тарғиби ғояҳои носолими қатъиян худдорӣ кунанд.

Дар низоми илму маорифи кишвар ду ниҳоди муҳим – Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ва Пажӯҳишгоҳи рушди маориф фаъолият мекунад, ки таҳқиқи илмӣ масъалаҳои вобаста ба таълиму тарбия ва баланд бардоштани сифати таҳсилот ба зиммаи онҳо гузошта шудааст.

Таҳияи стандартҳои таълимиву фаннӣ, таълифи китобҳои дарсӣ, омӯзиши масъалаҳои педагогикаи муосир, таҳлили нишондиҳандаҳои барномаву консепсияҳои давлатӣ, мониторинги сифати таълим ва иҷрои нақшаву барномаҳои таълимӣ вазифаи асосии олимони муассисаҳои илмӣ зикршуда мебошад.

Аз таҳлилҳо бармеояд, ки фаъолияти ин муассисаҳои илмӣ ҷандон самарабахш нест.

Яке аз масъалаҳои ҳалталабе, ки солҳои зиёд дар назди ин муассисаҳо қарор дорад, таълифи китобҳои дарсии ба талаботи замони муосир ҷавобгӯӣ мебошад.

Сифати таҳсилот асосан ба сатҳи сифати китоби дарсӣ, маводди таълимӣ ва маҳорати педагогӣ омӯзгор вобаста мебошад, ки ин масъалаҳо ҳанӯз бехбудии ҷиддӣ меҳодам.

Зарур аст, ки аз ҷониби Вазорати маориф ва илм, Академияи таҳсилот ва Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба масъалаҳои баланд бардоштани сатҳи сифати таълим ва китобҳои дарсӣ диққати аввалиндараҷа дода шавад.

Дар ин росто, ба инъикоси ғояҳои давлатдорӣ миллии ва арзишҳои ҳувиятсози халқамон дар китобҳои дарсини фанҳои ҷомеашиносиву гуманитарӣ, раванди таълим, таносуби соатҳои фаннӣ, усулҳои фаъоли таълим, роҳҳои самаранокӣ омӯзиши фанҳои табииву риёзӣ ва ташаккули зеҳни фаъоли хонандагону донишҷӯён бояд тадбирҳои зарурӣ андешида шаванд.

Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли ва Кумитаи оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ вазифадор карда мешаванд, ки ба масъалаи забонмӯзӣ, касбомӯзӣ ва мутобик ба бозори меҳнати дохиливу берунӣ омода кардани ҷавонону қалонсолоне, ки дар муассисаҳои зертобеи онҳо таҳсил мекуанд, қорачӯӣ намоянд.

Ҳозирини ғиромӣ!

Дар даҳ соли охир ба муассисаҳои илмӣ кишвар барои амалисозии 3354 лоиҳаи фармоиши илмиву таҳқиқотӣ зиёда аз 1 миллиарду 200 миллион сомонӣ ҷудо гардидааст.

Дар вохӯрӣ бо олимони кишвар соли 2020 мақмоти дахлдор вазифадор гардида буданд, ки тавассути механизми нави маблағгузорӣ дар интиҳоби мавзӯҳо ва лоиҳаҳои фармоишӣ ба илмҳои барои кишвар зарурӣ афзалият дода шавад.

Дар ин замина, Қарори Ҷукумати мамлакат «Дар бораи қоидаҳои маблағгузории лоиҳаҳои фармоишии илмиву таҳқиқотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳия ва тасдиқ гардид, ки тартиби ташкил ва баргузории озмуни лоиҳаҳои фармоишии илмиву таҳқиқотии заминавӣ, грантӣ ва барномавии мақсаднокро танзим менамояд.

Вале дар ин самт ҳанӯз мушкilotи зиёд ҷой дошта, танҳо лоиҳаҳои фармоишии заминавӣ маблағгузорӣ шуда истодаанд ва лоиҳаҳои грантӣ ва барномавии мақсаднок то ҳол оғоз нашудаанд.

Бинобар ин, вазоратҳои молия, рушди иқтисод ва савдо, Академияи миллии илмҳо зарур аст, ки ҷиҳати пешбинӣ ва ҷудо намунаи маблағҳои муайян барои лоиҳаҳои фармоишии илмиву таҳқиқотии ба рушди иқтисодиву иҷтимоӣ ва таъмини амнияти кишвар ниғаронидашуда тадбирҳои зарурӣ андешанд.

Мо барои аз ҳолати таназзул раҳо намунаи илмҳои бунёдӣ ҳанӯз соли 1996 Фон-

ди президентии таҳқиқоти бунёдиро таъсис додем.

Дар он рӯзҳо ҳоло ҷанги шаҳрвандӣ идома дошт ва Созишномаи истиқрори сулҳ имзо нашуда буд.

Таҳлили вазъи иҷрои қорҳои таҳқиқотӣ дар ин самт собит менамояд, ки бо вучуди таъсиси фонд ва дигар кумаку дастгириҳои Ҷукумати мамлакат вазъи илмҳои бунёдӣ дар сатҳи зарурӣ қарор надорад.

Камбудии ҷиддӣ, пеш аз ҳама, ба самтҳои авлавиятдоштаи фаъолияти илмиву таҳқиқотӣ ва инноватсионӣ мувофиқ набудани мавзӯи лоиҳаҳо дахл дорад, ки дар аксари онҳо зарурат, яъне муҳимму муҳрам будани онҳо, нағвонии илмӣ, фароғирии масъалаҳои илмӣ, иқтисодиву иҷтимоӣ ва ноил шудан ба натиҷаҳои назаррас дар истеҳсолот дида намешавад.

Сифат ва ҳадафҳои асосии таҳқиқот аз назари иҷрокунадагон дур монда, онҳо то имрӯз натавонистанд, ки бо кашфиёту навоариҳо ба пешрафти илми ватанӣ мусоидат намоянд ва ба рушди самтҳои дигари илм роҳ кушоянд.

Таъкид бояд кард, ки қисми зиёди лоиҳаҳои илмӣ дар асоси рисолаҳои номзадӣ ё доктории қаблан ғиямашудаи роҳбарони лоиҳаҳо таҳия ва пешниҳод карда мешаванд.

Роҳбарони баъзе лоиҳаҳо рисола омода карда, онро ғиям мекунаду дараҷаи илмӣ мегиранд ва ҳам номи рисолаҳо қаме тағйир дода, ҳамчун лоиҳаи илмӣ таҳқиқотӣ пешниҳод менамоянд.

Бинобар ин, масъалаи дар сатҳи зарурӣ роҳандозӣ намунаи таҳқиқоти бунёдиву лоиҳаҳои илмӣ дар муассисаҳои академӣ ва таҳсилоти олии касбӣ кишвар бағоят муҳимму муҳрам махсуб мешавад.

Зарур аст, ки вазъи татбиқи лоиҳаҳои илмиву таҳқиқотӣ давра ба давра арзёбӣ гардида, натиҷаҳои илмӣ бадастомада ба таври мушаххас ба Президенти мамлакат пешниҳод гарданд.

Илова бар ин, дар ҳисоботи даврӣ ва солонаи Академияи миллии илмҳо натиҷаҳои фаъолияти фонди мазкур ва татбиқи лоиҳаҳои илмиву таҳқиқотии он алоҳида мавриди таҳлил қарор дода шаванд.

Дар шароити кунунӣ ғифзи амнияти озуқаворӣ ба қисми таркибии амнияти миллӣ таъдил ёфта, барои таъмини он истифодаи роҳу василаҳои илмиву инноватсионӣ зарур мебошад.

Ин масъала яке аз вазифаҳои асосии Академияи илмҳои кишварӣ мебошад.

Академияи илмҳои кишварӣ вазифадор аст, ки барои ноил гардидан ба пешравӣ дар ҳамаи бахшҳои кишварӣ ва татбиқи яке аз ҳадафҳои стратегияи кишвар – ғифзи амнияти озуқаворӣ ҳамаҷониба мусоидат намояд.

Муҳтарам олимону донишмандон! Қормандони соҳаи маорифи мамлакат!

Ҳозирини арҷманд!

Вазъи кунунии ҷаҳон ҳар яки моро водор месозад, ки дар кишварамон сулҳу оромӣ, суботи сиёсӣ ва ваҳдати миллиро боз ҳам мустаҳкам гардонем ва манфиатҳои миллии худро аз таъсири пайомадҳои манфии равандҳои ҷаҳони муосир ғифз намоем.

Ғифзи ҷомеаи кишвар аз таъсири зуҳуроти манфии ҷаҳони муосир, аз ҷумла фарҳангу маънавияти бегона, дар рӯҳияи худшиносиву ватандӯстӣ, ифтихори ватандорӣ, эҳтироми забони модарӣ, таърих, суннату анъанаҳо, расму ойинҳо ва либоси миллӣ тарбия кардани наслҳои наврасу ҷавон қарз ва вазифаи муҳимтарини ҳар яки мо ба шумор меравад.

Дар ин раванд, ҷалби ҳарчи бештари ҷавонон ба илмомӯзӣ ва густариши тафакқури илмӣ миёни онҳо, инчунин, фароҳам овардани тамоми шароити зарурӣ дар ин самт вазифаи муқаддаси зиёиёни кишвар ва дар навбати аввал, қормандони соҳаи илму маориф мебошад.

Зеро бори дигар хотиррасон месозам, ки дар замони мо, яъне давраи шиддати рӯзағузи рақобату муҳолифатҳо танҳо давлатҳое ҳастии худро ғифз карда, пеш рафта метавонанд, ки миллати босаводу огоҳ, низоми пешрафтаи илмиву инноватсионӣ ва олимону навоарони донишманд дошта бошанд.

Мо дар ин ҷода, ба хотири он, ки ҷавонону наврасон ва умуман, шаҳрвандони худро дар рӯҳияи ғиромидошт ва омӯзиши илму дониш ва фарҳангу маърифат, худшиносиву худогоҳии миллӣ, ватандӯстиву

ватанпарварӣ ва ифтихори ватандорӣ тарбияву раҳнамоӣ кунем, бо истифода аз тамоми имкониятҳои шароити заруриро муҳайё карда истодаем.

Ҷаромӯш набояд кард, ки яке аз омилҳои асосии ҳурофотпарастӣ ва ғарбидан ба ғояҳои ирғичӣ сатҳи пасти маърифатнокӣ ва тафакқури илмӣ дар ҷомеа мебошад.

Маҳз илму маориф асоси пешрафти давлат ва раҳони ҷомеа аз ҳама бадбахтиҳо, аз ҷумла ифротинавӣ, ҳурофотпарастӣ ва ҷаҳолат аст.

Бовар дорам, ки олимони мо ҷун ҳамеша рисолати худро дар назди миллату давлат бо садоқати баланди ватандорӣ иҷро намуна, дар ғифзи дастовардҳои истиқлол, муқаддасоти миллӣ таҳкими хотираи таърихиву фарҳангии миллати тоҷик ва муаррифии шоистаи Ватани азизамон – Тоҷикистон саҳми арзишманди худро мегузоранд.

Меҳодам бори дигар хотирнишон намоям, ки имрӯз вазъи соҳаи илми кишвар ислоҳоти ҷиддиро тақозо мекунад ва мо ба қудрати созандаи олимони мамлакат этимодаи қомил дорем, ки онҳо камбудҳои ҷойдоштаро ислоҳ намуна, пешрафти илмиву инноватсионии Ватани азизамонро таъмин месозанд.

Дар шароити ташаннучи рӯзағузи вазъи геосиёсии ҷаҳони имрӯза мо набояд нисбат ба тақдири миллату давлат ва ҳар як шаҳрванди кишвар бетараф бошем.

Ман ба мардуми шарифи Тоҷикистон, бахусус, ҷавонони бонангу номуси он тақоран муруҷиат карда, иброс медорам, ки мо ҳарғиз набояд ба умеди дигарон бошем.

Мо бояд ҳамеша ба имконоти неруи худ тақя кунем, Ватани бихиштосоямонро сидқан дӯст дорем, заҳмат кашем, кишвари маҳбубамонро бо дастони ҳеш ва бо неруи зеҳнии худамон боз ҳам обод кунем, ба якдигар ғамхору меҳрубон бошем, ҳамдигарро дар лаҳзаҳои душвору вазнин дастгирӣ намоем.

Ба миллати тоҷдорамон, ба давлати соҳибистиклоламон ҳамеша содиқ бошем, доим дар хотир дошта бошем, ки миллати тоҷик ба туғайли забону фарҳанг, илму дониш ва маърифати баланди ҳеш дар мураккабтарин давраҳои таърихи беш аз пашҳа-зорсолаи худ аз байн наraft, зинда монд ва минбаъд низ зиндаву ҷовидон ҳоҳад монд.

Мо бояд дилпуру бошем, ки ояндаи давлати тоҷикон дурахшон аст.

Мо истиқлолу озодиро, ки неъматӣ бузургтарину муқаддастарини зиндағиямон мебошад, ба ягон ҷиз ва ҳарғиз иваз намекунем.

Борҳо таъкид кардаам ва тақоран таъкид менамоям, ки мо бояд илму дониш омӯзем, забонҳои хоричиро аз худ кунем, шогирд тарбия намоем, наврасону ҷавононамонро соҳибмаърифат ва соҳибқасбу соҳибхунар гардонем, ки онҳо дар оянда муҳтоҷи дигарон нашаванд.

Имрӯз замоне расидааст, ки мо бояд беш аз ҳар вақти дигар зираку ҳушёр бошем, давлатдорӣ миллии худ ва манфиатҳои давлату миллатамонро ғиям намоем, амнияти давлат ва ҷомеа, сулҳу субот ва ваҳдати миллиро ҳамчун пояи устувори давлати озоду соҳибхитиёрамон эҳтиёт ва ғифз кунем.

Ҷар яки мо бояд шукрона кунем, ки соҳиби Ватани озод ва давлати соҳибистиклол ҳастем ва Тоҷикистони азизи моро, ки дар созмонҳои бонуғузи байналмилалӣ баробари тамоми кишварҳои мутамаддину пешрафта як овоз дорад, имрӯз дар дунё на танҳо мешиносанд, балки ташаббусҳои онро ба хотири ҳалли мушкilotи сайёра ҷонибдорӣ ва эътироф мекунанд.

Мо бояд ҳамеша сарҷамъу муттаҳид бошем ва ҳарғиз ғаромӯш накунем, ки қафили ояндаи дурахшони давлату миллати мо иттиҳоду ягонагӣ ва ваҳдати миллии мо мебошад.

Бовар дорам, ки шумо – олимону донишмандон ва омӯзгорону зиёиёни муҳтарам – бо таҳқиқоти арзишманди илмӣ худ ва мавқеи созандагон дар рушду пешрафти давлат саҳми бештар мегузоред ва минбаъд низ рисолати ватандорӣ худро бо садоқат ба Тоҷикистони маҳбуб ва мардуми шарафманди он иҷро менамоед.

Саломат бошед!

<http://www.president.tj/node/33540>

ҲЕЧ ГАНЦЕ НЕСТ АЗ ФАРҲАНГ БЕҲ

С. Ятимов-профессор

Бузургтарин эҷодкори таърих инсон аст. Маҳз ӯ созандаи дунёи мутамаддин мебошад. *Агар масъаларо ба тарзи умда баррасӣ кунем, ҳатто ҳуди инсон тасаввуротро дар бораи қуваҳои ғавқуттабиат ба вуҷуд оварда, онро ҷону руҳу тан бахшидааст.*

Худи одамай аз номин ин қувваҳои инсонро бо ҳар тарике, бо ҳар ривояте, бо ҳар афсонае «тавлид» карда ва то ҳозир худ пойбанди онҳо мебошад.

Ин қабил одамон омодаанд ҳамарӯза маънавиёт, молу ҷон ва ҳастии худро нисор кунанд. Манзалаи таърихиву муосир, дастовардҳо, манфиатҳои миллий, баъзан, ҳастии миллатро зерӣ суол баранд.

Одамизод, бешубҳа, ҷузъи табиат, бузургтарин офаридаи он аст. Майнаи инсон олитарин шакли материяи ҳастӣ, натиҷаи эволютсияи табиат, ҷамъият ва тафаккур маҳсули тавлиди миллионсолаҳост.

Чараёни аз одам сохтани инсонин созанда, ҳаракати абадӣ ва беохирӣ ҷомеаи башарӣ ба сӯйи зиндагии шоиста буд, ҳаст, мемонад. **Дар ин раванд оила, муҳити маънавий, мактабу маориф, бо як ибора — муносибатҳои ҷамъиятӣ нақши муҳим, созанда, асосӣ, муайянкунандагӣ, ҳалқунанда ва қонунмандӣ доранд.**

Вақте суҳан дар бораи коргоҳи офариниши инсон меравад, бидуни шак, фақат шахсиятҳои донишманд, масъул ва соҳибирода сабабгори сохтани одамони асил мегарданд.

Тасаввурот дар бораи маълумоти олий ҳам аз лиҳози меъёрҳои ҳуқуқӣ ва ҳам бархӯрду интизорҳои анъанавӣ — ноил гаштан ба дараҷаи баланди илму маърифати замонавӣ дар соҳаи муайян мебошад.

Яъне инсон бо азхуд кардани илму таҷриба дар самти интиҳобнамуда, аз пешоҳангони касби худ эътироф мешавад.

Донишгоҳҳо ҳам фақат замоне дар ҷомеа соҳибэътибор ва муассир мегарданд, шухрат пайдо мекунанд, агар онҳо дар чараёни мураккаби таълим устодон — олимони ғавқулиятшон бо амалия пайваста дошта бошанд. Бо шумули чунин шахсиятҳо муассисаи илмӣ-таълимӣ як ҷузъи ояндасоз, муҳим ва пурсамари мамлакат мегардад.

Донишгоҳи Кӯлоби солҳои ҳафтодум бо чунин устодон маъруф буд. Яке аз шахсиятҳои муътабари замон муаллим Қайом Сангов ба шумор мерафт. Ӯ аз фанни методикаи таълими забони модарӣ дарс мегуфт.

Дар дарсҳо Қайом Сангов хотиррасон мекард, ки донишҳои инсонӣ ҳосияти системавӣ — занҷирӣ доранд. Одам наметавонад ҳамадон бошад. Аммо **«Касе, ки фақат химияро медонад, ӯ химияро ҳам намедонад»**. Барои ҳамаин таъкид менамуд, ки мутахассис мебоад илмҳои мансуб ба ҳешигари марбут ба касбияташро дар дараҷаи баланд донанд.

Мо дар солҳои таҳсил ба ин андеша бовар ҳосил кардем. Муаллимони мо, ки аз забоншиносӣ, назарияи адабиёт ва аз дигар фанҳо дарс мегуфтанд, на танҳо ихтисоси худ ва фанҳои дар алоқамандӣ қарордошта бо онҳоро ба навъи аҳсан медонистанд, балки аз нозуқиҳои этимология, семантика, забоншиносӣ, забоншиносии муқоисавӣ, лексикологияи забонҳои гуруҳҳои ҳиндуаврупӣ, таърих, асосҳои фалсафа, психология ва дигар фанҳои гуманитарӣ хуб баҳравар буданд. Барои далелнокии суҳан ба ин донишҳо таъя мекарданд. Далел ва мисолҳои мувофиқ меоварданд. Шогирдҳоро ба ҳофияти масъала муътақид мегардонданд.

Мо ин сифатҳоро дар тарз, усул, муҳтавои дарсдиҳӣ ва шахсияти муаллим Қайом Сангов хуб эҳсос мекардем.

Азбаски ихтисоси асосини муаллим

Сангов луғатшиносӣ, ё ки тафсир намудан, дарк кардан ва тарзу усули фаҳмонидани маънӣ, мафҳум ва мантиқи калима, истилоҳ ва ибораҳо буд, ӯ аз методу усулҳои этимологӣ, семантикӣ, полисемӣ, таърихӣ, муқоисавӣ, муқоисавӣ-таърихӣ, типологияи фонетикӣ ва дигарҳо хуб истифода мекард.

Иқтибоси дӯстдоштаи ӯ буд аз олимони энциклопедист: **«Дар бораи гап, суҳан баҳс кардан, албатта, қори хирадмандон нест. Мо бояд ба дарки мафҳум, истилоҳ, категорияҳо ва дефинитсияҳо бирасем. Агар майли баҳс ва муайян кардани ҳақиқат ва воқеиятро дошта бошем»**.

Аз натиҷагирӣ ин тавсия мо донишҷӯён чунин хулоса мебаровардем: **Суҳан на дар шакли хабар, иттилоъ, овозан ғарзнок, балки хангоми фаҳмо шудани муҳтавои он, ки фақат дар ин асос вазни ҳарф судманд, далелнокӣ арзишманд, сифати муқоисавӣ бегазанд, қалъаи андеша зӯрманд мешавад ва собит мегардад, манзалаи муҳокимавӣ ва тасмимгирӣ касб мекунад. Чунки дар ин сурат, ҳақиқат, сарфи назар ба фоидаи кӣ буданаш, равшан мегардад. То суҳангӯ дар анҷуман хор нашавад. Масъул хичолатзада намонад.**

Дарсҳои муаллим Қайом Сангов як навъ раванди муташаққили идорашаванда, ба нияти аз худ кардани донишҳо, малака ва касбият, инкишофи ҷаҳонбинии илмӣ, тавоноии маънавӣ, қоркард ва тақвият бахшидани афқорӣ донишҷӯӣ дар самти андешаи мустақилонаи суҳаншиносӣ буданд.

Ӯ чараёни дарсро мақсаднок ва ҷолиб мегузаронд. Шогирд бовар ҳосил мекард, донишҳое, ки устод барои аз худ кардани онҳо заҳмат мекашад, на танҳо барои муаллими забон ва адабиёт қумак мекунанд, балки мутахассисони соҳаҳои муҳандисӣ, табиибон, риёзидонон, умуман мардуми соҳибзабон ба онҳо ниёзманданд. Дар касби онҳо низ муҳим ва судманд, усули хуби аз худ кардани воқеияти ҳастӣ мебошанд.

Устод дар бораи фонди луғавӣ ва таркиби луғавии забони тоҷикӣ суҳан ронда, таъкид мекард, ки соҳибзабон дар байни дахҳо ҳазор калима бояд моли худро бишиносад. Онро аз дигарон фарқ карда тавонад.

Яке аз дарсҳои хотирмони муаллим Сангов бештар дар ёдам мондааст. Он даҳсолаҳо барои мо ҳамчун одитарин мисоле ба шумор меравад, ки ҳудамон муваффақона истифода мекунем. Бо ифтихор ба шогирдон меомӯзем. Агар лозим ояд ба дӯстон ва ҳамкасбон ҳам мефаҳмонем.

Гап дар бораи шинохти усули калимаҳои арабӣ дар таркиб ва фонди луғавии забони адабии ҳозираи тоҷикӣ меравад.

Албатта, дар ин маврид суҳан дар бораи кишваркушоӣ ва ба тааҷҷуб андохтани хонанда нест. Шояд дар алоҳидагӣ онро мо ҳам донем. Аммо муаллим Сангов бо як усули ба худ хос мефаҳмонд, ки зиёда аз бист фоизи фонди луғавии забони тоҷикиро калимаҳои арабӣ ташкил мекунанд. Аломатҳои ин калимаҳо зиёданд. Лекин усули маъмулӣ ва ҳеле осони шинохти онҳо асосан аз шаш унсур иборат мебошад:

Калимаҳое, ки аломати сакта — ь (ъайн) доранд, арабиасос ҳастанд: *маълум, таъйин, ғавқол, маъсум, ашъор ва ғайра*.

Калимаҳое, ки префикси му-; ма-; та-; то- доранд: *муаллим, муомила, муқолама, муҳокима, мактаб, мансаб, манзил, талаба, толиб* ва монанди инҳо.

Суффикси ҷамъбандии -от, -ёт гирифтани калимаҳо: *ҷавоҳирот, аттриёт, ҳафрийёт, кашфийёт ва ғ.*

Шакли ҷамъбандии арабӣ гирифтани калимаҳо: *аҳбор, анвор, аъзо, анвоъ* ва монанди инҳо.

Бо роҳи флексияи дохилӣ ва беруний тағйир ёфтани шакли калимаҳо: *илм, олим, улум, муаллим, таълим; хабар, аҳбор, муҳобира, муҳбир; китоб, котиб, муқотиба, мактуб ва ғайра*.

Тавассути ихтисор кардани префикс, суффикс ва хат задани садонокҳо муайян кардани мансубияти решагини калима: *муҳосира (ҳар)-ҳисор; манзур (нзр) — назар; мансубият (нсб) — насб; мафҳумот*

(фҳм)-фаҳм ва ғайра.

Дар замоне ки мо дар донишгоҳи Кӯлоб таҳсил мекардем, номзади илми иқтисод Хушвахтов Иқбол Давлатович, зодаи ноҳияи Рӯшони Бадахшон ректор буд. Албатта, дар пайравӣ ба ин шахсият, ки садоқатмандона заҳмати раҳбарӣ мекашид, бародарони бадахшонитабор ҳам барои таҳсил ба ин боргоҳи маърифат меомаданд.

Аз ҷумлаи онон ман ду донишҷӯро мешинохтам. Баъдан, бо амри тақдир бо Давлатов Пайшанбе вохӯрдм. Бо ҳам эҳсоси рафокат, дӯстӣ ва бародарӣ пайдо кардем.

Албатта, мавзуи бештари суҳбати мо, пеш аз ҳама, дар атрофи давраи донишҷӯӣ, ёди донишгоҳ ва устодон буд.

Боре Пайшанбе суҳанро дар бораи муаллимони номдори факултет Иззатулло Тамлихоев ва Қайом Сангов оғоз кард. Дар бораи хотироти ниҳоят қавӣ, донишҳои воқеан, илмии муаллим Тамлихоев ёдовар шуда, Давлатов гуфт:

— Муаллим Тамлихоев устои нотақрори соҳаи забоншиносии тоҷик буд. Ба дарс бо тайёрии намунавӣ меомад. Ҳеҷ вақт дар даст қоғазу дафтар намеовард. Дар чанд гуруҳе лексия хонад, медонист, ки охири бор дар қадом дарс, дар қадом ҷумла нуқта гузоштааст. Ва бидуни иштибоҳ, хониши навбатиро бо ёдоварӣ аз ҳама ҷумла оғоз мекард. Муаллими дақиқкор ва поксирӣшт, хушсуҳан ва озодарфтор буд.

Ҳамзамон, — гапашро давом дода гуфт Пайшанбе, — ба ёди ман бисёр хотираҳо аз муаллим Қайом Сангов мондааст. Аз тамоми дарсҳои эшон лаҳзаеро дарёфт кардан мушкул буд, ки он аз доираи мавзӯ берун бошад.

Маълум аст, ки ду қабил одамон ниҳоят хушёр, зирак, бориқбин ва мушоҳидакоранд.

Ва бардошти худро як умр дар хотирашон нигоҳ медоранд: шогирдон ва зердастон.

Барои ҳамаин, муаллимон ва умуман нафароне, ки ҳатто ба як кас ҳуқуқи роҳнамоӣ ва роҳбариро доранд, меболад ин масъулиятро батамом эҳсос кунанд ва риоя намојанд.

Албатта, ин суҳани нав нест. Дар эҷодиёти халқ ва адабиёти бадеӣ ҳам дар мавриди зикргардида садҳо, ҳазорҳо мисол ҳаст. Ҳатто зарбулмасали машҳури **«Ба гуфти мулло кун, аммо ба қардаш не»**, аз бозигарӣ ва дурӯягии абадии иҷтимоии ин тоифа шаҳодат медиҳад.

Фаромӯш набояд кард, ҳатто шогирдоне, ки ҳавсалаи аз худ кардани дарсҳои маъмулиро надоранд ва зердастоне, ки дар ҳамаин дараҷаи инкишоф ҳастанд, одитарин хато ё афзалияти муаллим ва раҳбари худро мушоҳида мекунанд. Солҳо дар хотир нигоҳ медоранд.

Дар бисёр ҳолат, табиат одамро аз лиҳози ботинӣ мутаносиб ба он шакли зоҳирӣ ва мутобиқ ба он касбият ва дараҷаи маърифат меофарад. Ин ҳосият ба шахсиятҳои бузург бештар мувофиқ меафтад.

Муаллим Сангов қаду баст ва чехраи хотирмон дошт. Қомати миёна, чехракушод, чашму абруӣ сиёҳ, нигоҳҳои ҷолиб ва моил

ба дарки майли одамай ва омодагии дастгирӣ, оромтабиат, дар интиҳоби калима ва ибороти суҳан ниҳоят эҳтиёткор. Дар ҳаракатҳо ҳам аз худ шитобкорӣ нишон намедод.

Ӯ ба тарзи либоспӯшии худ таваҷҷуҳи маҳсус мекард. Одатан шиму кистюми расмӣ «муаллимӣ» — сиёҳ ё ҳокистарранг, куртаи сафед, гарданбанди мувофиқ, кафши мувофиқ ба сару либос мепошид.

Дар хиёбон, дар беруни донишгоҳ ӯро фақат дар даст китоб ё рӯзнома дидан мумкин буд. Гӯё ки як зиндагии «аз рӯйи қоида» дошт.

Яке аз ҳамкурсони мо, воқеан, «муҳаққиқ»-и тарҷумай ҳол ва рӯзгори муаллимон буд. Шӯҳиомез баъзеи онҳоро дар гуфтору рафтор тақлид ҳам мекард.

Омӯзгорони алоҳидаро пойида, меҳост дар бораи рафтору хулқу атвори онон берун аз дарс ҳам маълумот дошта бошад. Ин ҳама, асосан, аз рӯйи муҳаббат ва кунҷковии шогирдона буд.

Муаллимон, устодони бузург ба донишҷӯён мисли муъҷиза менамуданд. Ҳамаи мо меҳостем дар бораи саҳифаҳои норавшани зиндагиномаи ин нобиғагон бисёртар донем.

Як рӯз ҳамсабақи зираки мо хангоми суҳбат дар бораи муаллим Сангов хабар овард, ки устод дар хонаи аз падараш мондагӣ, дар лаби сангов умр ба сар мебарад. Он мавзӯ дар қисмати шарқии шаҳр дар масофаи тақрибан чор-панҷ километр аз донишгоҳ дуртар ҷойгир ва ҳеле ҳоксорона будааст.

Аҳли оилаи Санговҳо дар ҷойи зист ҳамчун оилаи соҳибмаърифат ва китобдӯст муаррифӣ мегаштаанд. Муаллим Сангов одат доштааст, ки ба ғайр аз шугли дарсгӯӣ, қори кафедра ва мутолиаи зиёд дар китобхона, ҳар ҳафта як маротиба рӯзҳои ҷумъа ба кинотеатри марказии шаҳри Кӯлоб рафта, як филми навро тамошо кунанд.

Ин қор то дараҷае маъмулӣ будааст, ки ҳазинадори кинотеатр, сарфи назар барои он филм ҷӣ қадар довталаб бошад ё не, дар қатори ҷордахум курсии бисту панҷумро ба хотири муаллим Сангов нигоҳ медоштааст. Аммо рӯзе намешудааст, ки омӯзгори хушсалиқа ва дақиқкор аз речаи ҳафта, ки барои маърифати як шахси зиёӣ зарур аст, дер монад.

Ҳамаин тарик, ҳаёти ин марди хирад, устои соҳибмактаб як тарзи зиндагии доимии ба меъёр даровардашударо мемонд. Ва албатта, ӯ муътақид буд, ки танҳо тавассути истифодаи дуруст ва мақсадноки вақт, шахс ба зинаи қамолот мерасад. Доимо дар даст доштани маводи мутолиа, масири ҳаракат — қоргоҳ, китобхона, муассисаи фарҳангӣ як навъ нишонаи ташаққули шахсияти муаллим ва оғоҳии рӯзмарраи ӯ аз илму маърифат буд.

Муаллим Сангов ба нутқи ҳаттӣ ва шиғоҳии шогирдон таваҷҷуҳи ҳосса зоҳир мекард. Таъкид менамуд, ки яке аз шуглҳои марказии инсон гуфтан ва

шунидан аст. Агар шуур нишонаи ягона ва сифати муайянкунандаи инсон бошад, он, пеш аз ҳама, тавассути нутқ ифода меёбад. Бояд қорро тарзе ба роҳ монд, ки суҳан на ба тарзи пароканда, бидуни пайдарҳамӣ, балки боандеша ҳамчун маҳсули воқеии тафаккур ва нишонаи аслии маводи олии табиат — майна бошад. Таъкид месохт, зарур аст, ки омӯзгор нутқи раво, зебо, фаҳмо, равшан ва таъсирбахш дошта, ҳамаин сифатҳоро ба шогирдонии худ омӯзад ва аз онҳо ин авлавиятҳоро талаб кунанд.

Ҳамзамон бо донишмандӣ ва саҳтирӣ, муаллим Қайом Сангов ниҳоят шахси фурутан, заҳматқарин, ҳоксор, некниҳод ва поксирӣшт буд. Аз худ намунаҳои олии рафторҳои инсонӣ нишон медод.

Устои ҳақиқӣ онест, ки шогирдон тавонанд намунае аз маърифат ва маънавиётӣ поқу заминии ӯ барои нафъи Ватан дар зиндагии ҳамарӯза истифода намојанд. Чунин намунаҳо аз муаллим Сангов ҳазорҳост.

Бознашр аз «Ҷумҳурият», №93 (24956)
аз 20.05.2024

МАКТАБИ СИЁСИИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ

17 майи соли 2024 дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ бо ибтиқори Кумитаи Иҷроияи Марказии Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон бахшида ба 30-солагии таъсисёбии Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон, 30-солагии Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон Конференсияи 4-уми байналмилалӣ илмӣ-амалӣ тахти унвони “МАКТАБИ СИЁСИИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ” баргузор гардид.

Қисми расмӣ Конференсия дар толори асосии донишгоҳ баргузор гардид, ки дар он меҳмонони баландмақом, зери раёсати муовини якуми Раиси Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон мухтарам Азизӣ Абдучаббор Абдуқаҳҳор, муовини Сарвазирӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон, доктори илмҳои техникӣ, узви вобастаи Академияи миллии илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Дилрабо Мансурӣ, Муовини раиси вилояти Хатлон Абдусаломзода Анзурад Абдусалом, ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, узви вобастаи Академияи миллии илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон Насриддинзода Эмомалӣ Сайфиддин, Директори Маркази исломшиносии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ Холиқзода Абдурахим, Раиси шаҳри Кӯлоб Назарзода Бахтиёр Худоёр иштирок, суҳанронӣ ва баромад намуданд. Ҳамчунин дар кори Конференсия ректорони муассисаҳои таҳсилоти олиӣ касбии кишвар, олимону муҳаққиқон ва коршиносони сиёсӣ аз донишгоҳу донишқадаҳо, Академияи илмҳо ва академияҳои соҳавӣ, кормандони дастгоҳи Кумитаи Иҷроияи Марказии ҲХДТ, раисони кумитаҳои иҷроияи ҲХДТ дар шаҳру ноҳияҳои вилояти Хатлон, раисони ташкилотҳои ибтидоии ҳизбӣ ва дигар фаъолони ҳизб иштирок доштанд.

Ҳамчунин, аз донишгоҳҳои Федератсияи Россия тариқи фосилавӣ олимону муҳаққиқон бо баромадҳои алоқаманд баромад намуданд. Илова бар ин, намояндаи Сафорати Россия дар Тоҷикистон Тайсаев Куцук Казбекович дар кори Конференсия тариқи фосилавӣ иштирок намуд.

Дар қисмати расмӣ конференсия муовини Сарвазирӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон Дилрабо Мансурӣ, муовини раиси вилояти Хатлон Анзурад Абдусаломзода ва раиси шаҳри Кӯлоб Назарзода Бахтиёр суҳани ифтихорӣ намуданд.

Иброз гардид, ки илм поягузори рушди устувор, самаранокӣ дар иқтисодиёту истеҳсолот, пойдорӣ дар муносибатҳои ҷамъиятӣ ва ҷомғорӣ дар сиёсату маънавият арзёбӣ мегардад. Дар ҷаҳони муосир собит гардидааст, ки ҳар ҷос амалия ба илм тавъам аст, он ҷо рушд ва пешрафту комёбиҳо назаррас мебошанд.

Пешвои миллат, Раиси муаззами Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар яке аз суҳанронҳои ҳеш иброз намудаанд: «Баланд

бардоштани маҳорати касбии роҳбарон, истифодаи ҳамагарафаи натиҷаҳои илмию таҳқиқотӣ дар раванди истеҳсолот, васеъ намудани фаъолияти инноватсионӣ, ҳамкориҳои давлат бо бахши хусусӣ, пайвастиҳои илм ва истеҳсолот ва дигар чораҳо муҳим мебошанд».

Ҷалби олимону муҳаққиқон ба коркарди илмӣ татбиқи ҳадафҳои барномавии ҲХДТ имкон медиҳад, ки нишондиҳандаҳои муайяншуда сари вақт, суроғавӣ,

пурмахсул ва устувор дастгир гарданд; мактаби илмӣ Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон ташаккул ёфта, кадрҳои болаёқат аз лиҳози идеологӣ омодагашта ба таҳкими иқтисодии илмӣ мактаби сиёсии Пешвои миллат ба роҳ монда шуда, механизмҳои муносири рушди устувори асосҳои институтсионалии мамлакат ташаккул дода мешаванд.

Зимнан, бо мақолаҳои таҳлилию илмӣ муовини якуми Раиси Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон Азизӣ Абдучаббор Абдуқаҳҳор, муовини якуми вазирӣ маориф ва илм Ҷумҳурии Тоҷикистон, Чуразода Чамшед Ҳабибулло, Директори Маркази исломшиносии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Холиқзода Абдурахим, ноиби Президенти Академияи миллии илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон Саломӣён Маҳмадов, Ректори Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Сафарзода Даврон, ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи А. Рӯдакӣ Раҳмон Дилшод Сафарбек, роҳбари дирексияи барномаҳои таҳсилоти иловагии Донишгоҳи давлатии иҷтимоии Россия Саломатин Александр Василевич (тариқи фосилавӣ), дотсенти кафедраи сиёсатшиносии муқоисавӣ Донишгоҳи давлатии Москва Популях Даниил Сергеевич ва омӯзгори муассисаи таълимии Россия-Тоҷикистон Прокопенко Мария Николаевна баромад намуданд.

Баромадкунандагон зимни ироаи маърузаҳои илмӣ таъкид доштанд, ки дар саҳифаҳои таърихи давлатдорӣ миллии санаҳои пурарзиш ва сабақомӯзе ҳастанд, ки аз ояндаи нек башорат медиҳанд ва мардумро ба амалӣ намудани ташаббусҳои шоистаи ифтихорӣ ҳидоят менамоянд.

Маҳз ҳамин садоқату ифтихор заминаи устувори марҳилаи рушду пешрафт ва таъмини таҳкими пояҳои давлатдорӣ миллии арзёбӣ гардида, дар сарғаи амалӣ намудани ҳадафҳои созанда ташаббусҳои сатҳи баланд ва шоистаи таҳсини Асосгузори сулҳу ваҳдати миллии, Пешвои миллат, Президентӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон, Раиси муаззами Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон нақши меҳварӣ доранд.

Ҳизби Халқии Демократии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар заминаи мақсаду аҳдофи сиёсии оинномавӣ фаъолияти худро шарафмандона амалӣ намуда истодааст, ҷиҳати мусоидат ба таъмини сулҳу субот дар ҷо-

меа, рушди самтҳои муҳими иқтисодиёту иҷтимоӣ, маорифу фарҳанг, тандурустӣ ва тарғиби афкори миллии иҷтимоӣ корҳои назаррасро анҷом дода истодааст.

Дар ин марҳилаи пурмахсул аъзо ва ҷонибдорони ин ҳизби пешсаф зери шиори “Барои пешрафт ва зиндагии шоистаи мардум” садоқати худро ба арзишҳои умумимиллӣ, соҳибхитиёрӣ ва рушди минбаъдаи давлатдорӣ равона намуда, бо мақсади муҳайё намудани сатҳи сифати арзандаи зиндагии аҳоли фаъолияти назарраси худро дар тамоми самтҳои муҳими хоҷагии халқ кишвар таҳким бахшида истодаанд.

Бо мақсади таҳким бахшидани рушди илмӣ-назариявӣ фаъолият ва ҳадафҳои барномавии Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон ҳамчун мактаби сиёсӣ, ҳамзамон дастовардҳои сиёсии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи 30-соли Истиқлолияти давлатӣ Кумитаи иҷроияи Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон дар вилояти Хатлон мунтазам Конференсияи байналмилалӣ илмӣ-назариявӣ «Мактаби сиёсии Пешвои миллат» баргузор карда мешавад.

Маълумот дода шуд, ки Конференсияи мазкур маънобаҳои ҷорӣ аст, ки бо мақсади таҳким бахшидани рушди илмӣ-амалии фаъолият ва ҳадафҳои барномавии Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон ҳамчун мактаби сиёсӣ, ҳамзамон дастовардҳои сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи Истиқлолияти давлатӣ ҳамчун идомии мантиқии конференсияҳои гузашта баргу-

зор мегардад. Ин Конференсияи илмӣ соли 2020 дар ш. Бохтар (дар ҳамкорӣ бо Донишгоҳи давлатии Бохтар) бо иштирок 50 олимону муҳаққиқон ва 6 октябри соли 2021 дар ҳамкорӣ бо Донишгоҳи давлатии Данғара дар ноҳияи Данғара бо иштироки 150 нафар олимону муҳаққиқон ва 24 июни соли 2022 дар ҳамкорӣ бо Донишқадаи Энергетикӣ Тоҷикистон бо иштироки 67 нафар олимону муҳаққиқони донишгоҳҳо ва донишқадаҳо, Академияи миллии илмҳо ва академияҳои соҳавӣ ҷумҳурӣ баргузор шуд.

Конференсия дар ҳамкорӣ бо Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ дар шакли мустақим ва фосилавӣ (онлайн) доир гардид, ки дар он 140 нафар олимону муҳаққиқон, ходимони сиёсӣ аз мактабҳои олиӣ шаҳру ноҳияҳои Душанбе, Хучанд, Кӯлоб, Данғара ва хориҷи кишвар аз ҷумла аз Федератсияи Россия ва дар он 140 мақолаи илмӣ мавриди баррасӣ ва омӯзиш қарор дода шуд.

Дар анҷоми қисми пленарии конфронс ба як қатор фаъолон ва олимону муҳаққиқон сипоснома супорида шуд.

Кори конференс қисмати 2-юми рӯз дар панҷ бахш: «Сиёсатшиносӣ ва идоракунии», «Иқтисодиёт ва энергетика», «Ҳуқуқ, амнияти миллии ва муносибатҳои байналмилалӣ», «Маориф ва илм», «Кишоварзӣ ва саноатикунӣ» идомӣ ёфт.

ДИҶОИ РИСОЛАҶОИ НОМЗАДӢ

роҳбарии Муртазоев Уктам Исмаилович, доктори илмҳои география, профессори кафедраи географияи табиӣ Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни бомуваффақият дифоъ намуд.

Санаи 15-уми майи соли 2024 Бобоев Неъматҷон Давлатович - муаллими калони кафедраи география ва сайёҳии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ дар мавзӯи «Ташаккул ва хусусиятҳои рушди деситинатсияҳои сайёҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (ҷанбаҳои таърихӣ ва муосир)» рисолаи илмиашро дар Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-058 назди Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни барои дарёфти дараҷаи номзоди илмҳои география бо ихтисоси 25.00.24 - Географияи иқтисодӣ, иҷтимоӣ, сиёсӣ ва рекреатсионӣ, зеро

Санаи 23-юми майи соли 2024 муаллими калони кафедраи фалсафа Зайналов Курбон Мирзоевич дар мавзӯи «Таҳлили илмӣ-фалсафӣ ва иҷтимоии принципи антропӣ», рисолаи илмиашро дар Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-029-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои фалсафа аз рӯйи ихтисоси 09.00.11- Фалсафаи иҷтимоӣ, зеро роҳбарии доктори илмҳои фалсафа, профессор Ибодов Маҳмадулло Орифович муваффақона дифоъ намуд.

Раёсати донишгоҳ муҳаққиқон ва роҳбарони илмӣ онҳоро барои ин муваффақият самимона табрик гуфта, дар корҳои минбаъдаашон комёбиҳои беназирро таманно доранд.

ИШТИРОКИ РЕКТОРИ ДОНИШГОҲ ДАР КОНФРОНСИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ

Санаи 23 майи соли 2024 ректори Донишгоҳи давлатии Қўлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ, ҳамзамон раиси Кумитаи Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба таъмини асосҳои конституционӣ, ҳуқуқу озодиҳои инсон, шаҳрванд ва қонуният,

Комиссияи доимии Ассамблеяи байнипарлумонии кишварҳои ИДМ, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор Раҳмон Дилшод Сафарбек дар конфронси байналмилалӣ илмӣ-амалӣ тахти унвони «Институти идоракунии президентӣ дар кишварҳои ИДМ» («Институт президентской власти в странах СНГ») дар шаҳри Санкт-Петербург Федератсияи Россия иштирок ва дар ҳарду қисмати конфронс: мизи мунаввар ва мубоҳисаи панелии аъзои парламентҳои кишварҳо бо маърузаҳо баромад намуд. Конфронси мазкур бо ташаббуси

муштараки Ассамблеяи байнипарлумонии ИДМ, Академияи идоракунии назди Президенти Ҷумҳурии Беларусь, Донишгоҳи давлатии омӯзгории Россия ба номи А.И. Гертсен, Институти шимолу ғарбии идоракунии Академияи хоҷагии халқ ва идораи давлатии Россия дар назди Президенти Федератсияи Россия, Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил ва баргузор

гардида, дар он намоёндогони корпӯсҳои парламентӣ ва комиссияҳои интихоботи кишварҳои Иттиҳод, ҳайати омӯзгории донишгоҳҳои шарикӣ АБП ИДМ, аз ҷумла Россия, Тоҷикистон, Узбекистон, Қазоқистон, Беларус, Озар-

бойҷон ва Молдова дар шакли ҳузурӣ ва маҷозӣ иштирок намуда, оид ба рушди институти идоракунии президентӣ дар давлатҳои Иттиҳод маърузаҳо ироа карданд.

ИМЗОИ САНАДИ ҲАМКОРӢ БО ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТИИ ЛЕНИНГРАД

Дар шароити кунунии таҳаввули рӯзафзуни сохтори иҷтимоии кишварҳо бар асари тараққиёти илму техника ва технологияи рақамӣ, тақозои тақмили пайвастаи низому барномаҳои таълимӣ, тақвияти ҳамкориҳои байналмилалӣ яке аз самтҳои афзалиятноки фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, аз ҷумла Донишгоҳи давлатии Қўлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ ба ҳисоб меравад.

Хушбахтона, Ассамблеяи байнипарлумонии кишварҳои ИДМ, дар баробари рисолати оинномавии ҳеш, ба яке аз минбарҳои вазеъ ва мусоиди муқоламаи муассисаҳои таҳсилоти олии касбии кишварҳои Иттиҳод табдил ёфта, зимни чорабинӣҳои илмӣ ва нақшавии он байни муассисаҳои таълимии кишварҳо санадҳои гуногуни ҳамкорӣ ба тасвиб мерасанд.

Санаи 24 майи соли равон ректори донишгоҳ, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор Раҳмон Дилшод Сафарбек дар доираи сафари корӣ ба шаҳри Санкт-Петербург Федератсияи Россия ҷиҳати иштирок дар конфронси байналмилалӣ илмӣ-амалӣ тахти унвони «Институти идоракунии президентӣ дар кишварҳои ИДМ» бо ректори Донишгоҳи давлатии Ленинград ба номи А.С. Пушкин Григорий Викторович Двас Ёддошти тафохум ба имзо расонид.

Дар маросими тасвиби Ёддошти тафохум, инчунин муовини Котиби ге-

нералии Шурои Ассамблеяи байнипарлумонии кишварҳои ИДМ – намоёндои ваколатдори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар АБП ИДМ Ғафурзода Абдуҳалил Давлаталӣ, муовини ректор оид ба корҳои тарбиявӣ, сиёсати ҷавонон ва робита бо ҷомеаи Донишгоҳи

давлатии Ленинград Журавлев Владимир Павлович ва мудирӣ шӯбаи байналмилалӣ ин донишгоҳ Матвеева Мария Викторовна иштирок доштанд.

Меҳмонон бо шароити таҳсил, синфхонаҳо, озмоишгоҳҳо ва марказҳои таълимию илмӣ Донишгоҳи давлатии Ленинград аз наздик ошно шуда, дар бораи ин муассисаи таълимии бонуфуз маълумоти муфассал дарёфтанд.

Қобили зикр аст, ки таъри 2 соли охир бо ибтикори бевоситаи ректори Донишгоҳ профессор Раҳмон Д.С. дар доираи тақвият ва густариши ҳамкориҳои байналмилалӣ натиҷаҳои ҷашмгире ба самар омада, бо 16 муассисаи таълимии кишварҳои ИДМ ҳамкориҳои судманд ва борвари илмӣ таълимӣ ва методологӣ ба роҳ монда шудааст.

ДАСТАИ ОЛИМПӢИ ДОНИШГОҲ МИЁНИ МУАССИСАҲОИ ТАҲСИЛОТИ ОЛИИ КАСБӢ ЧОӢИ ДУӢМРО КАСБ КАРД

Таърихи 18 майи соли 2024 дар толори Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино маросими ҷоизасупорӣ ба ғолибони даври ҷумҳуриявии олимпиадаи фаннӣ миёни донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии кишвар баргузор гардид, ки дар он муовини аввали вазири маориф ва илм Ҷамшед Ҷуразода, кормандони дастгоҳи марказии Вазорати маориф ва илм, ректорон ва муовинони ректорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, устодону донишҷӯён иштирок доштанд.

Зимни ифтитоҳи маросими ҷоизасупорӣ ба ғолибон маълумот дода шуд, ки дар олимпиадаи имсола 470 нафар донишҷӯ аз 42 муассисаи таҳсилоти олии касбӣ иштирок намуда, аз рӯйи 15 фанни таълимӣ бо ҳам сабақат намуданд. Дар натиҷа 47 нафар сазовори ҷойҳои 1-ум, 2-юм ва 3-юм гардида, 19 нафар барои иштироки фаъолна сазовори “Ифтихорнома”-и Вазорати маориф ва илм гардиданд.

Хурсандиовар аст, ки дастаи олимпиади Донишгоҳи давлатии Қўлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ бо гирифтани 6 ҷойи ифтихорӣ (1 ҷойи аввал, 2 ҷойи дуюм ва 3 ҷойи сеюм) ва 2 “Ифтихорнома”-и Вазорати маориф ва илм барои иштироки фаъолна миёни дастаҳои олимпиади муассисаҳои таҳсилоти олии касбии кишвар, дар баҳши фанҳои гуманитарӣ, иқтисодию иҷтимоӣ ҷойи дуюмро касб намуд.

Иштирокчиёни дастаи олимпӣ ва роҳбарони онҳо:

ҶОӢИ АВВАЛ

Исоева Дилдода Толибҷоновна - донишҷӯи курси

3-юми факултети филологияи хориҷӣ, ихтисоси забони англисӣ- хитой, аз фанни забони англисӣ,

байналмилалӣ, ихтисоси идораи давлат ва ҳуқуқ, аз фанни ҳуқуқшиносӣ, зери роҳбарии Мазарипов Манучеҳр – номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент;

ҶОӢИ СЕӢМ

Саймуртазои Комил - донишҷӯи курси 4-уми факултети химия ва биология, ихтисоси биология-экология, аз фанни биология-экология, зери роҳбарии Исупов Дилшод – номзоди илмҳои кишоварзӣ, дотсент;

Мирзозода Насибаи Музаффар-донишҷӯи курси 3-юми факултети иқтисод ва идора, ихтисоси география, аз фанни география, зери роҳбарии Ғадоев Шералӣ – номзоди илмҳои география, дотсент;

Ярбеков Самандар Нуралиевич - донишҷӯи курси 4-уми факултети филологияи рус, ихтисоси забон ва адабиёти рус. Забон ва адабиёти тоҷик, аз фанни забони русӣ, зери роҳбарии Нурматова Зарина – номзоди илмҳои филологӣ, дотсент.

ИФТИХОРНОМА

Талбов Абуабкар - донишҷӯи курси 2-юми факултети филологияи хориҷӣ, ихтисоси забони англисӣ, аз фанни фалсафа, зери роҳбарии Ғаюров Лоик – доктор PhD аз рӯи ихтисоси фалсафа;

Мирзозода Шаҳноза - донишҷӯи курси 1-уми факултети омӯзгорӣ ва фарҳанг, ихтисоси таҳсилоти ибтидоӣ бо иловаи забони русӣ, аз фанни педагогикаи умумӣ, зери роҳбарии Ёрматов Алишер – муаллими калони кафедраи фанҳои гуманитарӣ ва методикаи таълими он.

Дастовардҳо муборак бошад!

зери роҳбарии Якубов Довуд – ассистенти кафедраи забонҳои хориҷӣ ва методикаи таълими он;

ҶОӢИ ДУӢМ

Муродов Муҳаммадҷон Музаффарович - донишҷӯи курси 4-юми факултети таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ, ихтисоси сиёсат ва идораи давлатӣ, аз фанни сиёсатшиносӣ, зери роҳбарии Муродова Гулчеҳра – номзоди илмҳои сиёсӣ, дотсент;

Раҳимов Насим Абдуғафорович - донишҷӯи курси 2-юми факултети таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои

ОН ИЛМ ТАЛАБ, КИ СУДМАНД АСТ

(дар ҳошияи мулоқоти Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон бо аҳли илм ва маорифи кишвар аз 30.05.2024)

Имрӯз замоне расидааст, ки мо бояд беш аз ҳар вақти дигар зираку ҳушёр бошем, давлатдории миллии худ ва манфиатҳои давлату миллатамонро ҳимоя намоем, амнияти давлат ва ҷомеа, сулҳу субот ва ваҳдати миллиро ҳамчун пояи устувори давлати озоду соҳибхитиямон эҳтиёт ва ҳифз кунем.

Эмомалӣ Раҳмон

Дар давраҳои гуногуни таърих миллати тоҷик чун насли созандаву бунёдкор, илмдӯсту фарҳангпарвар шинохта шуда, миёни дигар қавму миллатҳо ҷойгоҳи махсус дорад. Корнамоиҳои олимони тоҷик дар соҳаҳои гуногун, ба монанди риёзиёт, ҳандаса, нучум, кимиё ва тиб басо арзишманданд.

Ҷаҳони имрӯз бо пешрафти илму техника ва навоарҳои илмиву техникӣ ба дастовардҳои бемисл ноил гардида истодааст. Вале мушоҳидаҳо баёнгарии онанд, ки бо гузашти замон вазъи зиндагии мардум боз ҳам мураккабу печида гардидааст.

Дуруст аст, ки пайдо гардидани техника ва технологияи нав раванди иҷрои як қатор корҳо, ки онро бевосита инсон бо машаққати зиёд иҷро мекард, сабук гардид. Аммо аз тарафи дигар, бо зиёд гардидани аҳолии қуллаи замин, талабот нисбат ба ҳама самтҳо бештар гардидааст. Дар ин роҳ, пеш аз ҳама, дастовардҳои илмиро афзудан лозим аст, албатта, қорҳои илмие, ки барои бехбудии ҳаёти мардум нигаронида шудааст. Тавре мухтарам Пешвои миллат кайд карданд: «Ҳоло истифодаи «зеҳни сунӣ» дар ҷабҳаҳои гуногуни ҳаёти ҷомеаи ҷаҳонӣ торафт густариш пайдо карда истодааст.

Ба ин маънӣ, дастоварди олимони на танҳо пешрафти як давлату миллатро тақдир мебахшад, балки метавонад мавриди истифодаи башарият қарор гирад.

Умуман, дар ҷаҳмияти инсонӣ ҳар як соҳаи илм ҷойгоҳи худро дорад. Аммо, ба андешаи мо, имрӯз на соҳаи илм, балки муҳаққиқони соҳаи роҳи интиҳобкардаи худро дуруст истифода набурда истодаанд. Ин, албатта, дарди нав нест, балки решааш ба чанд даҳсола қабл аз истиқлолияти давлатӣ рафта мерасад. Лекин солҳои охир боз ҳам вазъ бадтар шуда истодааст.

Барои дарки масъала мисолҳои зиёд овардан мумкин аст. Вақте ки озмуни ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» аз ҷониби мухтарам Пешвои миллат роҳандозӣ гардид, баъзан сару садоҳо ба гӯш мерасид, ки «боз ҳамоно шеърро шоирӣ», «адабиёт барои пешравии кишвар чӣ лозим»... Аммо хиради волои Президенти маҳбуби кишвар мухтарам Эмомалӣ Раҳмон бо роҳандозии озмунҳои дигари ҷумҳуриявӣ бар даҳони чунин нафарони баҳонаҷӯ ва мудом ғиламанд муҳри хомӯшӣ ниҳод. Адабиёти бадеиро Н.Г. Чернишевский «китоби зиндагӣ» номидааст. Аз ин рӯ, мутолиаи он барои тамоми соҳаҳои маданият бахш аст. Роҳандозии озмуни ҷумҳуриявӣ – «Илм – фурӯғи маърифат» майдони қуваозмоиро барои дӯстдорон ва муҳаққиқони илмҳои табиию риёзӣ васеъ гардонид. Лекин, тавре мухтарам Пешвои миллат дар мулоқот бо зиёиён баён намуданд, натиҷаҳо ҳамоно қонеъкунанда нест. Агар қушоду равшан баён кунем, баъзан мутахассисони соҳаи илмҳои табиию риёзӣ, иқтисодиёт ва ғайра интиҳоби мавзӯҳои афзалиятнокро сарфи назар кардаанд. Бинобар ин, азму талоши ҳар муҳаққик дар роҳи илм бояд содиқона бошад.

Дар ин фишурдаи мақола аз сарҳалондан ба дигар соҳаҳои худдорӣ намуда, мехоҳам бо илҳом аз суҳанронии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат мухтарам Эмомалӣ

Раҳмон чанд суҳане аз ганҷинаи бойи осори классикон оварда бошам. Ҳар фарди соҳибдил аз суҳанронии мухтарам Пешвои миллат дарк хоҳад кард, ки иқтидори асосии ҳар як миллат ба дастовардҳои илмӣ вообаста мебошад. Камбудихое, ки дар ин соҳа кайд шуданд, гувоҳ бар он аст, ки илми тоҷик ҳанӯз ҳам ҳамқадами замон нест.

Мухтарам Пешвои миллат тамоми камбудихон соҳаро бо мисолҳои мушаххас баён намуданд. Аз олимони ситоиш карданд, дар ҷойи дигар интиқод намуданд. Олими воқеӣ кист, муносибат бо шогирдон чӣ гуна бояд бошад ва баъзе падидаҳои номатлуб, ки дар миёни ин қишри ҷомеа ҷой дорад, қушоду равшан баррасӣ гардид. Мо хиради воло ва азалии мухтарам Пешвои миллатро мероси ниёгони худ медонем.

Абуалӣ ибни Сино дар таърихи миллати тоҷик тавассути асарҳои илмӣ ва ашъори баландмазмун ҷойгоҳи махсус дорад. Мутафаккир ҷанро мисоли шиша ва илмро ба ҷароғ ташбеҳ дода, инсонии бе илму амалро мазаммат кардааст:

Тарк бинмо ҷумларо, ҷон бар ҳама маъво бувад,

Пешрафту бехтарӣ ҷанро яқин бо илмҳост.

Ҷон мисоли шиша асту илм монанди ҷароғ, Ҳикмати инсониро рағзан ҳисобидан равог.

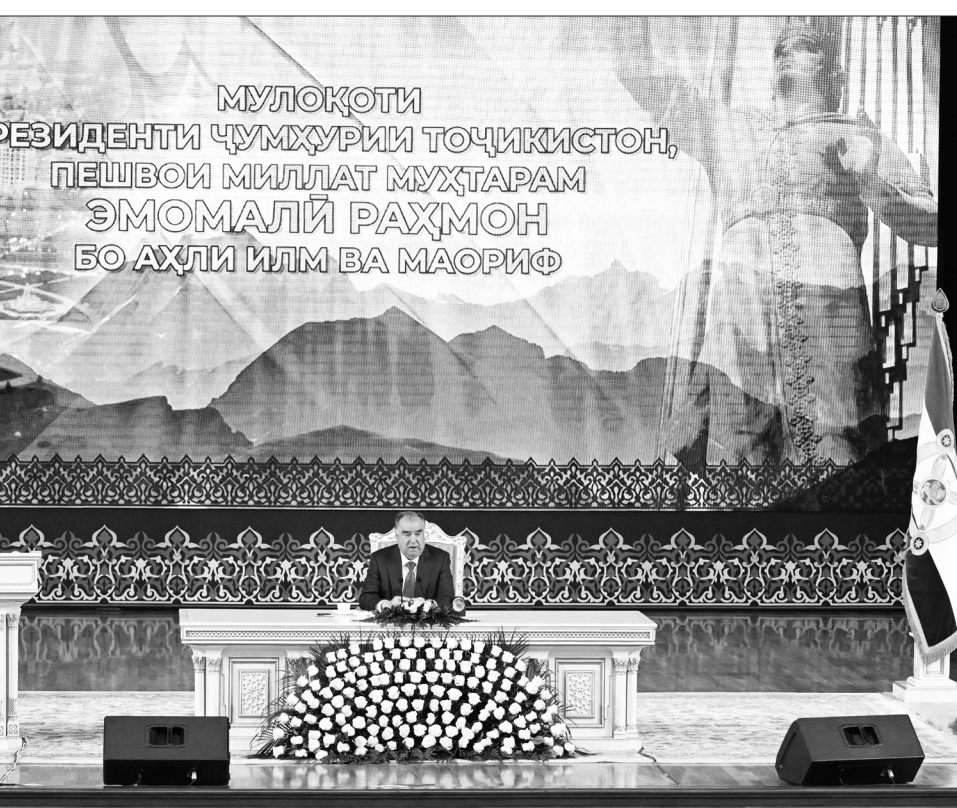
Дар ҳақиқат зинда ҳаётӣ дар дами раҳишдани, Гар шавад торик, он лаҳза ҳаётат дар фаност.

Мухтарам Пешвои миллат саҳми олимони дар пойдоории давлату миллат баланд арзёбӣ карда кайд намуданд, ки «дар замони мо, яъне давраи шиддати рӯзафзуни рақобату муҳолифатҳо танҳо давлатҳои ҳаётии худро ҳифз карда, пешрафта метавонанд, ки миллати босаводу огоҳ, низомии пешрафтаи илмиву инноватсионӣ ва олимону навоарони дошманд дошта бошанд».

Байти зерини донишманди номдори мо Носири Хусрав аини ҳамин гуфтаҳост:

Ҳазорон тавон ёфт ханҷар ба дониш, Яке илм натвон гирифтанд ба ханҷар.

Воқеан чунин аст, агар миллат босавод бошад, ҷавонон зираку ҳушёр бошанд, қувваҳои табиқии мо даҳчанд мешавад. Дар вазъияти ногувори ҷаҳонӣ давлатҳои пешрафта маҳз аз чунин усул қор гирифта истодаанд. Онҳо бо ҳар роҳ ҷавонони гумроҳу дур аз илму донишро ба доми худ бурда, дар иҷрои ҳадафҳои нопоки худ муваффақ ҳам шуда истодаанд. Аз ин лиҳоз, роҳи асосӣ дар ин самт тақвият бахшидани қорҳои илмию

таҳқиқотӣ ва тарғиби худшиносии ғояҳои ватандӯстӣ мебошад.

Дар ҷойи дигар мухтарам Эмомалӣ Раҳмон нигаронӣ аз он намуданд, ки баъзан барои тарбия ва рушду қамолӣ мутахассисони ҷавон монеаҳо ҷой дорад. Аз он шодам, дар роҳи илм, ки дар сарғаҳи он қарор дорам, бо чунин ҳолат мувоҷеҳ нашудам. Роҳнамои ман дар соҳаи илм- матншинос, профессор устод Алаҳхон Қучарзода мебошанд, ки ҳастии худро барои илм бахшидааст, бо шогирдон чун роҳбари серталаб ва чун падари ғамхор муносибат мекунад. Шараф ба чунин инсонҳо! Аммо аз ҷониби баъзе муҳаққиқони ҷавон чунин ғиламандӣ шунда мешавад ва, албатта, бонси таассуф аст. Ба таъкиди Пешвои миллат «Ин гуна хунуқназарӣ нисбат ба тайёр кардани кадрҳои илмӣ метавонад дар оянда оқибатҳои бисёр ногувор, аз ҷумла паст гардидани сатҳи маърифатро дар байни ҷомеа ба миён оварад».

Падидаи номатлуби дигаре, ки дар байни муҳаққиқон роҳ ёфтааст, танбалӣ хунуқназарӣ нисбат ба илм мебошад. «Боиси нигаронист, ки як қисми унвонҷӯён рисолаи илмӣ номзадиро худашон наменависанд ва ҳатто моҳияти онро дарк намекунанд», - кайд карданд мухтарам Пешвои миллат.

Басо равшан аст, ки дар ин қор на танҳо унвонҷӯ, балки ҳамоноҳое, ки ба ин амал раҳнамоӣ мекунанд, гунаҳкоранд. Ба андешаи мо, илмро набояд фурухт, балки натиҷаи он бояд самараовар бошад. Ин амал теша ба решаи худ задан аст. Яъне ин падида оқибати нохушро дар пай хоҳад дошт. Ин амали ношоиста монанди барфе хоҳад шуд, ки баъди боридани зиёд ногоҳ об шуда, зарари зиёд ба бор меорад.

Дар амал татбиқ намудани илм аз масъалаҳои асосӣ дар суҳанронии мухтарам Пешвои миллат маҳсуб меёбад. Тавре ёдовар шудем, баъзе аз соҳаҳо ба ташаккули ҳаёти маънавии инсон марбут мешаванд, қисмати дигар барои хоҷагии халқ хеле заруранд. Аз ин лиҳоз, мутахассисони соҳаи илмҳои табиӣ, дақиқ, саноату меъморӣ ва тиб ба ин ҷиҳати масъала бояд таваҷҷуҳи

махсус зоҳир намоянд. Ба андешаи мутафаккир Носири Хусрав:

Туро лаззат зи илм аст, аз амал бӯй, Қамолатро ту аз илму амал ҷӯй!

Ё ҷойи дигар баён доштааст: *Зиҳӣ ҷоҳил, ки олим ном дорӣ, Ту ин илм аз барои дом дорӣ. Шунидӣ илм, қардӣ ном солус, Хирад бар илми ту медорад афсӯс.*

Аз гуфтаҳои боло равшан мешавад, ки дар ҷомеаи инсонӣ нақши олимону фозилон басо баланд аст. Давлату ҳукумат ба ин қишри ҷомеа таваҷҷуҳи махсус дорад. Аз ин лиҳоз, дар амал татбиқ гардидани қорҳои илмӣ вазифаи аввалдараҷа мебошад. Мавзӯҳои барои паҷуҳиш интиҳоб гарданд, ки барои ҷомеа маданият дошта бошанд. На насихатгар, мушоҳидачӣ, балки меҳнатдӯст ва содиқ ба касби худ бошем. Таҳлилу ҳулосабарориҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон оид ба вазъи кунунии илми тоҷик бояд сармашки қори мо бошад ва барои ислоҳи камбудихо қамари ҳиммат бандем. Дар интиҳоби матлаб ду байт аз ҳаким Низомии Ғанҷавӣ меорем:

Назм арчи ба мартабат баланд аст,

Он илм талаб, ки судманд аст. Дар ҷадвали ин хати қиёсӣ Мекӯш ба ҳештанишиносӣ!

Шамшиоди Ҷамшед – доктори фалсафа (PhD), аз рӯйи ихтисоси филология, дотсент, мудири кафедраи адабиёти тоҷик

ОЛИМИ ШИНОХТА ВА ПЕДАГОГИ АСИЛ

Устои азиз ва олими баркамол- Ислон Назарович!

Шуморо ба муносибати рӯзи таваллудатон (9-уми май) табрик менамоем!

Ба Шумо аввало саломатии бардавом ва умри дарози пурбаракат орзумандам!

Тамоми фаъолияти илмию педагогии Шумо як навъ фазилат ва маърифати башарист ва он дар миёни мардум нишонаи интишорёфтатарини фарҳангу тамаддуни миллий ба ҳисоб меравад. Вай дар ҳамбастагӣ бо созу маънавияти завки зебӣ ва бадеии мардумро таҷасум мекунад. Аз ин рӯ, тамоми фаъолият

ти зиёда аз шастсолаи илмию педагогии Шумо шоистаи омӯхтану ибрат гирифтани ва шинохтани аст. Кулли мардуми Ҷумҳурии азизи мо Шуморо хуб мешиносанд ва кадрдонӣ мекунаанд, аз ҷумла ёру рафиқон, дӯстон, пайравону шогирдонии зиёдаи Шумо.

Карл Маркси бузург фармудаанд: «Қимати аслии ҳар як инсон аз сатҳи ғоиданокии он ба дигар инсонҳо муайян мегардад!».

Шумо дар назди аҳли башар шахсияти бузург, олими комил ва сермаҳсултарин мебошед, ки файзу баракат, таъсири илмию эҷодии Шумо ба садҳо ҳазор одамҳо расидааст. Дар фаъолияти як нафар аз ин дида муваффақияти бузург дигар дида намешавад. Имрӯз ҳазорҳо пайравон аз диду бардошти илмии Шумо баҳравар гардида истодаанд.

Тавачҷуҳи зиёдаи ҳамкорон, аҳли ҷо-

меа, эҳтиром ва кадршиносӣ нисбати Шумо гувоҳи он аст, ки Шумо барои ободию шукуфои ин Ватан ва ин сарзамин заҳмати бисёр кашидаед. Аз ҷумла ҷиҳати ташаккул ва эҳсоси худшиносӣ ва эҳтиром ба арзишҳои миллий заҳмати бисёре кашидаед ва одамон инро нағз медонанд ва эҳсос менамоянд.

Шумо муҳтарам Ислон Назарович, ҳамчун олими шинохта ва педагоги варзида, ҳатто дар солҳои вазнинтарини вазъи маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамеша фаъолияти илмӣ ва илмию педагогии худро бо ҳам пайвастед ва аз ин соҳаи пурифтиҳор худро канор нагирифтед ва аз худ мероси бузурги илмиро ба аҳли қалам пешниҳод намудед.

Пушида нест, солҳое буд, ки дар як вақти муайян (1992-1997) маориф хор шуд, дар роҳи илм ва пешбурди соҳа мушкilotи зиёд ба миён омад.

Ҳамин ҳолат буд, аммо дар ҳамин давра замон низ Шумо Ислон Назаровичи азиз, фаъолияти пурсамари илмию педагогии худро тарк накардед ва то ҳол содиқ мондед.

Маҳз сифатҳои баланди инсонӣ, покзагии вичдон, меҳру муҳаббат ба дӯстон, ҳокории Шумо буд, ки имрӯз ин ҳислатҳо Шуморо ба обрӯ ва эҳтироми баланд ноил гардонд.

Имрӯз ман ҳамчун дӯст ва шогирди Шумо бо сари баланд гуфта метавонам, ки роҳи тайкардаи ҳаёти шахсии Шумо барои дахҳо ва ҳазорон одамон, ки ақли солим доранд, як мактаби бузург аст.

Устои азиз!

Шумо як умр ҳаёти хоксорона ба сар бурдед! Хизмати Шумо ба ҳазорон одамон расидааст. Як умр меҳнати ҳалол кардед ва чи тавре ки меғуянд, ҳалол хӯрдед. Ҳатто дар ҷодаи оиладорӣ ва таълиму тарбияи фарзандон ба ҳамагон ибрат мебошад. Дар соҳаи илм заҳмати бисёр кашидед ва асарҳои барҷастаи илмӣ навиштед.

Шумо бо ҳамаи ин хизматҳо ва ҳислатҳои неке, ки дар боло зикр шуд ба дилу дидаи одамон ҷой гирифтаед, аз он ҷумла дар дили ман ҳам.

Шуморо ҷамъи одамон, ки дили соф ва ақли солим доранд, дӯст медоранд ва ҳурмату эҳтиром менамоянд.

Устои азиз! Доимо хушбахт бошед ва бо солимию хушбахтии худ дили моро низ шод гардонед!

Бо эҳтироми самимӣ, Корманди шоистаи Тоҷикистон, дотсенти кафедраи таърихи халқи тоҷик
Хурсанд Аъзамов

ҶАВОНОН МАСУНИЯТИ МИЛЛАТАНД

Абдуллоҳиқ Фатҳуллозода, номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент, декани факулети молиявию иқтисодӣ

Миллат маҷмӯи фардхоест, ки бо ҳам тавассути худшиносии миллий, пайдоиши умумӣ, забон, эътиқоди динӣ, ахлоқ, расму оин, таърихи гузашта ва яқдилию ҳамраиҳои иҷтимоию сиёсӣ пайвастаанд. Мафҳуми “миллат” ва “халқ” дар аксар сарчашмаҳо ҳаммаъно арзёбӣ гардидаанд.

Аз нигоҳи сиёсӣ бошад, зеро мафҳуми “миллат” аҳолии кишвари алоҳида ро мефаҳманд. Давлат бошад, бе миллат вучуд дошта наметавонад.

Пас, метавон ба ҳулосае омад, ки миллатро метавон ба организми зиндае ба монанди одам шабоҳат дод, ки метавонад дар муддати кӯтоҳтарин дар сурати надоштани масунияти қавӣ ва ё механизми ҳимоякунандаи масуният ҳалок шавад.

Аз ин лиҳоз, миллат низ бояд дорои масунияти қавӣ бошад. Дар сурати соҳиби масунияти заиф будан ва ё чӣ тавре қайд кардем, надоштани механизми ҳимоякунандаи масуният миллат метавонад ҳар лаҳза гирифтори сироят гардида, бемор шавад. Бемории масуният бошад, табобатнашаванда аст. Маҳз ҳамон масуният, ки бояд миллатро аз сирояти беморӣ ва вирусҳо ба монанди: ифротгарӣ, терроризм, экстремизм, бегонапарастӣ, ҷаҳлу бесаводӣ, бекорӣ, гумроҳӣ, пайравӣ аз хоинону душманони миллат хифз кунад, табобат кунад, ин беморӣ ва вирусҳо несту нобуд гардонад, то ки миллат дар оянда низ гирифтори инҳо нагардад-ҷавононанд. Ҷавонони оқилу доно, ҳудӯгоҳу худшинос, аз нуқтаи назари сиёсӣ зирак, ҷавононе,

ки миссия (вазифа)-и худро дар назди миллату давлат медонанд, эътироф ва риоя мекунаанд.

Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллий, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба ҷавонон таъя намуда, дар зимни яке аз суханронӣҳои худ қайд намуданд, ки “Ҷавонони Тоҷикистони соҳибистиклол неруи созандаи Ватан буда, нақши онҳо дар тараққиёти ҳамаи соҳаҳои ҳаёти давлат ва ҷомеа бисёр арзишманд ва назаррас мебошад”.

Инчунин Пешвои миллат аз ҷавонони кишвар ифтихор мекунаанд: “Мо бо ҷавонони кишвари худ ифтихор дорем, зеро онҳо дар рушди давлат ва ободии Ватан фаъолон саҳм мегузоранд, марзуби сарзамини аҷдодиро ҳимоя мекунаанд, ватандӯсту ватанпараст, бонангу номусанд ва ба халқу давлати Тоҷикистон содиқ мебошанд”.

Ҷавонон дар қадом ҳолат метавонанд ҳамчун масунияти қавӣ миллатро аз таъсири сирояти беморӣ ва вирусҳои болозикр хифз карда, барои насли оянда солим инкишофёфта ба мерос гузоранд? Дар он вақт, ки сиёсати хирадмандонаи Пешвои миллатро дарк, кадршиносӣ ва дастгирию пайравӣ намоёнд. Яъне, ҳусусан таҳе яке аз иқдомоти Пешвои миллатро пайравӣ кардан ва онро дар амал татбиқ намудан кифо аст, ки масунияти миллати мо қавӣ бошад ва ё осебазири сирояти ҷаҳлу ифротгарӣ нагардад.

Ин ҳам бошад машғул шудан ба китобхонӣ. Ба китобхонӣ рӯй овардани ҷавонон беҳтарин ва муҳимтарин доруи зиддидирусӣ бахри қавӣ кардани масунияти миллати мо маҳсуб меёбад. Пешвои миллат бошанд, ҳамчун табиби хирадманд барои таҳким бахшидан ва қавӣ гардонидани масу-

нияти миллат ин дору ро тавсия доданд. Зеро чи гунае, ки дар Паёмашон қайд карданд:

“Имрӯзҳо гурӯҳҳои террористиву экстремистӣ барои даъват ва ҷалб намудани шахрвандон ба сафҳои худ бо истифода аз технологияҳои муосири иттилоотӣ роҳи усулҳои навро истифода карда, ҷавонони камтаҷрибаву ноогоҳро бо ғояҳои тундгарӣ гумроҳ месозанд.

Сухани Пешвои миллатро ҳулоса карда, бояд гуфт, ки дар шароити инкилоби техникаӣ бе дониш ва истифода бурдани технологияҳои муосири иттилоотӣ ҳаёти инсониро дар маънои то-маш тасаввур кардан ғайримمкон аст. Яъне, тамоми миллату давлатҳо аз технологияҳои муосири иттилоотӣ истифода мебаранд. Тоҷикистон ҳам дар қатори дигар кишварҳои дунё аз технологияҳои муосири иттилоотӣ самаранок истифода мебарад. Аммо, мутаассифона хоинону муғризон, душманону бадбинони миллату давлати мо низ барои расидан ба ҳадафҳо ва нақшаҳои нопокашон бо ёрии технологияҳои муосири иттилоотӣ, ҳу-

ронавирусашон сироят намуда, ба масунияти миллати мо сироят мекунаанд.

Вазъи геополитикии ҷаҳон рӯз аз рӯз мураккабу тунд мегардад. Дар ин вазъияти мушкӣ барои давлату ҳукумати мо нигоҳдории низоми давлатдорӣ, рушди инкишофи иқтисоди кишвар, таъмини ҳоҷагии халқ ба молу хизматҳо, қонеъ гардонидани талаботи рӯзафзун аҳоли мушкӣ гардида истодааст. Ин равандҳо ба амнияти сиёсӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ, маънавӣ, фарҳангӣ ва дар маҷмӯъ ба амнияти миллий таҳдиду хатарҳои зиёдеро пеш меорад. Дар ин радиф метавон суҳанони Пешвои миллатро асос овард, ки дар Паёмашон ба тамоми миллат ҳанӯз моҳи декабри соли гузашта таъкид на-муданд:

“Имрӯзҳо равандҳои геополитикӣ ҳамоно мураккабу печида боқӣ монда, боиси афзоиши муҳолифату низоъҳо, шиддат гирифтани рақобат ва талоши кишварҳо барои тавсеаи нуфуз дар минтақаҳои гуногуни ҷаҳон гардидаанд. Ин ҳолат боиси ба миён омадани таҳдиду хатарҳои бесобиқаи амниятӣ гардида, дар маҷмӯъ, ба сохтори бунёдии муносибатҳои байналмилалӣ таъсири ҷиддӣ мерасонад.

Ҳамин тариқ, мо ҷавонон дар назди миллату давлат дар ҳоли ҳозир ва дар ояндаи дур ҳамчун масунияти миллат вазифадорем, ки қавӣ бошем, ба китобхонӣ, илмомӯзӣ, кадршиносӣ, пайравӣ ва хифзи расму оинҳо ва ананаҳои миллий пардохта, насиҳатҳо ва суханҳои падари хирадманди миллат Эмомалӣ Раҳмонро сармашқи қору фаъолияти худ қарор дода, дар муқобили ҳама гуна вирусҳо ва беморӣҳои сироятӣ аз қабилӣ: ифротгарӣ, терроризм, экстремизм, бегонапарастӣ, ҷаҳлу бесаводӣ, бекорӣ, гумроҳӣ, пайравӣ аз хоинону душманони миллат муборизаи шадид бурда, нагузорем, ки миллати мо бемор шавад. Чунки сироятёбии миллат аз дилхоҳ вирус ва беморӣҳои сироятии номбаршуда, дар муддати кӯтоҳтарин метавонад ояндаи мавҷудияти миллати моро дар таърих зеро суол қарор диҳад.

суан тавассути шабақаҳои иҷтимоӣ ва со-монаҳои интернетӣ ба тарғибу ташвиқи ҳамаи ҳадафҳо ва нақшаҳои нопокашон машғул шуда, ҷавонони ҷоҳилу нодон, ноогоҳу сустиродаро гумроҳ месозанд. Онҳоро тавассути ақидаҳои шабеҳи ко-

ТОҶИКОНА МЕПЎШЕМ!

■ Бо чунин ном дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ аксияи тарғиботи либоси миллӣ бо иштироки омӯзгорону донишҷӯён мунтазам гузаронида мешавад

Либоси миллӣ яке аз рухнаҳои фарҳанги миллат ба шумор рафта, ёдгоре аз гузаштагон аст. Таърих гувоҳ аст, ки зан-модари тоҷик дар ҳама давру замон посдори ойину анъанаҳои муқаддаси миллат буд, инчунин, яке аз нишонаҳои асосии фарҳангу тамаддуни миллатҳои муҳталифи дунё либоси миллии онҳост. Ба хоҳири хифз ва нигоҳдошти фарҳанги аҷдодӣ ва тарғиби либоси миллӣ имрӯзо дар саросари ҷумҳурий аксияи “Тоҷикона мепӯшем” баргузор гардида истодааст. Дар ин миён бонувону донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ низ бо руҳияи баланди ватандӯстӣ ва ифтихор аз фарҳангу тамаддуни оламшумули хеш, либоси атласу адрас ва чаканро ба бар намуда, дар аксияи “Тоҷикона

на мепӯшем” ғаёлона ширкат варзиданд.

Акцияи мазкур бо мақсади арҷгузорӣ ба анъанаҳои миллӣ, эҳсоси ватандӯстиву худшиносии миллӣ, тарбия намудани донишҷӯён, инчунин, баланд бардоштани ҳисси зебопарастии занону духтарон ва тарғиби либосҳои миллӣ, дурӣ аз фарҳанги бегона ҷиҳати муаррифии либоси атлас, адрас, чакан, алоча ва дигар либосҳои миллӣ роҳандозӣ гардид.

Дар ин рӯз, омӯзгоронзанон ва донишҷӯ-духтарони Донишгоҳ ба либосҳои миллӣ дар саҳни Донишгоҳ ба сайру гашт баромада, либосҳои миллии тоҷиконаро муаррифӣ намуданд.

Либоси миллӣ чун рухна аз фарҳанги миллӣ ва ёдгор аз гузаштагон дар тамоми марҳилаҳои муаррификунанда ва баён-гари фарҳанги миллии халқи тоҷик маҳсуб ёфта, бо шарофати сиёсати хирадмандона, таъбу завқи баланд, оянданигарии поянда ва меҳанпарастии беҳамтои Пешвои маҳбуби миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар арсаи ҷаҳонӣ муаррифӣ гардида истодааст.

БОЗДИДИ ТАРБИЯТГИРАН-
ДАГОНИ КҶДАКИСТОНИ
“СИТОРА” АЗ ОСОРХОНА

Рӯдакӣ тарбиятгирандагони кӯдакистон дар доираи нақшаи ҷоранинҳо бахшида ба Рӯзи байналмилалӣ осорхонаҳо аз осорхонаи таъриху кишваршиносии 2700-солагии Кӯлоб дидан намуданд.

Ҳангоми боздид кӯдакон аз осори ниёгон, бозёфтҳои кӯҳани хунаҳои миллӣ, амсоли қуллгарӣ, заргарӣ, дуредгарӣ, таърихи ниёгон ва ғайраҳо шиносӣ пайдо намуданд.

Воқеан ҳам, чунин иқдом дар замонҳои ҷаҳонӣ бисёр ҳам муҳим буда, боздид аз лавҳаҳо ва ёдгориҳои таърихӣ ба кас ғизои маънавий дода, барои баланд гаштани ҳисси ватандӯстӣ меҳанпарастӣ замина мегузорад. Ҷалби наврасону тарбиятгирандагони муассисаҳои томақтабӣ низ дар ин мақоми фарҳангӣ аз аҳамияти бузург бархурдор буда, заминаи мусоидро ҷиҳати тарбияи ватандӯстии онҳо фароҳам хоҳад овард.

БАРГУЗОРИИ МУСОБИҚАИ
ГҶШТИНИ МИЛЛӢ

Рӯзи 18 май дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ бо ташаббуси шуъбаи ҷавонони донишгоҳ бахшида ба Рӯзи ҷавонони Тоҷикистон мусобиқаи гӯштини миллӣ баргузор гардид.

Бояд ёдовар шуд, ки ба андешаи мутахассисони соҳа, тамоми намӯҳҳои гӯштини дунё аз гӯштини миллии тоҷикӣ сарчашма мегирад. Имрӯз ҷашнҳои мардуми тоҷикро бе мусобиқа оид ба намӯҳҳои гӯштини миллӣ тасаввур кардан ғайриимкон аст. Анъанаи мусобиқаи гӯштиниро тақрибан 3000 сол пеш пайдо шудааст. Аз рӯи анъана, пиронсолон бо рақобати худ гӯштиниро оғоз карда, ба ин восита ба бозигарони

ҷавон фотиҳа меоданд. Баъдан кӯдакон ворида майдон мешаванд, ҳатто баҷаҳои 4-5-сола низ мусобиқот иштирок кунанд.

Дар мусобиқаи донишгоҳии гӯштини миллӣ паҳлавонон-донишҷӯёни факултетҳои донишгоҳ иштирок намуда, байни ҳам рақобат намуданд. Фазаи муносиби тороли варзишӣ ва ташрифи зиёди донишҷӯён муҳлисони ин навъи фарҳанги миллӣ раванди мусобиқаро боз ҳам зебову диданӣ намуданд.

Бояд гуфт, ки аз ҷониби раёсати донишгоҳ ба ғолибон дар вазияти тантанавӣ тухфаҳои арзишманд тақдим карда шуд.

ҚАҲРАМОНИ БОКСИ ОСИЁ

Абубақр Муродзода-донишҷӯи курси 4-уми факултети тарбияи ҷисмонӣ ва омодагии дифои ҳарбии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ нишони биринҷии мусобиқаи қаҳрамони бокси Осӣро миёни наврасону ҷавонон дар вазни (-60 кг) соҳиб шуд.

Муборак бошад!

Ёдовар мешавем, ки варзишгарони тоҷик дар мусобиқаи қаҳрамони бокси Осӣ миёни наврасону ҷавонон, ки аз 25-уми апрел то 7-уми май дар шаҳри Остонаи Қазоқистон баргузор гардид, 7 медал (3 нишони нуқра ва 4 биринҷӣ) ба даст оварданд.

Ба иттилои Созмони бокси Осӣ, дар мусобиқа миёни наврасону ҷавонони то 22-сола 397 варзишгар (130 зан ва 267 мард) аз 25 кишвари қора ширкат карданд.

Ҳайати дастаи мунтахаби Тоҷикистонро дар ин мусобиқаи китъавӣ 22 варзишгар - 11 наврас ва 11 ҷавон – ташкил меод.

Дар мусобиқаи наврасони то 18-сола муштзанҳои мо ду медали нуқра, Муинхоҷа Муъминов дар вазни то 48 кило ва Руслан Ғафуров дар вазни то 63,5 кило сарфароз гаштанд. Дамир Мубайлихонوف дар вазни то

57 кило бо медали биринҷӣ мукофотонида шуд.

Дар мусобиқаи ҷавонони то 22-сола варзишгарони тоҷик як медали нуқра ва ду нишони биринҷӣ ба даст оварданд. Довуд Маҳкамов (-71 кг) медали нуқра, Хусравхон Раҳимов (-57 кг), Абубақр Муродзода (-60 кг), инчунин Фотима Бегмуродова (-54 кг) дар миёни духтарон бо медалҳои биринҷӣ мукофотонида шуданд.

БАРГУЗОРИИ КОНФРОНСИ
ИЛМӢ-НАЗАРИЯВӢ

Санаи 16.05.2024 дар факултети филологияи руси Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ бо ташаббуси кафедраи адабиёти хоричӣ бо МТЗАР конфронси илмӣ-назариявӣ дар мавзӯи «Робитаҳои адабии шарқ ва ғарб» дар доираи амали намудан «Барномаи давлатии тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030» баргузор гардид.

Дар конфронс муовини ректор оид ба муносибатҳои байналмилалӣ, дотсент Шарофат Худойдодова, декани факултет, номзади илмҳои филологӣ, дотсент Шарифзода Одинамо, муdiri кафедраи адабиёти хоричӣ бо МТЗАР, номзади илмҳои филологӣ Ғуломов Садбарг, номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Раҳимов Савронбӣ, номзади илмҳои филологӣ, дотсент Бобоқулов Ҷумахон, муdiri кафедраи забони муосири рус, номзади илмҳои филологӣ Нурматова Зарина ва дигар омӯзгорону донишҷӯён ширкат варзиданд.

Нахуст, муdiri кафедраи адабиёти хоричӣ бо МТЗАР Ғуломов Садбарг суҳанронӣ намуда, конфронсро хусни оғоз бахшид.

Сипас, декани факултет, дотсент Шарифзода Одинамо дар мавзӯи “Луғатшиносӣ ва алоқаи он бо дигар фанҳои тадрисшаванда”, дотсент Шарофат Худойдодова дар мавзӯи “Пушкин- мунақид ва публисист”, дотсент Бобоқулов Ҷумахон дар мавзӯи “Аз таърихи робитаҳои адабиёти форсу-тоҷик бо адабиёти рус”, дотсент Раҳимов Савронбӣ дар мавзӯи “Тарҷумаи асарҳои Шолохов ба забони тоҷикӣ” ва муаллими калони кафедраи адабиёти хоричӣ бо МТЗАР Ҳалимова Мавҷуда дар мавзӯи “Хусусиятҳои тарҷумаи шеъри “Школьник”-и Н.А. Некрасов ба забони тоҷикӣ” баромад карданд.

МУСОБИҚАИ ФУТБОЛИ
ХУРД МИЁНИ ДОНИШҶӢӢ

Санаи 21-май соли 2024 дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ бо ташаббуси факултети тарбияи ҷисмонӣ ва шуъбаи кор бо ҷавонон дар доираи ҷоранинҳо бахшида ба Рӯзи ҷавонони Тоҷикистон ва Рӯзи ҷаҳонии футбол миёни донишҷӯёни донишгоҳ мусобиқаи варзишӣ оид ба футбол хурд барои дарёфти «Ҷоми ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ» дар соли 2024 оғоз гардид.

Ҳадаф аз баргузори мусобиқаи мазкур ин, пеш аз ҳама, тарғибу ташвиқи сиёсати Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба вижа Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар самти рушди соҳаи варзиш ва ҷонибдорӣ аз иқдоми байналмилалӣ Президенти Федератсияи футбол Тоҷикистон муҳтарам Рустам Эмомалӣ дар робита ба эълон гардидани 25 май ҳамчун Рӯзи ҷаҳонии футбол ва таҷлил аз Рӯзи ҷавонони Тоҷикистон, ки ҳамасола 23-май дар ҷумҳурий ҷашн гирифта мешавад, ба ҳисоб меравад.

ҲАМГИРОИИ ИЛМ БО ИСТЕҲСОЛОТ - ТАҚОЗОИ ЗАМОН

Тахти ҷунин унвон 31 май дар Донишгоҳи давлатии Қӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ дар ҳошияи суҳанронии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар мулоқот бо аҳли илм ва маорифи мамлакат ҳамоиши илмӣ-назариявии ҳайати олимону омӯзгорон баргузор гардид.

Дар ҳамоиш ректори донишгоҳ, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор Раҳмон Дилшод Сафарбек таассурот ва бардошти худро аз вохӯрии Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо аҳли илм ва маорифи мамлакат баён дошта, ибраз намуд, ки дар ин мулоқот натиҷаҳои мулоқоти қаблӣ Пешвои миллат бо аҳли зиё, ҳолати ҷунини рушди илм ва дурнамои он, масъалаҳои баланд бардоштани сатҳи омӯзиши илмҳои табиӣ ва риёзӣ, ташаккули тафаккури техникӣ, дастгирии ташаббусҳо дар самти ихтироъкорӣ, инчунин сифат ва самаранокии

тарбияи кадрҳои илмӣ дар мамлакат мавриди баррасӣ қарор дода шуд.

Ибраз гардид, ки Сарвари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон зимни суҳанронӣ натиҷаҳои кори олимону дар солҳои соҳибистиклолӣ таҳлили амиқ намуда, барои дарёфти роҳҳои ба талаботи замон ҷавобгӯ сохтани илми ватанӣ ва хизмат кардани он дар роҳи рушди пешрафти давлат дар назди ҳукумати кишвар ва сохторҳои

марбута вазифаҳои мушаххас гузоштанд.

Ҳамчунин дар вохӯрӣ Президенти Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар робита ба бехдошти сатҳи сифати таълим дар муассисаҳои олии ва миёна, ба замони муосир мутабиқ сохтани соҳаи таълим ва дигар омилҳои пешбарандаи ҷомеа ба масъулин ва сохторҳои марбута дастури супоришҳои мушаххас дода, таъкид намуданд, ки ба масъалаи баланд бардоштани сатҳи сифати китобҳои дарсӣ диққати аввалиндараҷа дода шавад.

Дар идомаи кори ҳамоиш Холиков Сафар - мудири кафедраи химия ва методикаи таълими он, номзоди илмҳои химия, дотсент дар мавзӯи “Нақши зиёиён дар рушди маънавии миллат” ва Фатхуллозода Абдуҳолиқ - декани факултети молиявӣ иқтисодӣ, номзоди илмҳои иқтисодӣ, дотсент дар мавзӯи “Истифодаи самарабахши натиҷаи қорҳои

илмӣ-таҳқиқотӣ-омили муҳими рушди устувори иқтисодӣ” маърузаҳои худро ироа намуданд.

Иштирокдорон зимни маърузаҳои аз сиёсати хирадмандонаи Пешвои муаззами миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар соҳаи илму маориф ёдовар шуда, ибраз на-

муҳайё намудааст.

Аз ин рӯ, олимону донишмандон ва аҳли зиёи мамлакат, ҳосатан омӯзгорону кормандони Донишгоҳи давлатии Қӯлобро мебоҷад, ки ҷавобан ба дастгириву ғамхориҳои Пешвои маҳбуби миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон барои иҷрои рисолати худ

муданд, ки Ҳукумати Тоҷикистон илмро яке аз омилҳои асосии рушди кишвар ва олимону захираи бузурги зехнии ҷомеа дониста, бо мақсади пешрафти ҳамаҷонибаи он ва бехтар гардонидани шароити иҷтимоии кормандони соҳаи илм ҳамаи имкониятҳо

дар назди миллату давлат бо садоқати баланди ватандӯстӣ фаъолият намуда, дар ҳифзи дастовардҳои истиқлол, муқаддасоти миллий, таҳкими хотираи таърихиву фарҳангии миллати тоҷик ва муаррифии шоистаи Ватани азизамон-Тоҷикистон саҳм гузоранд.

ҲАВАСМАНДГАРДОНИИ ҒОЛИБНИ ОЛИМПИАДА

Санаи 31.05.2024 дар Донишгоҳи давлатии Қӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ дар ҳошияи баргузори чаласан Шурои олимону ғолибони даври ниҳони Олимпиадаи донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби раёсати Донишгоҳ ҳавасманд гардонида шуданд.

Дар ин робита фармоиши ректори донишгоҳ ба тасвиб расида, роҳбарони илмӣ донишҷӯёне, ки дар даври ниҳони Олимпиадаи донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок намуда, ҷойҳои намоён ва ифтихориро ба даст оварданд, ба тариқи зерин: **Яқубов Довуд**-омӯзгори кафедраи забонҳои хориҷӣ ва методикаи таълими он, барои ишғоли ҷойи 1-ум, дар ҳаҷми **2 маоши вазифавӣ**; **Муродова Гулҷеҳра**-дотсент, мудири кафедраи муносибатҳои байналмилалӣ ва **Мазарифов Манучеҳр** - дотсент, мудири кафедраи ҳуқуқшиносӣ, барои ишғоли ҷойи 2-ум, дар ҳаҷми **1 маоши вазифавӣ**; **Исӯфов Дилшод**-дотсент, декани факултети химия ва биология, **Ғадоев Шералӣ**-дотсент мудири кафедраи география ва сайёҳӣ, Нурматова Зарина-дотсент, мудири кафедраи забони муосири рус, барои ишғоли ҷойи 3-ум, дар ҳаҷми **0,75 маоши вазифавӣ**; **Ғаюров Лоик**-н.и.ф., мудири кафедраи фалсафа ва **Ёрмадов Алишер**-муаллими калони кафедраи фанҳои гуманитарӣ ва методикаи таълими он, барои иштироки ғаболонани шогирдон дар ҳаҷми **0,5 маоши вазифавӣ** ҳавасманд гардонида шуданд.

Инчунин донишҷӯёне, ки дар даври ниҳони Олимпиадаи донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок намуда, ғолиб дониста шудаанд, дар шакли зерин: **1 нафар барои ишғоли ҷойи аввал** дар

ҳаҷми **10 стипендияи муқаррарӣ** (Исоева Дилдода-донишҷӯи курси 3-уми факултети филологияи хориҷӣ, ихтисоси забони англисӣ-хитой, аз фанни забони англисӣ); **2 нафар барои ишғоли ҷойи дуюм** дар ҳаҷми **7 стипендияи муқаррарӣ** (Муродов Муҳаммадҷон-донишҷӯи курси 4-уми факултети таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ, ихтисоси сиёсат ва идораи давлатӣ, аз фанни сиёсатшиносӣ, Раҳимов Насим-донишҷӯи курси 2-уми факултети таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ, ихтисоси сиёсат ва идораи давлатӣ, аз фанни ҳуқуқшиносӣ); **3 нафар барои ишғоли ҷойи сеюм** дар ҳаҷми **5 стипендияи муқаррарӣ** (Ярбеков Самандар-донишҷӯи курси 4-уми факултети филологияи рус, ихтисоси забон ва адабиёти рус. Забон ва адабиёти тоҷик, аз фанни забони русӣ, Саймуртазов Комил-донишҷӯи курси 4-уми факултети химия ва биология, ихтисоси биология-экология, аз фанни биология-экология, Мирзозода Насиба-донишҷӯи курси 3-уми факултети иқтисод ва идора, ихтисоси география, аз фанни география) ва **2 нафар барои иштироки ғаболона** ва сазовор шудан ба Ифтихорномаи Вазорати маориф ва илм дар ҳаҷми **3 стипендияи муқаррарӣ** (**Талбов Абуҷаҳр** - донишҷӯи курси 2-уми факултети филологияи хориҷӣ, ихтисоси забони англисӣ, аз фанни фалсафа, **Мирзозода Шахноза** - донишҷӯи курси 1-уми факултети омӯзгорӣ ва фарҳанг, ихтисоси таҳсилоти ибтидоӣ бо иловаи забони русӣ, аз фанни педагогикаи умумӣ) ҳавасманд карда шуданд.

Ёдовар мешавем, ки дастаи олимпиади Донишгоҳи давлатии Қӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ миёни дастаҳои муассисаҳои таҳсилоти олии касбии кишвар, дар баҳши фанҳои гуманитарӣ, иқтисодию иҷтимоӣ ҷойи дуюмро касб намуд.

ТАШАККУЛИ “ИҚТИСОДИ САБЗ”- ҲАМЧУН ОМИЛИ РУШДИ УСТУВОР

Бо ҷунин ном санаи 22.05.2024 дар Донишгоҳи давлатии Қӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ бо ташаббуси факултети иқтисод ва идораи конфронси ҷумҳуриявии илмӣ-назариявӣ баргузор гардид.

Дар чаласаи ифтиҳонӣ муовини ректор оид ба илм ва инноватсия, дотсент Рафиев Сафархон, садорати факултет, ҳайати профессороно устодони донишгоҳҳои мухталифи кишвар ва омӯзгорону донишҷӯёни донишгоҳ иштирок намуданд.

Кори конфронс бо суҳани ифтиҳонӣ муовини ректор оид ба илм ва инноватсия, дотсент Рафиев Сафархон оғоз гардида дар идома доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор Раҳимзода Ҳисайн дар мавзӯи “Иқтисоди сабз”-и Тоҷикистон: роҳҳои ташаккул ва дурнамои рушд”, номзоди илмҳои иқтисодӣ, дотсенти Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Тағоев Ҷумъахон дар мавзӯи “Қоркарди маҳсулоти кишоварзӣ: вазъият ва сармоягузорӣ”, номзоди илмҳои иқтисодӣ, дотсенти Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибқори Тоҷикистон Бобоев Алимурод дар мавзӯи “Рушди иқтисоди сабз - омилҳои муҳими татбиқи ҳадафҳои стратегии Ҷумҳурии Тоҷикистон” ва номзоди илмҳои иқтисодӣ, муаллими калони кафедраи менеҷмент ва маркетинг Сафарова Муборак дар мавзӯи “Консепсияи иқтисоди сабз: моҳият ва мафҳумҳо” маърузаҳои худро ироа намуданд.

Дар баҳши музокирот декани факултети иқтисод ва идора, номзоди илм-

ҳои иқтисодӣ, дотсент Расулова Лутфия ва номзоди илмҳои кимия, дотсент мудири кафедраи химия ва методикаи таълими он Холиков Сафар баромад намуданд. Баромадкунандагон зикр доштанд, ки «Стратегияи рушди «Иқтисоди сабз»

дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2023-2037» бо мақсади рушди «Иқтисоди сабз», мутабиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим, кам кардани партовҳои газҳои гулхонаӣ, истифодаи самараноки захираҳои табиӣ ва ҷалби сармояю технологияҳои каммасраф қабул гардида, дар 15 соли минбаъда мавриди татбиқ қарор мегирад. Маҷмуаи мақолаҳои илмӣи конфронс, ки бо дастгирии Раёсати донишгоҳ ба нашр расонида шуд, беш аз 70 мақолаи олимону муҳаққиқонро бобати баҳсҳои ғуноғуни рушди “Иқтисоди сабз”, ҷиҳати расидан ба ҳадафи ҷоруми милли-саноатикунони бо-сӯрӯати мамлакат дар бар мегирад.

ТАЪЗИЯ

Раёсат ва ҳайати кормандони Донишгоҳи давлатии Қӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ ба муовини ректор оид ба муносибатҳои байналмилалӣ, номзоди илми филология, дотсент-Худойдодова Шарофат, бинобар сабаби даргузашти ПАДАРИ БУЗУРҒВО-РАШОН ҳамдардин амиқ баён намуда, ба пайвандону наздикон дар таҳаммули дарди фироқ неруви шикебой меҳоханд.

Рӯҳу равони марҳум шоду манзили охираташ обод бод!

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Билети донишҷӯёне, ки соли 2021 Донишгоҳи давлатии Қӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ ба донишҷӯи курси 1-уми факултети филологияи тоҷик ва журналистика Назаров Худобахш (таҳсилоти рӯзона) додааст бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит дониста шавад.

Дафтарчаи имтиҳонотие, ки соли 2020 Донишгоҳи давлатии Қӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ ба донишҷӯи курси 4-уми факултети молиявӣ иқтисодӣ Ҳоҷаева Муатара (таҳсилоти рӯзона) додааст бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит дониста шавад.

Дафтарчаи имтиҳонотие, ки соли 2020 Донишгоҳи давлатии Қӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ ба донишҷӯи курси 4-уми факултети молиявӣ иқтисодӣ Каримзода Мавлуда (таҳсилоти фосилавӣ) додааст бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит дониста шавад.

МУЪЦИЗАҲОИ ЗИНДАГӢ

(бахшида ба рӯзи байналмилалии ҳифзи кӯдакон)

Ғамхорӣ нисбат ба кӯдакону наврасон ҳамеша дар мадди назари Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон қарор дошта, яке аз самтҳои муҳимми сиёсати давлату ҳукумат ба шумор меравад. Ин сиёсати Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон аз инсондӯстӣ ва ҳисси масъулият доштани эшон нисбат ба кӯдакон дарак медиҳад.

Дар воқеъ, кӯдакон азизтарин, дӯстдоштарин, хушхолтарин фариштаҳои зиндагӣ, муъҷизаи Худованд, зебу зиннати рӯзгор, бахту саодати ҳар як падару модар мебошанд. Зиндагӣ бе вучуди онҳо, суханони нарму ширину меҳру муҳаббати онҳо, шӯру ғавғои ҳамешагии онҳо ҳеҷ маъно надорад.

Иди онҳо низ мисли ҳудашон зебову дӯстдоштанист ва мисли ҳар як идҳои дигар таърихи худро дорад. Ҳанӯз соли 1925 дар анҷумани ҷаҳонии вазъи кӯдак дар шаҳри Женевai Швейтсария кӯдаконро осебпазиртарин табақаи ҷомеа ҳисобида, доир ба баргузории ин ҷашн қарор қабул карда буданд.

Соли 1949 баъди ба анҷом расидани ҚБВ дар конгресси занон, ки дар шаҳри Париж баргузор шуд, вазъи мушкилоти саломатии

кӯдакон ва бехбудӣ дар ҳаёти онон баррасӣ карда шуд. Дар ин конгресс занон иброз намуданд, ки роҳи ягонаи ҳаёти озоиштаи кӯдакон ин сулҳи саросарӣ дар ҷаҳон аст. Ин масъала ҳуди ҳамон сол дар шаҳри Москва дар сессияи Анҷумани Шӯрои федератсияи байналмилалии демократии занон ёдрас гардид.

Ҳамин тавр, аввалин бор Рӯзи ҳифзи ҷаҳонии кӯдакон соли 1950 дар 51 кишвари ҷаҳон таҷлил гардид.

Ноғуфта намонад, ки Рӯзи байналмилалии ҳифзи кӯдакон парчами хешро дорад, ки он ранги сабз аст ва рамзи рушд, ҳамоҳангӣ, тароват ва ҳосилхезӣ мебошад. Ҷуссаҳои одамҷаҳои хурд дар парчам рамзи гуногунрангӣ ва таҳаммулпазирӣ буда, аломати Замин дар марказ рамзи хонаи умумии ҳамаи мо будан аст.

Созмони Милали Муттаҳид низ конгресси занон дар шаҳри Париж ва Шӯрои федератсияи байналмилалии демократии занон дар шаҳри Москва роҳи раҳбарии ҳифзи ҳуқуқҳои кӯдакон ва баргузории ин ҷашн эълон намуд, ҳамчунон СММ эълон дошт, ки барои ҳуқуқҳои кӯдакон як қатор чораҳои заруриро хоҳад андешид, ки яке аз онҳо Конвенсияи

ҳуқуқи кӯдак ба шумор меравад.

Созмони Милали Муттаҳид соли 1989 Конвенсияи ҳуқуқи кӯдакро қабул кард. Ин нуктаи кулминатсионие буд, ки инсоният тӯли 70 сол барои он кӯшиш намуд. Аз таърихи 2 сентябри соли 1990 Конвенсияи мазкур ҳукми амал пайдо кард.

Тибқи тавсияи ҚХК Ҳимояи ҳуқуқи кӯдак бояд дар ҳамаи мамлакатҳои ҷаҳон риоя гардад. Дар асоси ин ҳуҷҷат ҳамаи онҳое, ки то ба синни 18 нарасидаанд, кӯдак ҳисобида мешаванд ва “ҳамаи кӯдакон новобаста аз ҷинс, синну сол, этникии динӣ ва ранги пӯст баробарҳуқуқанд”.

Конвенсия нахустин ҳуҷҷати байналмилалии ҳатмии юридикӣ мебошад, ки доираи васеи ҳуқуқҳои инсон–ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ, сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангиро фаро гирифтааст.

Тибқи моддаи 23 ин ҳуҷҷат кӯдакони имконияташон маҳдуд низ баробар ба кӯдакони дигар ҳуқуқ ба ҳаёт, саломатӣ, таҳсил, ворид шудан ба ҷомеа ва зиндагии озоиштаро доранд.

Тоҷикистон аз аввалин кишварҳое мебошад, ки баъди ба даст овардани истиқлолият соли 1993 Конвенсияи ҳуқуқи кӯдакро ба тавсиб расонид ва уҳдадорӣҳои худро барои насли ҷавон ҳамчун ояндаи дурахшони кишвар нишон дод.

Баъди ба даст овардани Истиқлолияти давлатӣ аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон ба ҳаёти пурсамари кӯдакон ва инкишофи таҳсилоти томактабӣ низ диққати ҷиддӣ дода шуд, зеро таҳсилоти томактабӣ асоси системаи тарбияи бода, маҳз дар ҳамаи давраи шахсияти кӯдак ташаккул меёбад, хотира, тафаккур ва идрокӣ фаъолон инкишоф меёбад, кӯдак суҳан гуфтан ва бо одамон муомила карданро ёд мегирад, малақаҳои нав ва мустақилиятро меомӯзад, ба мактаб тез мутабиқ мешавад.

Ҳадафи асосии таҷлили Рӯзи кӯдакон ҷалби таваҷҷуҳи ҷомеа ба мушкилоти воқеии кӯдакон мебошад, зеро ҳанӯз дар дунё теъдоди зиёди кӯдакон ба мушкилоти ҷиддии иқтисодиву иҷтимоӣ дучор мегарданд ва на ҳамаи онҳо зиндагии шоиста доранд.

Таҷлили ин рӯз барои ҷомеа як ёдоварии ҷиддӣ барои ҳифзи ҳар як кӯдак, хушбахт, солим, боодоб, масъулиятшинос, ватандӯст ва бомуҳаббат ба воя расидани онҳо, зеро тибқи маълумоти Ҳазинаи кӯдакони СММ дар ҷаҳон беш аз нисфи ноболиғон дар

хонаводаҳое умр ба сар мебаранд, ки дар онҳо хушунати ҷисмониву равоӣ ҷой дорад.

Ҳамарӯза дар ҷаҳон аз даҳ кӯдак як нафар дучори озори калонсолон мегардад. Кӯдакон дар кишварҳои гуногун бо мушкилоти гуногун рӯ ба рӯ мешаванд. Дар баъзе кишварҳои Осиёву Африқо кӯдакон зери таҳдиди гуруснагӣ, бемориҳои сироятӣ, бесаводӣ ва задухӯрдҳои низомӣ қарор доранд. Шумораи ғавти кӯдакон дар ин кишварҳо нисбат ба мамлакатҳои пешрафта ду баробар зиёд аст ва беш аз 140 миллион нафар кӯдакон, ки аз нисф зиёди онҳоро духтарон ташкил мекунанд, аз муассисаҳои томактабӣ ва таълимӣ дур мондаанд.

Кӯдакон дар бархе аз мамлакатҳо аз гуруснагӣ, набудани қароргоҳи тиб ва норасоии доруворӣ аз дунё ҷашн мегиранд.

Зиёда аз 90 ғавти бемории ВИЧ/СПИД аз модар ба кӯдак ҳангоми таваллуд ва додани шир мегузарад, аз рӯи маълумот дар ҷаҳон ҳар сол 1400 нафар кӯдакон ба ин беморӣ сироят мешаванд ва аксари онҳо як сол ҳам умр намебинанд.

Дар Африқо ҳар 45 сония як кӯдак аз бемории вараҷа мефавтад. Вараҷа сабаби асосии марги кӯдакони то 5-сола дар ин минтақа мебошад. То соли 2023 беш аз 30 миллион кӯдакон дар 15 кишвари дунё аз норасоии ғизо ва камғизогии шадид азият мекашанд (8 млн. нафар мефавтад). Ҷуно Дунёӣ, директори генералии Созмони Озука ва кишоварзии СММ (ҶАО), бар ин назар аст, ки вазъ дар соли 2024 боз ҳам бадтар мешавад.

Бар асоси далелҳои ТУТ ҳар сол дар саросари ҷаҳон тақрибан 7,6 миллион кӯдакони то 5-сола мефавтад, ки ба ҳар як соат қариб 900 нафар рост меояд. Ҳавфи аз ҳама бештари марг ба моҳҳои аввали ҳаёти кӯдак рост меояд.

Мувофиқи маълумоти СММ дар баъзе кишварҳо аз меҳнати кӯдакони аз панҷсола боло роӣгон истифода бурда онҳоро истисмор мекунанд, ки ин тақрибан 160 миллион нафар кӯдак дар саросари ҷаҳон мебошад.

Мо ин далелҳоро нисбат ба вазъи кӯдакон дар саросари дунё оварда умед бар он мебарем, ки ақли солим ба қор ояд ва ин мушкилот аз ҳаёти кӯдакони сайёраи азиизи мо-хонаи ягонаи мо, бартараф карда шавад.

Ноҳираи Ҳақназар-ассистенти
кафедраи таҳсилоти томактабӣ ва
кори иҷтимоӣ

ИҚТИСОДИЁТИ САБЗ ВА ТАЪМИНИ ИСТИҚЛОЛИЯТИ ЭНЕРГЕТИКӢ

Иқтисоди сабз иқтисодиётест, ки сатҳи зиндагии мардумро бидуни хатари наслҳои оянда ё қароб кардани муҳити зист таъмин мекунад.

Доираи ҳадафҳои иқтисоди сабз бо рушди фарогир аз нигоҳи идоракунӣ оқилонаи муҳити зист, кам кардани манбаҳои карбогидридҳо, кам кардани партовҳои атмосфера ва нигоҳдории экосистема муайян карда мешавад. Ин иқтисодиёт ба партовҳои қами газҳои гулҳонаӣ, истифодаи самараноки захираҳои табиӣ ва энергетикӣ ва истифодаи манбаҳои барқароршавандаи энергия нигаронида шудааст.

Имрӯҳо яке аз проблемаҳои асосие, ки ҷомеаи ҷаҳониро ба ташвиш овардааст ва тамоми кишварҳо маҳз дар ин самт заҳмату талошҳои зиёд доранд, ин ҳам бошад тавлиди энергия ва ё қувваи барқ тавассути нерӯгоҳҳои атомӣ ва ангиштӣ мебошад. Зеро дастрасии энергия бо роҳҳои болозикр боиси вайрон гардидани экосистема гардида, дар афзоиш ёфтани партоби газҳои гулҳонаӣ ба атмосфера мусоидат мекунанд. Кишвари мо имконияти мусоид баҳри тавлиди энергия сабз тавассути сохта ба истифода додани нерӯгоҳҳои барқи обиро дорад. Нерӯгоҳҳои барқи обӣ на танҳо дар тавлиди энергия сабз, балки дар маҷмӯ дар рушди иқтисодиёти сабз барои кишвари мо нақши калидӣ дорад.

Ба ақидаи қоршиносони соҳа, бо дарназардошти бартариҳои иқтисоди сабз нақши он дар ноил шудан ба рушди устувор инкорнопазир аст, зеро он ҳифзи муҳити зистро таъмин мекунад, ҷойҳои нави қорӣ таъсис медиҳад, сатҳи зиндагии мардумро беҳтар мекунад ва инчунин ба пешрафти инноватсионӣ мусоидат мекунад. Бояд гуфт, ки чунин иқтисод ҳамкориҳои ҳамаи тарафҳои манфиатдорро тақозо мекунад, ки аз ҷумла давлат, соҳибқорӣ, ҷамъиятӣ ва ғайра иборат аст. Фақат дар сурати ҳамкориҳои ҳар як ташкилот дар ин самт мо метавонем дар

бори таъбиқи бомуваффақият ва гузаштан ба рушди устувор бо дилпӯрӣ суҳбат кунем.

Ҳанӯз аз соли 2008 аз ҷониби СММ Ташаббуси “Иқтисоди сабз” (Green Economy Initiative) эълон карда шуд, ки яке аз мақсадҳои асосии он дастрасии аҳолии ҷаҳон ба энергия аз ҷиҳати экологӣ тоза ва манбаҳои таҷдидшавандаи энергия маҳсуб меёфт. Ҷумҳурии Тоҷикистон низ дар асоси Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 масоили вобаста ба рушди иқтисоди сабзро дар доираи ҳадафҳои стратегӣ пешбинӣ намуда, ниҳоят дар асоси қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 сентябри соли 2022, тахти №482 Стратегияи рушди иқтисоди «сабз» дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2023-2037-ро қабул намуд, ки холо мавриди амал қарор дорад.

Дурнамои дарозмуддати рушди иқтисоди сабз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи Стратегияи рушди иқтисоди «сабз» дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2023-2037 чунин пешбинӣ гардидааст: “Бо таъбиқи иқтисоди «сабз» Тоҷикистон метавонад мавқеи пешсафро дар истифодабарии иқтидорҳои тавлиди нерӯи барқ аз сарчашмаҳои барқароршаванда дар ҷаҳон ишғол намояд, ҳамчунин ба содироткунандаи азиями қувваи барқ дар минтақа, истехсолкунандаи нерӯи барқ аз дигар манбаҳои барқароршавандаи энергия (оғтоб, бод ва ғайра), истехсолкунанда ва содироткунандаи маҳсулоти кишоварзии аз ҷиҳати экологӣ тоза (органикӣ) шуда, ба қатори давлатҳои қами хоричкунандаи газҳои гулҳонаӣ (карбон) ва аз ҷиҳати сайёҳии экологӣ рушдёрфа ворид гардад”.

Раванди пешрафти иқтисоди «сабз» идомаи мантиқии рушди устувор буда, дар фарқият аз охири ҳамабастагии унсурҳои рушди иқтисодӣ ва устувори экологиро инъикос менамояд. Ташаббуси иқтисоди «сабз» ба се принсипи асосӣ таъа мекунад:

истиқодаи механизмҳои бозоргонӣ барои ба даст овардани рушди устувор, нигоҳдории сармояи табиӣ дар сатҳи милливу байналмилалӣ ва таъмини шугли аҳоли аз ҳисоби ташкил кардани ҷойҳои қорӣ «сабз».

Илова бар ин дар Барномаи миёнамӯҳлати рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи солҳои 2021-2025 (қарори ҲҚТ аз 30.04.2021, №168) қайд гардидааст, ки “... дар ояндаи наздик Тоҷикистон метавонад бо истифода аз иқтидорҳои тавлиди нерӯи барқ аз сарчашмаҳои барқароршаванда дар ҷаҳон мавқеи қорумро ишғол намояд ва ба содироткунандаи азиями қувваи барқ дар минтақа табдил ёбад”.

Дар баробари ин Пешвои миллат дар Паёми худ ба Маҷлиси Олӣ соли 2017 қайд намуданд, ки «...Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ яке аз кишварҳои таъбиқкунандаи «Иқтисодиёти сабз» маҳсуб ёфта, аз лиҳози истифодаи манбаҳои таҷдидшавандаи энергия дар қатори шаш мамлақати пешсафи сайёра қарор дорад, зеро 98 ғавти барқ тавассути нерӯгоҳҳои

барқи обӣ истехсол мешавад».

Рушди иқтисодиёти сабз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон марҳилаи муайянеро аз сар мегузаронад, ки бо набудани таъриба дар ин самт, таваҷҷуҳи пасти аҳоли, маблағгузории нокифоя ва ғайра алоқаманд аст. Сарфи

назар аз мавҷудияти мушкилоти ҷиддӣ, ин соҳа ба шарофати муносибати маҷмӯӣ ба ҳалли масъалаҳои пешомада паёмдорӣ рушд дорад. Пурра сохта мавриди амал қарор додани нерӯгоҳҳои барқи обии сохтамешуда дар робита ба иқтисодиёти сабз ва рушди устувор ба тадриҷан рафти як қатор мушкилоти мавҷуда дар минтақа мусоидат мекунанд. Аммо бояд гуфт, ки масъалаҳои иқтисоди сабз барои ҷомеаи ҷаҳонӣ ҳеле муҳим буда, зарур аст, ки дар ин самт таҳқиқоти илмӣ бештар гузаронида шуда, роҳҳо ва усулҳои беҳтари расидан ба иқтисодиёти сабз муайян карда шаванд.

Шамсова Ҳидоятбону – донишҷӯи
қурси 2-юми таълими рӯзонаи
факултети молиявӣ иқтисодӣ,
иқтисоси қорӣ бонкӣ

КОСТАШАВИИ ПАЙВАНДҲОИ ОИЛАВӢ (САБАБҲО ВА ОҚИБАТҲО)

Оила пояи чомеа, калиди субот ва шукуфой мебошад. Бо вучуди ин, дар ҷаҳони муосир суштшавии робитаҳои оилавӣ бештар мушоҳида мешавад. Ин дар зерӣ таъсири сабабҳои гуногун ба амал меояд, ки боиси оқибатҳои вазнин барои тамоми аъзои он мегардад. Сушт шудани робитаҳои оилавӣ мушкилоти мураккабест, ки диққати махсус ва ҷустуҷӯи роҳҳои мустаҳкам намудани онҳоро талаб мекунад.

Яке аз сабабҳои асосии заиф шудани робитаҳои оилавӣ зиндагии муосири фанноварист. Дастрасии беохир ба Интернет, шабакаҳои иҷтимоӣ, фароғати зиёд ва имкониятҳои худшиносӣ дар муносибатҳои оилавӣ таъсири манфии доимӣ мегузоранд. Аъзоёни оила вақти бештарро дар назди экранҳои гачет гузарониди, ба муоширати воқеӣ бартарӣ намедиханд. Ин дар байни наздикон монсаҳо ва бегонагӣ ба вучуд оварда, набуди муошират ва ҳамдигарфаҳмӣ боиси бад шудани мушкилот ва вайрон шудани муносибатҳои оилавӣ мегардад.

Сабаби дигари сушт шудани равобиту хонаводагӣ шароити муосири кор аст. Афзоиши сарбории кор, майлу хохиши болоравии мансаб ва некуаҳволии моддӣ ба он оварда мерасонад, ки оила худро дар паси худ мебинад. Аъзоёни оила барои муошират ва тавачҷуҳ ба ҳамдигар вақти кофӣ надоранд. Ин боиси эҳсоси танҳой, нофаҳмӣ ва ноумедӣ мегардад. Ҳар як узви оила ба зиндагии худ шурӯъ мекунад ва фаромӯш мекунад, ки танҳо тавассути робитаҳои оилавӣ хушбахтӣ ва ҳамоҳангии ҳақиқӣ ба даст оварда мешавад.

Сушт шудани робитаҳои оилавӣ барои ҳамаи аъзои он оқибатҳои ҷиддӣ дорад. Аввалин шуда қўдаконе ҳастанд, ки кумаки зарурии эҳсосӣ ва равониро намегиранд. Онҳо осебпазиртар мешаванд, мушкилоти муошират ва мутобиқшавӣ доранд. Барои шарикони калонсол, набудани дастгирӣ ва ҳамдигарфаҳмӣ дар оила боиси эҳсоси бадбахтӣ, норозигӣ ва стресс мегардад.

Бо вучуди ин, роҳҳои мустаҳкам кардани риштаҳои оилавӣ ва рафъи риштаҳои суштшавӣ вучуд доранд. Якҷоя вақт гузаронидан, ба корҳои оилавӣ машғул шудан, анъанаҳои оилавӣ бунёд кардан муфид аст. Барои бартараф кардани ихтилофҳо ва мушкилоти шахсӣ, муҳим аст, ки якдигарро гўш кунед, пурсабр бошед ва муносибатҳои бозғитимод бунёд кунед. Ҳамаи ин омилҳо ба таҳкими робитаҳои оилавӣ ва фароҳам овардани фазои мусоид дар оила мусоидат мекунад.

Сабабҳои сушт шудани робитаҳои оилавӣ

Тағйироти иҷтимоӣ ва тағйирёбии арзишҳо яке аз сабабҳои асосии сушт шудани робитаҳои оилавӣ мебошад. Дар ҷомеаи муосир арзишҳо ва анъанаҳои оилавӣ аҳамияти худро гум мекунад, ки метавонад боиси вайрон шудани муносибатҳои оилавӣ гардад.

Фишори молнавӣ низ ба робитаҳои оилавӣ таъсири ҷиддӣ мерасонад. Аксар

вақт ҷуфти оиладор бо мушкилоти молӣ рўбарў мешаванд, ки боиси ташаннуч ва муноқишаҳо дар оила мегардад.

Муноқишаҳои оилавӣ, хоҳ ихтилофи байни ҳамсарон ва хоҳ мушкилот бо фарзандон, метавонанд боиси заиф шудани

робитаҳои оилавӣ шаванд. Муноқишаҳо метавонанд бо мурури замон зиёд шаванд ва дар ниҳоят ба вайроншавии оила оварда расонанд.

Технологияҳои муосир, аз қабилӣ шабакаҳои иҷтимоӣ ва барномаҳои мобилӣ метавонанд вақт ва тавачҷуҳи оиларо ба ҳамдигар дур кунанд. Одатӣ пайвасти “онлайн” будан метавонад аҳамияти муоширати шахсӣ ва таҳкими робитаҳои оилавино коҳиш диҳад.

Набудани муошират боз як сабаби маъмулии заиф шудани робитаҳои оилавӣ мебошад. Тағйирёбии босуръати тарзи зиндагӣ ва сатҳи баланди стресс метавонад ба дурӣ ва нофаҳмӣ байни ҳамсарон оварда расонад.

Оқибатҳои сушт шудани робитаҳои оилавӣ

Сушт шудани робитаҳои оилавӣ ҳам барои худи оилаҳо ва ҳам барои тамоми ҷамъият оқибатҳои ҷиддӣ дорад. Инҳоянд баъзе аз оқибатҳои муҳиме, ки метавонанд ба амал оянд:

Вайроншавии оила. Сушт шудани робитаҳои оилавӣ метавонад боиси талоқ ё шикастани муносибатҳои байни ҳамсарон гардад. Ин метавонад барои ҳамаи аъзоёни оила, махсусан қўдаконе, ки фишори эмотсионалӣ ва равониро аз сар мегузаронанд, осебпазир бошад.

Бад шудани инкишофи қўдак. Вақте ки робитаҳои оилавӣ заиф мешаванд, қўдакон метавонанд аз набудани субот ва дастгирӣ азоб кашанд, ки барои рушди ҳамаҷонибаи онҳо хеле муҳиманд. Ин метавонад ба мушкилоти рафтор, мушкилоти омўзиш ва мушкилоти эмотсионалӣ оварда расонад.

Афзоиши мушкилоти иҷтимоӣ. Вақте ки оилаҳо вайрон мешаванд ё заиф мешаванд, ин метавонад боиси ба танҳой зиндагӣ кардани шумораи бештари одамон, факр ва бесарпаноҳӣ гардад. Чунин проблемаҳои иҷтимоӣ ба тамоми ҷамъият

таъсири манфӣ мерасонанд. **Мушкилоти эмотсионалӣ ва равонӣ.** Сушт шудани робитаҳои оилавӣ метавонад ба эҳсоси танҳой, изтироб, афсурдагӣ ва дигар мушкилоти эмотсионалӣ ва равонӣ оварда расонад. Набудани дастгирӣ ва фаҳмиши наздикон метавонад ба саломатии рўҳӣ таъсири ҷиддӣ расонад. **Бад шудани саломатии ҷисмонӣ.** Паст шудани робитаҳои оилавӣ метавонад ба саломатии ҷисмонии одамон аз афзоиши фишор, набудани дастгирӣ ва муҳити номусоиди оила таъсир расонад. Ин метавонад боиси заиф шудани системаи масуният гардад, ки хатари инкишофи бемориҳои дилу раг ва дигар мушкилоти саломатиро зиёд кунад. **Умуман, сушт шудани робитаҳои оилавӣ доирани васеи оқибатҳои манфӣ дорад.** Аз ин рӯ, ба таҳкими муносибатҳои оилавӣ ва фароҳам овардани шароит барои пойдору оромии онҳо аҳамият додан зарур аст.

Роҳҳои таҳкими робитаҳои оилавӣ
Вақти муошират. Ҳамчун оила якҷоя вақт гузаронед. Ин метавонад як зиёфати оилавӣ, сайругашт, бозихо ё танҳо сўҳбат бошад. Ба ҳамдигар имконият диҳед, ки шодӣ ва мушқилотро мубодила кунед. Муошират асоси таҳкими муносибатҳост.

Эътимод ва эҳтиром. Дар оила бояд ба якдигар эътимод ва эҳтиром вучуддошта бошад. Ин ростгавӣ, ошкоро ва дастгириро дар бар мегирад. Ба ақида ва эҳсосоти дигар аъзоёни оила эҳтиром гузоред.

Ҳадафҳо ва манфиатҳои муштарак. Эҷоди ҳадафҳо ва манфиатҳои муштарак, ки ба таҳкими робитаҳои оилавӣ мусоидат мекунад. Шумо метавонед як маҳфил интиҳоб кунед, бозӣ кунед ё дар лоиҳаҳои

оилавӣ иштирок кунед. Ин ба ҳамаи аъзоёни оила кумак мекунад, ки ба ҳамдигар наздиктар шаванд.

Муоширати мунтазам. Барои сўҳбат, муҳокимаи мавзӯҳои муҳим ва ҳалли низоъҳо вақт ҷудо кунед. Қоидаеро муқаррар кунед, ки ҳама фикру хиссиёти худро баён кунанд. Ин барои пешгирӣ кардани нофаҳмиҳо ва ҷанҷолҳо кумак мекунад.

Дастгирӣ ва ёрии ҳамдигарӣ. Ба ҳамдигар ёрӣ расондан ва дар лаҳзаҳои душвор такягоҳ будан муҳим аст. Масъулиятҳоро тақсим кунед, ба дигарон ғамхорӣ кунед ва дар ҳалли мушкилот кумак кунед. Ёрии ҳамдигарӣ алоқаҳои оилавино мустаҳкам мекунад.

Ин усулҳо мукамал нестанд, аммо онҳо метавонанд оғози хубе барои таҳкими робитаҳои оилавӣ бошанд. Бояд дар хотир дошт, ки оила кори ҳар як аъзои оила аст ва танҳо бо талошҳои муштарак дар дохили оила оромӣ ва хушбахтӣ ба даст оварда мешавад.

Хулоса, тақвияти пайвандҳои оилавӣ паҳлӯҳои зиёди мусбат дорад, он ба дастгирӣ ва рўҳбаландии бештар, афзоиши хушбахтӣ ва некуаҳволӣ, некуаҳволии эмотсионалӣ барои қўдакон, бехтар шудани муошират, барои дигарон ибрат нишон медиҳад, барои рушди шахсӣ имконият фароҳам меорад, стрессро коҳиш медиҳад. Муноқиша ва солимии ҷисмонӣ ва солимии равониро бехтар мекунад.

Нақши ҳадафи умумӣ дар таҳкими робитаҳои оилавӣ

Ҳадафи умумӣ дар таҳкими робитаҳои оилавӣ, кумак расонидан ба оила дар муттаҳид мондан ва бартараф кардани мушкилот нақши муҳим дорад. Вақте ки дар оила мақсади умумӣ вучуд дорад, ҳамаи аъзоёни оила якҷоя меҳнат карда, ҷидду ҷаҳди худро ба як самт равона мекунад. Ҳадафи умумӣ метавонад ба тамоми ҷанбаҳои ҳаёти оилавӣ, масалан, ноил шудан ба некуаҳволии муайяни моддӣ, тарбияи фарзандон ё фароҳам овардани фазои бироҳати хонагӣ бошад. Ин ҳадафҳо ба ташаккули арзишҳои оилавӣ ва таҳкими робитаҳои оилавӣ мусоидат мекунад, зеро тамоми аъзоёни оила барои ноил шудан ба онҳо кўшиш мекунад.

Вақте ки ҳар як аъзои оила худро барои як ҳадафи умумӣ муҳим ҳис мекунад, ин алоқаи онҳоро ба оила мустаҳкам мекунад ва пайванди эҳсосиро ба вучуд меорад. Одамонро як мақсади умумӣ муттаҳид намуда, тайёранд, ки дар роҳи расидан ба мақсад якдигарро дастгирӣ ва ёрӣ расонанд.

Дар ниҳоят, ҳадафи муштарак омилҳои муҳими таҳкими робитаҳои оилавӣ мебошад. Он оилаҳоро ба ҳам меорад, замина эҷод мекунад ва арзишҳои муштаракро пеш мебарад.

Шоира Қурбонова-ассистенти
кафедраи фалсафа

ТАРБИЯИ НАСЛИ ОЯНДАСОЗ-МАСЪУЛИЯТИ ҲАМАҒОН

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» дар таълиму тарбияи маънавӣ, фарҳангӣ ва ҳукукии ҷомеа нақши муассир дорад. Таълиму тарбияи наслҳои ояндасоз албатта, вазифаи ҷонии падару модар, муассисаҳои таълимӣ ва давлат ба шумор меравад. Масъулият доштан дар тарбияи фарзанд як эҳсоси махсусест, ки дар рафтори волидайни бедордил ва ҳар шахс гузошта шудааст. Тақозои замон аст, ки ин масъулиятро давлат ва қонунгузорӣ дар ҳуди инсон ҷиҳати ояндаи дурахшон бедор намояд. Тавре мутафаккири барҷаста Муҳаммад Ғазолӣ таъкид мекунад, «**Фарзанд амонат аст дар дасти падару модар ва дили фарзанд нафис асту нақшпазир, ҳар нақше, ки ба ӯ гузорӣ, чун мушк ба худ бигирад ва чун замин пок аст, ба саодати дину дунё расад, падару модар дар он савоб шарик бошад. Агар тухми бадӣ афканӣ ва ӯро ба ҳолаш гузорӣ ва ба ҳар чӣ хоҳад нишинад, ҳаргиз аз ӯ умеди неки макун**». Аз ин ҷост, ки Қонун «Дар бораи масъулияти падару модар дар таъли-

му тарбияи фарзанд» барои ба низом даровардани муносибатҳо дар ҷомеа ва тарбияи наслҳои ояндасоз аҳмияти муҳим дорад. Қонуни мазкур дар ташаккули худшиносӣ, сатҳи маърифатнокии наврастону ҷавонон, ки неруи пурқудрат, такягоҳ ва боигарии давлат махсус меёбанд, нақши созандае гузошт. Ин иқдоми созандаю саривақтии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон сатҳи ҷинойткориро миёни ҷавонон кам намуд.

Дар доираи талаботи қонуни мазкур ҳамкории тамоми муассисаҳои таълимӣ бо волидайн вусъат гирифта, кулли ниҳодҳои давлатӣ ҳамкории зичу самаранокро бо падару модарон ба роҳ монданд. Тарбия, ки аслан қори дастҷамъона ва пурмашаққат ба шумор меравад, дар доирани қонуни мазкур роҳи амалшавии ояндадори худро пайдо намуд. Вазифаҳои ҷонии ҳар як падару модарро ин қонун дар моддаҳои худ асоснок намуда, пешниҳод менамояд, ки ҳамчун дастури зиндагии шоида дар тарбияи наслҳои оянда саҳим бошад. Мавриди зикр аст, ки қонуни мазкур дар асоси Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия гардидааст, ки дар ин самт татбиқи

ҳамаҷонибаи дигар қонунҳои мавҷударо низ таъмин менамояд. Дар қисми дуюми моддаи 34 Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон омадааст, ки «Падару модар барои таълиму тарбияи фарзандон масъул мебошанд, «Вазифаи падару модар муҳаё намудани шароити мусоид барои инкишофи муътадили ҷисмонӣ ва руҳии фарзанд, таъмини шароити арзандаи зиндагӣ, пеш аз ҳама масъулияти барои пешгирӣ ва роҳ надодан ба тамоми амалҳои ношоистае, ки фарзандонашон метавонанд аз беаҳмиятии онҳо содир намоинд. Дар ин росто, ёдовар шудан ба маврид аст, ки сарчашмаи асосии ин ташаббус, яъне қабули Қонун «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» меъёрҳои Конститутсияи амалкунандаи мамлакат мебошад.

Ин қонун ва тағйиру иловаҳои воридкардашуда водор месозад, ки бояд ба қадри арзишҳои миллати худ бирасем, Ватани худро дўст дорем ва эҳтиром кунем ва масъалаи муҳимтарини зиндагӣ-таълиму тарбияи фарзандон бетафовут набошем. Онҳоро дар рўҳияи баланди худшиносиву худоғоҳии миллӣ, ватандўстиву

ватанпарастӣ ва ифтихор аз Ватану ватандорӣ тарбия намоем ва ба ҷиҳати илму касбомўзишон бехтар диққат дода, онҳоро дар ин рўҳия ташвиқ намоем. Зеро фарзанди солеҳу хушхаёл, донишманд, ба арзиши маънавии давлат ва сармояи зехнии он дохил гардида, сатҳу сифати маърифатноккии ҷомеа ва қудрати давлатро муайян месозад. Дар навбати худ мақомоти давлатӣ низ бояд ба падару модарон ҷиҳати тарбияи дурусти фарзандон мусоидат намуда, дар миёни наврастону ҷавонон тарзи ҳаёти солиро мунтазам тарғиб намоинд. Зеро татбиқи қонуни мазкур вазифаи ҷонии на фақат падару модарон ва мураббӣну омўзгорон, балки тамоми ҷомеа аст. Танҳо дар ҳамаи сурат мо метавонем, ки наслҳои ояндасозро тарбия карда, дилпуруна ба сўйи оянда пеш равам.

Ҷабборов Бобомурод-муаллими
калони кафедраи забони
русии умумидонишгоҳӣ

Рушди сармояи инсонӣ омили калидии баланд бардоштани сатҳу сифат ва самаранокии соҳаҳои иҷтимоӣ, махсусан, маорифу тандурустӣ, илму инноватсия, инчунин, фаъолияти самараноки муассисаҳои илмӣ мебошад. Дар навбати худ, рушди илму маориф калиди пешрафти ҳамаи соҳаҳо ва омили муҳимтарини таъмин намудани ояндаи босуботи давлат ва фардои босодати ҷомеа ба ҳисоб меравад.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон

МУҲОКИМАИ РИСОЛАҲОИ ИЛМӢ

Санаи 22.05.2024 дар факултети иқтисод ва идораи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ муҳокимаи рисолаи илмӣ

докторанти PhD-и кафедраи иқтисодиёти корхонаҳо ва соҳибкорӣ Ҳаёев Қиёмиддин дар мавзӯи “Самтҳои таъмини устувории фаъолияти бонкҳо дар шароити норасоии захираҳои молиявӣ” (роҳбари илмӣ, номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент Каримов Баҳодур) бо иштироки ҳайати омӯзгорони факултети баргузор гардид.

Дар рафти муҳокима ҳамчун муқарризони ҳолис номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент Гаюров Ғ.Ҳ., декани факултети молиявӣ иқтисодӣ, дотсент Фатхуллозода А.Ф. ва мудири кафедраи молия ва қарз, дотсент Комилов Н.Б. баромад намуданд.

Ҳамин тарик, рисолаи илмӣ докторанти PhD-и кафедраи иқтисодиёти корхонаҳо ва соҳибкорӣ Ҳаёев Қиёмиддин бо дарназардошти тавсияҳо анҷомёфта ҳисоб шуда, барои муҳокимаи давраи навбатӣ тавсия карда шуд.

Санаи 31.05.2024 дар кафедраи фалсафаи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ муҳокимаи рисолаи илмӣ докторанти PhD-и кафедраи Қудратова Мавлуда Нуриддиновна дар мавзӯи “Ташаккули фарҳанги таҳаммулпазирӣ дар ҷомеаи Тоҷикистони муосир” (зери роҳбарии доктори илмҳои фалсафа, профессор Курбанов Абдурахмон) бо иштироки омӯзгорони кафедра баргузор гардид.

Дар рафти муҳокима ҳамчун муқарризони ҳолис доктори фалсафа (PhD) аз рӯйи ихтисоси фалсафа Гаюров Лоик, номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент Абдуллоев Насулло, доктори фалсафа (PhD) аз рӯйи ихтисоси фалсафа Камолов Шодмон баромад намуда, пешниҳоди тавсияҳои худро ироа карданд.

Ҳамин тарик, рисолаи илмӣ докторанти PhD-и кафедраи фалсафа Қудратова Мавлуда Нуриддиновна бо дарназардошти тавсияҳо анҷомёфта ҳисоб шуда, барои муҳокимаи давраи навбатӣ тавсия карда шуд.

Санаи 01.06.2024 дар факултети молиявӣ иқтисодӣ муҳокимаи рисолаи илмӣ унвонҷӯи кафедраи назарияи иқтисодӣ Давлатова Қаламнисо Одинаевна дар мавзӯи “Мукамалсозии механизми танзими давлатии муҳоҷирати меҳнатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” (роҳбари илмӣ, Одинаев Комрон, номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент) баргузор гардид.

Дар рафти муҳокима ҳамчун муқарризони ҳолис номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент Фатхуллозода А., номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент Мирсаидов А.Н., номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент Комилов Н. баромад намуданд.

Ҳамин тарик, рисолаи номзадии унвонҷӯи кафедраи назарияи иқтисодӣ Давлатова Қаламнисо Одинаевна бо дарназардошти тавсияҳо анҷомёфта ҳисоб шуда, барои муҳокима ба зинаҳои минбаъда тавсия карда шуд.

Райсати Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ ин дастовардро ба муҳаққиқон ва роҳбарони илмӣ онҳо табрику шодбош гуфта, ба онҳо дар ҷодаи илму дониш муваффақиятҳои нав ба навро орзу менамоянд.

СОПРӮЗ ХУҶАСТА БОД!

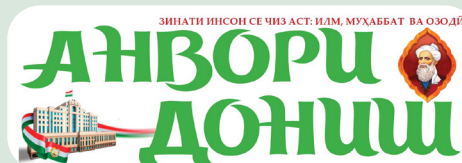
Райсат, ҳайати профессорону устодон, кормандон ва донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ, инчунин ҳайати эҷодии рӯзномаи «Анвори дониш» омӯзгорон ва кормандони зерини донишгоҳро, ки дар моҳи июни солиёни гуногун таваллуд шудаанд, табрику таҳният гуфта, аз даргоҳи Яздон барояшон тансиҳатӣ, умри бардавом, сари баланд, тани неруманд ва дар қору фаъолиятшон комёбиҳои беназирро таманно доранд. Бигузур ҳамеша чун кӯхҳои Помир сарбаланд, чун Рӯдакӣ хушбаён, чун Саъдӣ дарозумр, чун Ҳофиз шухратманд ва чун Ҷомӣ хоксор бошед! Ҳеҷ гоҳ бахт ва Ҳизр қошонаи шуморо тарк насозанд! Мисли гулҳои баҳорӣ, ки ҳама саросар зебо ҳастанд, зебо бимонед. Хушиву хурсандӣ, ки бехтарин ҳамсафари инсонанд, доим ҳамсафаратон бод!

Бигузур дар умратон баракат ва дар касбатон муваффақият пайваستا амалӣ гардад.

1. БОЙМАТОВ УМЕД, 01.06.1992, ассистенти кафедраи ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ;
2. ҚУВАТОВА МУҲАББАТ, 01.06.1973, н.и.ф., мудири кафедраи умумидонишгоҳии забони тоҷикӣ;
3. ДОСАЕВ СУРОБ, 02.06.1994, ассистенти кафедраи химия ва методикаи таълими он;
4. ЁҚУБОВ АЛИШЕР, 03.06.1978, ассистенти кафедраи МТФ ва ТМ;
5. НАЗАРОВ АБДУЛҚОДИР, 03.06.1993, ассистенти кафедраи методикаи таълими информатика;
6. НАСИМҶОНИ САИДАЪЗАМ, 03.06.1997, ассистенти кафедраи фалсафа;
7. АБДУҲАЕВА ҲАЛИМА, 08.06.1987, муаллими калони кафедраи илмҳои компютерӣ;
8. РАСУЛОВ САЙДАЛАМ, 08.06.1952, муаллими калони кафедраи таҳсилоти ибтидоӣ;
9. ҶАЛОЛОВА ЛАЙЛӢ, 10.06.1969, лаборанти калони кафедраи психология;
10. ШАМСИЯИ ТОҲИРХОН, 10.06.1991, ассистенти кафедраи таърихи халқи тоҷикӣ;
11. ҚУЛЛАЕВ ШОҲМУРОД, 11.06.1979, муаллими калони кафедраи биология ва методикаи таълими он;
12. ЧОЛОВА МАЙРАМБӢ, 12.06.1986, ассистенти кафедраи умумидонишгоҳии забони тоҷикӣ;
13. АБДУСАМАДЗОДА ЭРАЧ, 15.06.1988, н.и.ф., дотсент, муовини ректор оид ба таълим;
14. МАҲМУДОВ ТУЙЧИ, 15.06.1945, дотсенти кафедраи математика ва методикаи таълими он;
15. ФАЙЗИДДИНИ ЗУРИДДИН, 16.06.1993, ассистенти кафедраи молия ва қарз;

16. КАРИМҶОНИ МУЗЗАФАР, 17.06.1994, ассистенти кафедраи география ва сайёҳӣ;
17. КУЛОБИЕВ МИРЗО, 17.06.1989, муаллими калони кафедраи таҳлили математикӣ ва назарияи функсияҳо;
18. ШЕРАЛИЕВА САДБАРГ, 17.06.1971, мудири кафедраи фанҳои гуманитарӣ ва методикаи таълими онҳо;
19. БЕГИЕВ ШАРИФ, 22.06.1954, муаллими калони кафедраи фанҳои гуманитарӣ ва методикаи таълими онҳо;
20. САЙДАМИРОВА КЛАРА, 22.06.1966, муаллимаи калони кафедраи забони муосири рус;
21. САИДЗОДА ҚУРБОНАЛИ, 23.06.1991, сардори райсати таълим;
22. АБДУЛЛОЕВ НАСУЛЛО, 24.06.1986, н.и.ф., и.в. дотсенти кафедраи фалсафа;
23. ДАВЛАТОВА ҚАЛАМНИССО, 24.06.1971, ассистенти кафедраи назарияи иқтисодӣ;
24. БОЗОРОВ ЗИЁВУДДИН, 26.06.1995, ассистенти кафедраи тарбияи ҷисмонӣ;
25. ТАШРИФИ ШАРИФИ, 26.06.1993, муовини декан оид ба тарбияи факултети химия ва биология;
26. ЮСУПОВА ФАЗИЛАМО, 27.06.1961, мудири кабинети кафедраи фалсафа;
27. СУЛАЙМОНИ АБДУКАҲОР, 28.06.1992, ассистенти кафедраи МТФ ва ТМ;
28. САЙДАЛИЕВА СОҶИДАМО, 29.06.1968, ассистенти кафедраи таҳсилоти томактабӣ ва қори иҷтимоӣ;

Таҳияи Райсати кадрҳо ва қорҳои махсус

МУАССИС:
Донишгоҳи давлатии Кӯлоб
ба номи Абуабдуллоҳи
Рӯдакӣ

ҲАЙАТИ МУШОВАРА:
РАҲМОН ДИЛШОД САФАРБЕК,
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
профессор, ректори Донишгоҳи
давлатии Кӯлоб ба номи
Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ
ИБОДОВ МАҲМАДУЛЛО,
доктори илмҳои фалсафа, профессор
АБДУСАМАДЗОДА ЭРАЧ,
номзади илмҳои филологӣ, дотсент
ХУДОЙДОДОВА ШАРОФАТ,
номзади илмҳои филологӣ, дотсент
ҒУЛОМОВ ИСЛОМ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор
АБДУЛЛОЕВ МАҲМУД,
доктори илмҳои таърих, профессор
МИРЗОЕВ САЛИМ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор
ИЗЗАТУЛЛОЕВ КУГАН,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент
РАФИЕВ САФАРХОН,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент
САФАРЗОДА МУНИР,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент
ЗУЛФИЕВ ГАДОМАД,
номзади илмҳои филологӣ, дотсент

САРМУҲАРРИР:
МУҲАММАДҶОНИ
АБДУВОҲИД

ТАРРОҲИ КОМПЮТЕРӢ:
ИБРОҲИМИ ЮСУФ

ШАРТҲОИ ҚАБУЛИ МАВОД:

Дастнавис қабул карда намешавад.
Мавод бояд бо ҳуруфи
Times New Roman Tj, андозаи 14
хуруфчинӣ шуда бошад. Рӯзнома на ба
ҳама афкори муаллифони мувофиқ аст ва
андешаҳои мухталифро ба хотири риояи
гуногунандешӣ ба таъби мерасонад.

Андеша ва ақидаҳои нашршудаи шахсии
муаллифони дар мақолоту гузоришҳо
ақидан расмӣ ҳайати эҷодии рӯзнома
маҳсуб намешавад.

Дурустии асноду далели мақолаҳо ба
ухдаи муаллифони аст.

Рӯзнома дар ҶДМ
“Мега-принт” ба таъби расидааст.
Сифати ҷони рӯзнома ба души матбаа аст
Адади нашр: 5000 нусха

Нашрия дар Вазорати
фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон тахти
№364/РЗ-97, 31.03.2023 аз нав ба қайд
гирифта шудааст.

Мавод бо забонҳои
тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ нашр мешавад.
Рӯзнома тариқи обуна дастрас мегардад.

НИШОНӢ:

735360. ш.Кӯлоб, кӯчаи С. Сафаров 16
E-mail: anvor.donish@kgu.tj
Телефон: қорӣ: (83322) 3-31-15,
мобилӣ: 988-12-32-34; 555-57-59-63

БО МО ҲАМРОҲ БОШЕД!
СОМОНА FACEBOOK

